

**ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE
LIBRARY**

ACCESSION No. 108816

T
CALL No.

86-0737 T

**SRI VENKATESWARA UNIVERSITY
TIRUPATI**

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వారిచే సంఘావింపబడిన

శ్రీ వైష్ణవ ధర్మ విజ్ఞాన సర్వస్వము

స చిత్రము

పూతప బాగము

సంపాదకుడు

విద్యా భూషణ

ఉపన్యాసక రత్న - కవితా విశారద

ధన కు ధ రం వ ర దా చా ర్యు లు

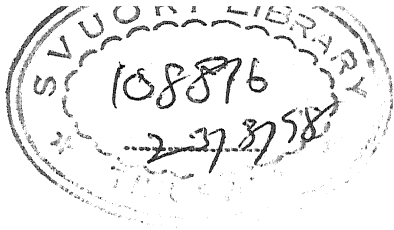

ప్రకాశకులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది గ్రంథమాల

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ పురము

గంటూరు - 522 006

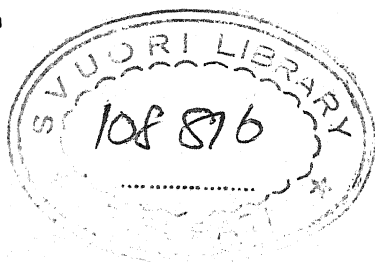
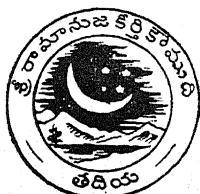
శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వారిచే సంపాదించబడిన

శ్రీవైష్ణవ ధర్మ విజ్ఞాన సర్వస్వము

స చిత్రము

మూడవ భాగము

సంపాదకుడు

విద్యా భూషణ

ఉపన్యాసక రత్న - కవితా విశారద

ధనకుధరం వరదాచార్యులు

ప్రకాశకులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది గ్రంథమాల

శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ పురము

గుంటూరు - 522 006

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది
మూడవ భాగము

రెండవ ముద్రణము

వేయి ప్రతులు

ప్రజోత్పత్తి - శ్రావణము
ఆగష్టు 1992

రామానుజ శకము ౯౮౫

ముద్రణము :-
రూ 30/-

ముద్రణము :-

శ్రీనివాస ప్రింటింగ్ ప్రెస్
కొత్తపేట, గుంటూరు - 1.

స మా లో చ నః స మి తి

వ్యాకరణ విద్యా ప్రవీణ - భాషాప్రవీణ
శ్రీమాన్ శ్రీభాష్యం అప్పలాచార్యులు, M.A.
విశాఖపట్టణము

*

న్యాయవిద్యాప్రవీణ
డాక్టరు : యన్. బి. రఘునాథాచార్యులు,
సంస్కృత భాషాధ్యక్షులు :- శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయము
కీరుపతి

*

శ్రీమాన్ చిలకపాటి విజయరాఘవాచార్యులు, M.A;Ph.D.
రెక్టర్ : ఆంధ్రప్రదేశ్ రెసిడెన్షియల్ కాలేజి
నాగార్జున సాగర్ - విజయపురి సౌత్

*

డాక్టరు : శ్రీ పెరుంబూదూరు శ్రీరంగాచార్యులు, M.A;Ph.D.
ప్రిన్సిపాల్ :- శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభుత్వ ప్రాచ్యకళాశాల
పాలెస్

*

కవికోకిల - విద్వత్కవి - కావ్యకళానిధి
శ్రీమాన్ వేముగంటి నరసింహాచార్యులు
సాహిత్య వికాస మండలి అధ్యక్షులు
సిద్దిపేట

*

శ్రీమాన్ చించాపట్టణం శ్రీరంగాచార్యులు, M.A;Ph.D.
ఆంధ్రోపన్యాసకులు : ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ & సైన్స్ కళాశాల
ఆర్కూరు

మహాపాధ్యాయ - ఉభయ వేదాంత శిరోమణి
 శ్రీమాన్ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్యులు, M.A; B.L. O.
 సంస్కృతోపన్యాసకులు
 శ్రీ వేంకటేశ్వర వివేకవర్ధినీ సంస్కృత కళాశాల
 హైదరాబాదు

*
 కవిశాబ్దిక కేసరి - ఉభయ వేదాంత విద్వాన్
 శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యులు, B.L.O.
 వరంగల్

*
 విద్యాప్రవీణ - భాషాప్రవీణ - ఉభయ వేదాంత శిరోమణి
 శ్రీమాన్ కిడాంబి శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు, M. A.
 రిచైర్డు ప్రిన్సిపాల్ : వేద సంస్కృత కళాశాల
 నెల్లూరు

*
 సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ
 డాక్టర్ : తట్టా విజయ రాఘవాచార్యులు, M.A; Ph.D.
 ఉపన్యాసకులు : విశిష్టాద్వైత విభాగము
 రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠము
 తిరుపతి

*
 'సాహిత్య విద్యాప్రవీణ'
 డాక్టర్ : సముద్రాల వేంకట రంగరామానుజాచార్యులు, M.A; Ph.D.
 సంస్కృతోపన్యాసకులు : ఆంధ్ర గీర్వాణ విద్యా పీఠము
 కొవ్వూరు

శ్రీనివాసాయ నమః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

విజ్ఞాపనము

శ్రీ రామానుజ తీర్థి కౌముది - శ్రీ వైష్ణవ ధర్మ విజ్ఞాన సర్వస్వముగా పదునాఱు భాగములలో - పదునాఱు కళలుగా వెలువడుచున్నట్లు, ఇంతకు మున్నే విన్నవించి యున్నాము.

మొదటి భాగమును, రెండవ భాగమును మే మిటీవల వెలువరించి, పాఠక లోకమున కందించుచున్నాము.

అట్టి ప్రథమ - ద్వితీయ సంపుటములు రెండును - పండిత ప్రశంసలకు పాత్రము లగుటచే, మే మెంతయు సంతసించుచు, ఇప్పుడీ మూడవ భాగమును వెలువరించి, ఆంధ్ర మహా జనుల హస్త పల్లవములలో శోభిల్లు జేయుచున్నాము.

ఈ మూడవ సంపుటమున, సంప్రదాయ బద్ధము లగు ఆయిదు విశిష్ట రచనలు, మూడు గద్య రచనలు పొందుపఱుపబడినవి.

మొదటి పద్య రచన యగు 'స్తుతి చందనము'న, శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కల్యాణ గుణ వైభవము కమనీయముగ వర్ణింపబడినవి.

రెండవ పద్య రచన యగు 'శ్రీ పాణ యోగి ప్రభావము'న,
తిరువ్వాళ్యారుల అచన్య భక్తి ప్రభావము అతి మనోజ్ఞముగ అభి
వర్ణించు బడినది.

గద్య రచనలలో మొదటి దగు 'ఆళ్వారుల భక్తి తత్త్వము'న,
పరమ భక్తాగ్రేసరు లగు పన్నిద్దరాళ్వారులు పయనించిన నవ విధ
భక్తి మార్గములు నిరూపింపబడినవి.

రెండవది యగు 'దశ విధ వైష్ణవు' లను గద్య రచనలో
వైష్ణవ లక్షణములు, వైష్ణవులలో తారతమ్యములు మొదలగునవి విపుల
ముగాఁ దెలుపబడినవి.

'ఆంధ్ర వాఙ్మయము - వైష్ణవ మత ప్రభావ' మను మూడవ
గద్య రచనలో - ప్రాచీనము లగు ఆంధ్ర సాహిత్య గ్రంథములందు
పొందు పఱుపబడిన విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత విశేషములు, వైష్ణవ తేత్ర
తీర్థ దైవత మాహాత్మ్యములు, విష్ణువు నందును, విష్ణువు యొక్క
అవతారములందును - ఆ యాకృతి కర్తలకు ప్రగాఢముగాఁ గల భక్తి
ప్రపత్తులు మున్నగు విషయము లనేకములు విలక్షణముగా వివరింపఁ
బడినవి.

కావున, ఈ తదియ కౌముదియు సహృదయు లగు సంప్ర
దాయ విమలకు, సాహిత్య ప్రియులకు మోద ప్రమోదములకు
చేకూర్చు గల దనియే సంభావించుచున్నాము.

- ప్ర కా శ కు లు

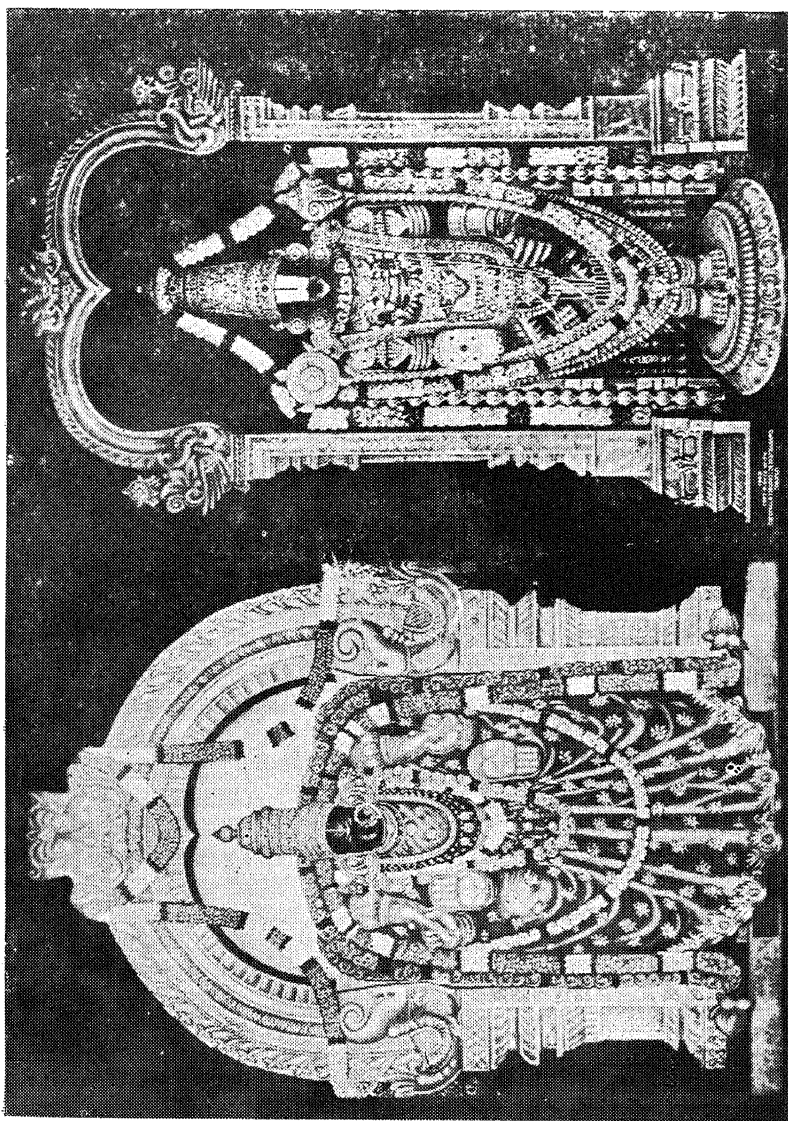
విషయానుక్రమణిక

1. స్తుతి చందనము 1 - 8
 శ్రీ చింతలపాటి నరసింహ దీక్షిత శర్మ
2. ఆళ్వారుల భక్తి తత్త్వము 9 - 31
 శ్రీమాన్ ధనకుధరం వరదాచార్యులు
 భగవద్భక్తి వైశిష్ట్యము
 ఆళ్వారులు - నవ విధ భక్తులు
3. పాణ యోగి ప్రభావము 32 - 40
 శ్రీమాన్ కొమాండూరు గోపాలకృష్ణమాచార్యులు
4. దశ విధ వైష్ణవులు 41 - 76
 శ్రీమాన్ లంకా వేంకట నరసయ్య సూరి
 అద్వైతులు - అనుకూలురు
 దివ్య నామ ధరులు - చక్రాంతులు
 మంత్ర పాఠకులు - వైష్ణవులు
 శ్రీ వైష్ణవులు - ప్రపన్నులు
 ఏకాంతులు - పరమైకాంతులు
5. ఆంధ్ర వాఙ్మయము - వైష్ణవ మత ప్రభావము 77 - 171
 ఆచార్య : కె. వి. ఆర్. నరసింహం
 మానవుడు - మతము
 మతము - వాఙ్మయము
 సింహగిరి నరహరి వచనములు
 అన్నమాచార్యుల రచనలు

సుభద్రా కల్యాణము
 పెద తిరుమలాచార్యుల రచనలు
 శ్రీపాదరేణు మాహాత్మ్యము
 చిన తిరుమలాచార్యుల రచనలు
 చిన్నన్న రచనలు
 శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము
 ఉత్తర రామాయణము
 విష్ణు పురాణము
 శ్రీమద్భాగవతము
 వరాహ పురాణము
 పద్మ పురాణోత్తర ఖండము
 హరి భట్టు రచనలు
 భోజరాజీయము
 విష్ణు మాయా విలాసము
 అముక్త మాల్యద
 మను చరిత్ర
 పాండురంగ మహాత్మ్యము
 రాధా మాధవము
 తారక బ్రహ్మ రాజీయము
 పింగళ సూరన రచనలు
 వైజయంతీ విలాసము
 విష్ణు పురాణము
 మొల్ల రామాయణము
 విప్ర నారాయణ చరిత్ర
 లక్ష్మీ విలాసము
 సుదక్షిణా పరిణయము

అర్థ పంచక వినరణము
 ముక్తి చింతామణి
 రఘునాథ నాయకాభ్యుదయము
 వాల్మీకి చరిత్ర
 రఘునాథ నాయకాభ్యుదయము
 విప్ర నారాయణ చరిత్ర
 విజయరాఘవనాయకుని ఇతర రచనలు
 హేమాద్భ నాయకా స్వయంవరము
 మన్నార్లు దాస విలాసము
 రాజ గోపాల విలాసము
 జయ విజ యాభ్యుదయము
 అధ్యాత్మ రామాయణము
 నరద రాజు వాఙ్మయము
 చారు చంద్రోదయము
 శ్రీ వేంకటేశ్వర విజయ విలాసము
 క్షేత్రయ్య పదములు
 వేంకట స్మరించు కవి రచనలు
 లక్ష్మణ కవి రచనలు
 వత్స వాయ రచనలు
 శహజీ రచనలు
 దేవకీ నందన శతకము ✓
 దాశరథి శతకము ✓
 నరసింహ శతకము ✓
 కటి వేల్పు శతకము - ఉపమాక వేంకటేశ్వర శతకము
 సింహాద్రి నరసింహ శతకము
 పశ్చిమ రంగ శతకము - రంగ ధామ శతకము

పంచాయుధ కల్పే - లక్ష్మీ విలాసము
 పానకాల రాయని రచనలు
 పాప రాజు రచనలు
 దశావతార చరిత్ర
 తేర పావన శతకము
 భద్రాద్రి రామ శతకము
 రాజగోపాల శతకము
 కృష్ణ శతకము ✓
 పురుషోత్తమ కవి రచనలు
 సంజీవ కవి రచనలు
 కృష్ణదాసు రచనలు
 జానకీ వతి శతకములు
 కస్తూరి రంగ శతకము
 శోన రా ట్కవి రచనలు
 సరసింహ శతకము
 కృష్ణ కవి రచనలు
 రమణప్ప కవి రచనలు
 రమాధీశ్వర శతకము
 రామ చంద్ర కవి రచనలు
 త్యాగ రాజు రచనలు
 పరిశిష్ట రచనలు

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి

శ్రీ బాలాజీ స్వామి

స్తుతి చందనము

భాషా ప్రవీణ

మమర భారతి - కవిరాజు మో?

శ్రీ చింతలపాటి నరసింహ దీక్షిత శర్మ

శ్రీమంతం బగు ముద్దు మోము - దయ నుజ్జేకించు కందోయి - లీ

లా ముగ్ధమ్ము శుభ స్వరూపము - సమాప్తాదంబు కల్పింప, ను
ద్దామ శ్రీయత సప్త శైల విలస త్ప్రసాద సంవాసివై
లేములే తూల్యమ, నిద్దమా నెనరు కల్పిన్ శ్రీనివాస ప్రభూ !

చతు రామ్నాయ రస ప్రసారము భవత్ చారిత్ర, మత్యంత వి
శ్రుత సర్వోపనిష ద్రహస్య కలనా శుద్ధాంత కాంతా శిరో
గత ముక్తామణి నీదు నామము, జగత్ కల్యాణ కందంబు నీ
విత తాంఘ్రి ద్వయ సేవ, సప్త ధరణీ భృద్రాజ శృంగేశ్వరా !

లలిత స్వర్ణ విభూషణావళి, తటి ల్లావణ్య రేఖన్ వెలుం
గులు చింతన్; లస దింద్ర గోప రుచి పల్కుల్ గూర్చి రత్నప్రభల్
జలద స్వామి విధాన, నీపు కరుణా సారమ్ము నర్పించి, స
త్ఫల సంపత్తి ఘటెంతు దాస తతికిన్ పద్మావతీ వల్లభా !

పారావారమునన్, ఫణిశ్వర మహా పర్యంక సీమన్, శుభా
కారశ్రీ విలసిల్లు నీవు, కలి దౌర్గత్యమ్ము, దూలింప, శృం
గార స్ఫూర్తిని సప్త శైల శిఖరాగ్రమ్ముందు, గొల్వొడ, చ
క్షూ రాజీవ యుగంబు నిన్ను, గని పొంగున్ వేంకటేశ ప్రభూ !

శతభా నీ గుణ సంచయమ్ము కవితా చాతుర్య ధుర్యుండనై
స్తుతి గావించి మెఱుంగు వెట్టి, యెదో మెచ్చుంగాంచ నూహించుతన్
శ్రీత కల్ప ద్రుమ ! చందన ద్రవమునన్ శీతాంశు శుభ్రత్వ భా
సితు జేయన్ గమకించుటే యగునులే శ్రీ శేష శైలాధిపా !

భవ దాస్యామృత భాను నిస్సృత సుధా పాకమ్ము, లోక త్రయీ
నవ సౌభాగ్య ఫల ప్రదమ్ము, సవరత్న స్నిగ్ధ యుష్మత్ శర
ప్రసవనీయాచ్చ కీరీట భాస్కర విరాజ ద్రోచి, చైతన్య వై
భవ సంపాదక మాను; వేంకట గిరి ప్రాసాద గర్భ స్థితా !

బలభి ద్రత్న మెఱు, శక్ర చాప కలితాభ్రంబో, సువర్ణావలూ
జ్జ్వల శృంగంబో, కళిందజా లహరికా సందోహమో యంచు నీ
లలితాకారము చూచి సందియము కల్గన్ - నిశ్చయార్థంబు నా
కు లభించెన్, భవ దంఘ్రి పద్మ మెద నిగ్గుల్ నింప శ్రీ వల్లభా !

నీ కారుణ్య కటాక్ష లక్ష్మిత బుధానీక స్ఫుర న్నందిర
వ్యాకీర్ణం బగు మూక్తికాళి, గృహ భృ త్యాపాద లాక్షభ, ని
ద్రా కెంపుం దన మూనఁ, కేళి శుకమల్ త ద్వాడిమీ బీజ శం
కా కోటిన్ గ్రసయింపఁ జూచు శుభ సంగా ! వేంకటాద్రిశ్వరా !

పురుషార్థమ్ముల కాది మూలము భవ త్పుజా విశేషమ్ము, త
ద్వర పూజా విభవమ్ము పూర్వ సుకృత ప్రాచుర్య సంపత్తిఁ జే
కురు; నా పుణ్య విభూతి తావక దయా కూలంకషా ప్రోచ్ఛలత్
యురి మునకల్ గొను వాని కొక్కనికె వశ్య మ్మిందిరా మందిరా !

సరసీజ మ్రది మాను భావము సరో జాతాది రేఖా విక
స్వరమా, నీ కర మంచు భాస్వర వివస్వ త్కాంతి పుంజైక బం
ధురమై వెల్లు సుదర్శనమ్ము నవ దీప్తుల్ చిల్లుచున్, సర్వదా
మరిత వ్రాత మడంచుగాత - గుణ సింధూ ! సింధు కన్యాధవా !

నీ వంభోజము భంగి, తోయ ధర మున్నీ లీల - సూర్యాకృతిన్
నీ వక్షమ్మునఁ గౌస్తుభమ్ము, మరియు నీ కౌస్తుభ మ్మూ రని
శ్రీ వెల్గొంది జగ ద్వితానములకున్ జీవమ్ముఁ జేకూర్పు, రా
జీవాక్ష ! శ్రిత భక్త రక్షణ కళా శ్రీ ధూర్వహ ప్రాభవా !

భవదీయ శ్రవణా వసుత ఘటిత ప్రత్యగ్ర మాణిక్యముల్
నవ కాంతుల్ వెద చల్లఁ గన్గొని యమఁద ప్రేమ, మ చ్చిత్త^{తే}
ర వరాగ్రేసర హాలి, దాడిమ ఫల భ్రాంతిన్ సదా త ద్రుచి
ప్రసణంబై యితరమ్మునే నుఱచె నారా ! వేంకటాద్రిశ్వరా !

కమలాప్తాల్లస దంశు జాత వికసత్ కంజాత స త్సౌకుమా
ర్యము ధిక్కారము సేయఁ జాలు భవదీయాంఘ్రి ద్వయిన్, భక్తిమ
స్తమునన్ నిల్పినవాని జన్మమె కదా సాఫల్యముం గాంచు, నో
కమలా మానసతీ మనః కమల భృంగా ! యుల్లస న్మంగళా !

“వెంకన్నా” యని శైలువారు నిను నావిరూపిత భక్తుద్ధతిన్
లెంకల్గఁ గొలువంగ; సంస్కృత బుధుల్ శ్రీ వేంకటేశాఖ్యతో
కైంకర్య మొనరింతు - కా రెవరు నీ కావ్యణ్య పాత్రమ్ము ? నా
పంక మ్మింకఁగఁ జేయు మన్న ! శుభ సంపన్నా ! కృపాద్రిశ్వరా !

‘వరి ముల్లంత మహానుభావుఁ’ డనుచున్ వర్ణించు నామ్నాయముల్
వర దాన ప్రధితాభయ ప్రద భవ త్పాణి ద్వయాంభోరుహ
స్ఫురణమ్ముల్, సకలేస్థితార్థములఁ గూర్చున్; భీతి విక్రాంతి నై
ఖరులన్ బట్టి పలార్చు; సప్తగిరి శృంగ జ్యోతి రుద్యన్ననే !

నవ సౌవర్ణ మణి రుచి స్థగిత నానా భూషణాలిన్ దృగు
త్సవమున్ గూర్చు జగ న్మనోహర భవ ధన్యాకృతిం గాంచి, ము
క్తి వధూటీ పరిరంభ సంభవ సుజాప్తిం జొక్కి, విజ్ఞల్ పురా
భవ సంస్కార విభూతి మెత్తు దను మొప్పన్ శేషశైల ప్రభూ !

ఆకాశంబును దాకు కొండ తుద, నీ వానంద రూపంబుతో
శ్రీ కైవల్య పదంబవై వెలుంగ, మా చేత స్మరో జాత పా
ణీ కాంక్షాతతి గట్టు నెక్కు; నిది నీ లీలా కటాక్ష ప్రభా
సాకల్యమ్మున లభ్యమా నిజము శేష క్షౌధరాధీశ్వరా !

మకరందం బతి మాధురీ మహిత మా మారంద సారైక వీ
చిక కన్నన్ సుధ తీయగా చవుల వాసిం గాంచు, న ద్దాని తీ
సికి హెచ్చెచ్చి సుకవీంద్రు వాణి కడు తృప్తిం గాంచు, నీ స్తోత్ర సా
ర కథా మాధురి దాని మించు, రుచి సారా ! వేంకటాద్రిశ్వరా !

నత దార్గత్య తమోహరమ్ము, జగ దానందైక కందమ్ము, సం
స్కృతికిన్ గౌరవ భద్ర పీఠము, యశ శ్రీ స్వర్ణ ధామమ్ము, ని
ర్వృతి లీలా సదనమ్ము, నీ చరణనీ రేజాత యుగ్మమ్ము, దు
ష్కృత దూరీ కరణైక సాధక మగున్ శ్రీ వేంకటేశ్వరభూ !

నిను నేవిండినఁ గల్గు మానవులకున్ నిర్వేల సాహిత్య మో
హన లాలిత్య, యశ, శ్చిరాయు, రసైకాదాత్య, స్ఫుర తానిహితీ
ధన, సామ్రాజ్య సుఖానుభోగ లలనా దాక్షిణ్య లీలా వినూ
తన సౌభాగ్య పరంపరల్, కరిగిరింద్ర స్వర్ణ పీఠాధిపా !

విలస ద్భక్తి లతల్ చిగుర్చ హరి ! గోవిందా ! విభూ ! యేమ కొం
డల వాడా ! మము చేదుకొమ్ము కయిదండన్ గూర్చుమో “నడ్డికా
సుల జేడా!” యని నిచ్చలున్ శుభ వచస్సుల్ మీఱ, సోపాన పం
క్తులపైఁ గాల్పడ నేగుదెంచెదరు భక్తుల్ సప్త శైలేశ్వరా !

రాకాశీత మయూఖ చంద్రికల సారంబుల్ ప్రసన్నించు నా
లోకంబుల్ భవదీయముల్; చలువ నెల్లుల్ బల్కఁగా-భక్త పా
లీ కష్టాతప జృంభణం బణఁగె - నౌలే నీ తలంపుల్ సుధా
శ్రీ కంబుల్, శుభ చందన ద్రవ ఝురుల్ శేషాచలాధీశ్వరా !

లలిత స్వర్ణ పటమ్ముక్రొ మ్మెఱుంగు లీలన్ నెల్లు లీలన్ - సము
జ్జ్వల భూషా మణు లింద్ర చాప రుచులన్ భాసిల్లఁ గారుణ్య పూ
ర లస న్నవ్య కటాక్ష వృష్టి సుధలన్ - రక్షింతు లోకం, బనా
విలసం విన్నయ రూప ! హస్తి ధరణీ భృ న్మౌళి నీలాంబుదా !

చిలుకల్ నిచ్చలు పచ్చ నిగ్గుల సిరుల్ చే కొంటమున్ రాజ హం
సలు మే ల్వన్నెల వన్నె నేలఁ గల కొంజాయల్ సదా పూని వ
ర్తిలుటల్, నెమ్ములు చిత్రవర్ణ సుషమా శ్రీ నొందుటల్, నీ విలా
స లస త్రైవిధ నవైంద్రజాలికత - శేష క్షౌణ్డ మా ర్శ్యేశ్వరా !

కాలాభీల కఠోర దంష్ట్రికలు నొక్కన్ జిక్కి శైల స్థితన్
వీలుం జాలును లేని సంస్కృతి మహాద్భిం గూలి యల్లాడు మా
యా లోకంబుల, నీ కటాక్ష రుచి నత్యంతంబు సారించి, జా
గేలా యేలఁగ ! శేషశైల శిఖరాధీశా ! సుధీశార్పితా !

పురుహూతుం దల దన్నఁ జాలెడు మహా భోగమ్ములన్ గొంట ద
బ్బర, నిత్యార్చన భంగి నిన్ను దనుపుం భాగ్యమ్ము లేకున్న, ము
ష్కరులొ కొందరు, పౌరుషాప్త మని వాచా శూరతన్ జాలుకొం
దురు ; తాత్కాలిక భోగు లబ్ధి మది చిందు ల్వెట్టు సర్వాధిపా !

సుషమా రంజిత భావనామయ సుధా ప్రోతస్సు చేతస్సుగన్
విషయాంధ్యాన్మృతి వీలఁ, దైజస కళావిహృతి నెల్గన్ రమా
ర్కుష నేత్రా కిలికించితాంచిత రసేక్షు నించు మీ - సాహితీ
కషణాంత స్మరసీజ పీఠిక నుషః కల్యాణముల్ శ్రీపతీ !

వా.శీ భవ్య కటీ తటీ ఘటిత దీప్య స్నేఖలా కింకిరీ
క్వాణంబుల్ నినదించు, నీ స్తుతి కథా కల్యాణ భా కృత్కవీ
ద్వాణీ పేలను - వేద సంతతులు నీ శ్వాస ప్రసాదంబులై
రాణింపన్, గొఱతన్ ఘటిల్లునె పదార్థశ్రీ ! వృషా ద్రీశ్వరా !

ధనమో, సద్గుణమో, బలమ్మో, ఫలమో, దాక్షిణ్యమో, యేదోపె
త్తనమున్ గూర్చుగదా మనుష్యునకు ! న ద్దానిన్ సదా నిల్పఁ జా
చిన, నీ కోమల పాద పద్మ యుగళ శ్రీ నేవ ముఖ్యమ్ము-మా
న్య నవ.ప్రాభవ లీల గూర్చు మది - శేషాహార్య మాళీశ్వరా !

ముఖముల్ చేసియొ, సర్వదా యువనిషత్ మార్గమృలం ద్రోక్తియో
శిఖిలన్ దీసియొ, జంబీముల్ వదలియొ, శ్రీసూక్తముల్ పల్కియొ
సుఖముల్ గాంచ వశంబె । నీ శుభ గుణ స్తోత్రంబు లేకన్, దయా
సుఖమో నీ ఘన రూప మెంతు-వృషభక్ష్యాభృత్ శిరో రత్నమా!

ఆధారంబవు సర్వ లోకముల కీ వాద్యుండ వీ సృష్టికన్
వేధోండంబులకున్ మనోహర కళా విస్ఫుర్తలన్ గూర్చు వి
శ్వాధీశుండవు, దైన్యవర్తనము మాయం జేయుమా సత్కృపా
శ్రీ ధారంధరి నెల్ల వేంకట గిరి శ్రీ హేతు లీలా కృతీ !

కమనీయం బగు కంకణవళుల సింగారిల్లు నీ పాణి ప
ద్మమునన్ రాజులు పాంచజన్యము సుశబ్ద శ్రాధి చేసూర్చి, యు
త్తమ సాహిత్య కళా గురుత్వ పదవీ ధన్యాత్ముఁ గావించు ని
క్రము-నిన్ డెందమునందు నమ్ము నరు వెంకన్నా! దయా సన్నతా!

కను లున్నందుకు నిన్ను గాంచవలయున్, కల్యాణ కృ, త్వ త్వదా
ర్చన చేయ వ్వలె జన్మ సార్థకతకై, న న్ముక్తి సంపత్తికై
నిను జేర వ్వలె - మాట లేమిటికి దండ్రీ ! నీ శుభాకారమే
కను విందై వెలుగొందు శేష నగ శృంగ స్వర్ణ నిక్షేపమా !

ప్రాత ర్భాను మయాఖి రేఖ మెఱుంగుం బంగారు రంగుల్, మధు
స్నాతాళిచ్ఛటతో రహో విషయముల్ చర్చించు వేశల్ దిశా
వ్రాతం బల్లన లేత నవ్వు వెలుంగుల్ వర్ణించు కాలానఁ, జం
తా తత్త్వమ్మఁ దొరంగి చూతురు నినున్ ధన్యుల్ వృషాద్రీశ్వరా!
కకుబంతంబులు నిండి, తావక యశః కాంతుల్ మహా విత్త నా
యక బృందంబుల మేలుకొల్పి, యతి లోకార్థంబులన్ లోక ర
క్షకునై పింఛనటే ! యదే సమ సమాజ స్థాపన శ్రాధ దే
శికతా లక్షణ మంచు మెచ్చవలయున్ శ్రీ శ్రీనివాస ప్రభూ !

అతివేలాఘ పరంపరాహరణ ధుర్యంబై సిరుల్ పంచు నీ
స్తుతి చేయన్ దొరకొన్న యంతటనె యేవో యొక్క గాఢద్య ప
ద్ధతి, కంఠమ్మునఁ బాద మూను, నది మోద శ్రీ రసాద్ధత్యమో !
కృత విద్యా విభవమ్ము ! యే మని ప్రసంగింతున్ నృపాద్రీశ్వరా !

భారద్వాజఁడు నీ పదార్చనల సప్తరీంధ్రులం దొక్కఁడై
తారావీధి నలంకరించె నని విద్య ద్వాణి వాక్రుచ్చు, ని
న్నారాధించిన యాతఁ డుత్తమ పద ప్రాప్తిన్ ధ్రువ జ్యోతియై
మీఱున్ - సప్త గిరీంద్ర శృంగ మణి భూమి ప్రోల్లస చ్చందనా !

ఉదయానోపమ తావకీన ముఖమం దూర్ధ్వ త్రిపుండ్రంబు న
వ్యదయా సారము చిందు నీ కను గవన్ వ్యాపించినన్, లోక స
మృద సంధాయకమై వెలుంగు లిడు నీ మంజు స్వరూపమ్ము - స
ర్వ దిగంత ప్రథమాన కీర్తి సుమసారా ! వేంకటాద్రీశ్వరా !

పాణిద్వంద్వ విసమ్రు భక్త తతిపై బంగారు నర్పించు నా
మోద ప్రాథము, నీ దయేక్షణ సుధా పూరమ్ము, క్షీరాబ్ధి క
న్యా దృ జృండల మండనాయిత మనన్య ప్రాప్య సాహిత్య లీ
లా దర్శ మృది - యుగడింప వశమానా ! హస్తి శైలాధిపా !

గంగా జన్మ పదమ్ము నీ పదము, సత్కల్యాణ సారమ్ము లు
పొంగం జేయుట యేమి వింత ! త్రిజగత్ పుణ్యమ్ము వండించి, యు
త్తుంగ ప్రాభవ మిచ్చు నంచు శ్రుతి సూక్తుల్ త చ్చిరః శోటి ప
ట్టంగాఁ జాలదె రూఢి ! హస్తి నగ రంగ త్తుంగ శృంగాలయా !

కాలోన్మీలిత మాలతీ మధుర సౌగంధ్యాను బంధమ్ము, ది
గ్జాలా కల్పము నీ గుణోచ్ఛయము వాగ్జాలమ్మున న్నిల్చి, నూ
త్నాలంకార మలంకరించుకొనిన ట్లానంద బృందావనీ
హేలన్ దేలు మహాకపింద్రుఁడు ప్రపుల్లేందీవర శ్యామలా !

నీ కల్యాణ గుణంబు లిన్ని యని వర్ణింపన్ సహస్రాక్షుఁడున్
 లోకేశాంగనయన్ బృహస్పతియు సోలున్ జాల కజ్జాన రే
 ఖా కోణైక చరిష్టఁ డల్ప తర వా గ్గర్వాతిరేకుండు, ప్ర
 జ్ఞా కౌశల్య విహీనుఁ డోపు నెటు శేష క్షౌధరాధీశ్వరా !

మాణిక్యమ్ము బసిండిలోఁ బొదువ రమ్యంబై నవాలంకృతి
 శ్రేణిన్ వాణిని గొన్న మాదిరి భవత్ శ్రీ సద్గుణ స్తోత్ర క
 ల్యాణ ప్రాపక పూత పూతము, వచో లాలిత్య, ముద్య త్కళా
 ప్రాణమై తులకించు నిశ్చయము శేషాహార్య రత్నేశ్వరా !

సరసం బీ 'స్తుతి చందనమ్ము', మృదు వాచా సార కర్పూర మే
 దుర, మ త్యుత్తమ భావ సంకుమద సంస్తుత్యమ్ము, విద్య త్క-వి
 శ్వర గణ్య మ్మయి, నీ మనోహర తనూ చర్చాన్వద మైన వి
 స్ఫురణశ్రీ దేవ లంటు మామక యశస్సుల శేష శైలేశ్వరా !

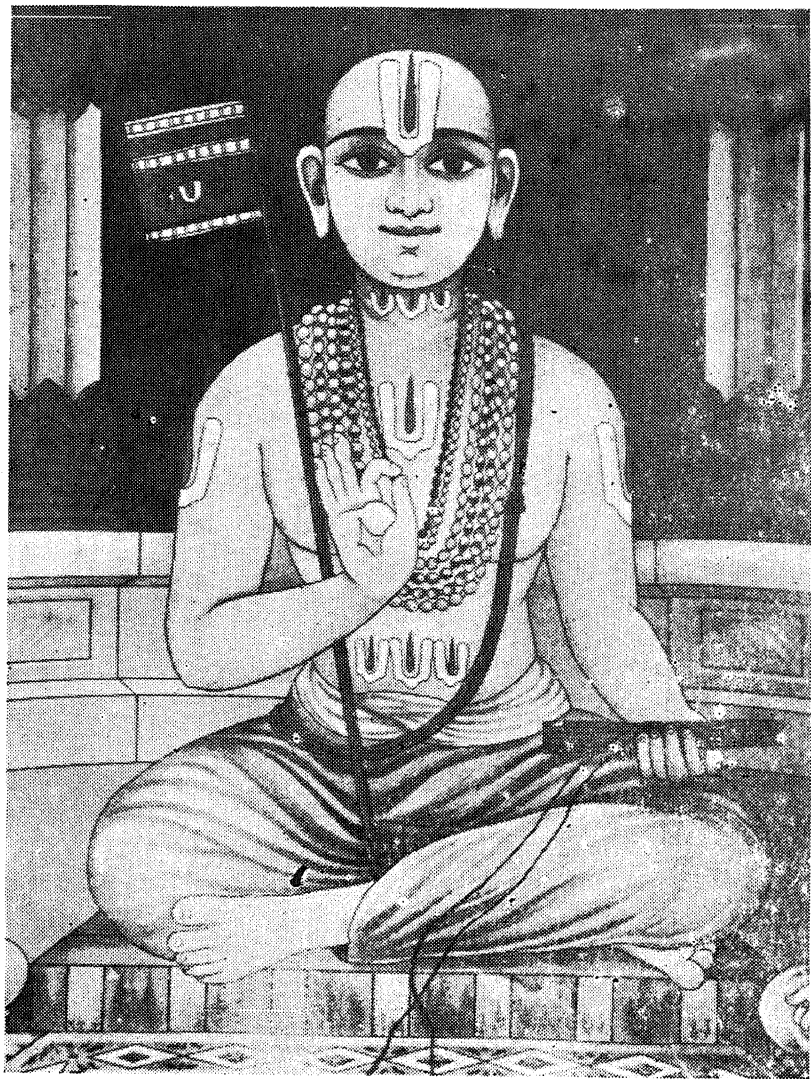
*

*

*

శ్రీ రోచి ర్మధురంబు - భాగవత రాజీ శేషుషీ దుగ్ధ కూ
 పారాభ్యున్నతి హేతుకంబు - రస సంపన్నోక్తి రత్నంబు లే
 పారన్, విజ్ఞ చకోర వారముల కాహ్లాదంబు సంధించుచున్
 'శ్రీ రామానుజ కీర్తి కాముడి' కళా శ్రీరంగమై వెలుగుతన్ !

శ్రీ భగవద్రామానుజులు

ఆళ్వారుల భక్తి తత్త్వము

‘విద్యా భాషణ - కవితా వికారద’

శ్రీమాన్ ధనకుధరం పరదాచార్యులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కాముదీ సంపాదకులు

భగవద్భక్తి వైశిష్ట్యము

“ య ద్భుక్కురం య ద్భురాపం య ద్భుగ్గం య చ్చ దుస్తరమ్
త త్సర్వం తపసా ప్రాప్తం తపో హి దురతిక్రమః. ”

వేనిని తరించుటయు, పొందుటయు, ప్రవేశించుటయు, నిర్వహించుటయు కష్టమో - అసాధ్యమో - అవి యన్నియును తపస్సు చేత సాధ్య మగు ననియు, తప శ్శక్తి నేదియును అతిక్రమింపఁజాలదనియు మను స్మృతి ప్రబోధించుచున్నది. అయినను, ఆ రీతిగా తపస్సు చేయు వారికంటెను - ఆత్మ జ్ఞానము తప్ప, తక్కిన జ్ఞానము గలవారి కంటెను - కేవలము ప్రతిఫలాపేక్షతో కర్మల నాచరించు వారికంటెను యోగి గొప్ప వాఁడనియు, అట్టి యోగు లందఱి యందును భగవంతుని శ్రద్ధతో భజించువాఁడు యోగ్యుఁ ఁ ఁడనియు భగవద్గీత నొక్కి వక్కాణించుచున్నది. త దనుగుణముగా ఆళ్వారులు పరమ యోగు లయ్యెను - భగవద్భక్తిలో పరాకాష్ఠ నందుకొనఁగల్గిన కారణము వలననే పరమ భక్తాగ్రేసరులుగా పరిగణింపఁబడుచున్నారు అంతియకాదు - ఆ మహాసీయులకు మఱి యొక రెనరును సాటి రాజులరు గనుకనే వారు “ఆళ్వారులు” అను అన్నర్థనామముతో వ్యవహరింపఁబడుచున్నారనియు మనము సంభావింపవచ్చును.

ఆళ్వారుల భక్తితత్త్వము అనన్యాదృశ మైనది. వాగు భక్తి ప్రభావమును వే నోళ్ళ కొనియాడి యున్నారు. భక్తి సిద్ధాంతముపై వారు వెలువరించిన యభిప్రాయము లన్నియు వారి దివ్య ప్రబంధము

లందే స్పష్టముగ కానవచ్చుచున్నవి. కనుక, వారి భక్తి భావములను ఆ దివ్య ప్రబంధములనుండి కొన్నింటినైనను మన మిపుడు గ్రహించుటావశ్యకము.

“యోగము, తపస్సు మున్నగున వన్నియు వ్యర్థములు.2 సాంసారికములైన వ్యధలనుండి విడువడవలె నన్నను, శాశ్వత మైన యానందమును పొందవలె నన్నను — యోగము, తపస్సు మున్నగున వేవియు నుపకరింపజాలవు. పరమపద ప్రాప్తికి కేవలము భక్తిమార్గ మొకటియే సులభమైనది.3 భక్తి వలన లభించు సుఖము స్వర్గ సుఖము కంటెను మిన్నయైనది,4 కలి కల్మష మయములైన భావ పరంపరలను దూరదూర మెనరించుటకు భక్తి యొకటియే సమర్థమైనది.5 భక్తి మార్గమున పయనించువాఁడు నరకము నెన్నటికిని పొందఁడు.6 భక్తి హీనుడు తన తల్లి గర్భమునకు కళంకము నాపాదించినవాడు కాఁగలడు.7 హరి భక్తుఁడు కానివాఁడు మానవుడే కాదు. మానవత్వము లేని అట్టి యధముని వలన భూమికి భారము

1. ‘తపస్విభ్యోభికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః

కర్మిణ్య్ భాధికో యోగీ తస్మా ద్భ్యోగీ భవద్గున !

యోగినా మపి నర్వేషాం మ ద్గుతే నాంతరాత్మనా

శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం న మే యుక్తమో మతః’

— (భగవద్గీత : 6-46, 47.)

2. పెరియ తిరుమొళి : 3-2-2.

3. నాన్మగన్ తిరువస్తాది : 79.

4. తిరువాయి మొళి : 5-2-10.

5. తిరుమాళై - 2.

6. ఇరవ్వామి తిరువస్తాది - 21.

7. పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి : 4-4-2.

గల్గును. అతనిని - అతని జీవితమే సరకము ననుభవించు జేయును. భగవానుడు భక్త సులభుడు, అన్యులకు దుర్లభుడు”⁸ అని యీ రీతిగా భక్తి ప్రాముఖ్యమును ఆశ్వురులు లోకమునకు చాటి యున్నారు.

ఆశ్వురులు - నవ విధ భక్తులు

శ్రవణము, కీర్తనము, స్మరణము, పాద సేవనము, అర్చనము, వందనము, దాస్యము, సఖ్యము, ఆత్మ నివేదనము - అనునవి నవ విధ భక్తి మార్గములు.⁹ ఈ మార్గములలోని యాంతర్యములను పరిపూర్ణముగా గ్రహించి, ఆ యా మార్గములలో ఆశ్వురులు పయనించినట్లు, వారి దివ్య ప్రబంధముల వలననే స్పష్ట మగుచున్నది.

శ్రవణము :-

భగవంతుని నామము, యశము, మహిమ, కల్యాణ గుణము, లీలలు అనువానిని శ్రద్ధగా వినుట - లేక విన్నించుట అను క్రియయే శ్రవణ భక్తి. భగవద్గుణములను, చరిత్రలను విని, భక్తుడు వ్యాకులత నందుటయే ఈ శ్రవణ భక్తికి చరమావస్థ. ఆశ్వురుల వాఙ్మయ మంతయు - భగవంతుని నామమును, లీలలను వినుట, విన్నించుట - అను క్రియలతోడనే కూడియున్నది. వారు భగవంతుని లీలలను

8. తిరువాయి మొ? : 1-3-1.

9. “ శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోః స్మరణం పాద సేవనమ్
అర్చనం వందనం దాస్యం సఖ్య మాత్మ నివేదనమ్
ఇతి పుంసార్పితా విష్ణౌ భక్తి శ్చే న్నవ లక్షణా
క్రియతే భగవ త్యద్ధా త స్మన్యేదధీత ముత్తమమ్. ”

— (శ్రీ పద్మాగవతము : 7-5-23, 24.)

వర్ణించుచు, వానిని పరిసమాప్తము గావించునపుడు - వానిని విను వలనను, వినించుట వలనను గలుగు ఫలితములను పలు విధములు విశదీకరించి యున్నారు.

“నోవిందుని వర్ణించునట్టి ఈ గీతములను గానము చేయువాఁ భగవ దనుగ్రహము గల్గును. 10 భగవల్లీలతోఁ గూడిన ఈ పాశుములను శ్రవణము గావించువారు పైకుంతమును పొందఁగలరు” 1 అని పెరియాళ్వారులు నొక్కి వక్కాణించిరి.

“ ఈ ద్రావిడ పాశురములను శ్రవణము గావించిన వారి కష్టము లన్నియు దూరదూరములు కాఁగల” వని, కులశేఖరాళ్వారులు తెలిపి యున్నారు. 12

“ ఈ పాశురములను గానము చేయువారికి పాపములు ఘటాపంచలై పోఁగలవని, తిరుమంగై యాళ్వారులు విశదీకరించియున్నారు. భగవంతుని పవిత్ర నామములను శ్రవణ మొనరించువారు సరకమును

10. “ కొడ్డివై పాడిక్కు నిక్క వల్లార్ కోవిన్ద స్తన్నడియార్ కళాకి
ఎణ్ణిక్కైక్కుమ్ విళక్కాకి విళ్ళారిణై యడియన్దలై మేలనవే. ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి : 2-9-11.)

11. “ వల్లా శిలక్గై మలక్గ శరద్ధ రన్ద
విల్లాశవై విట్టుళిత్త న్ విరిత్త
కొల్లార్ న్దవ ప్పొచ్చి పాడలివై పత్తుమ్
నల్లార్ పోయ్ పైకున్దమ్ మన్ని యిరుప్పరే. ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి : 2-1-10.)

12. ‘కొణ్ణికోన్ కులశేఖరన్ కొన్న కొల్
ఇణ్ణ వల్ల వర్క్కు ఏద మొన్దిలైయే.’

— (పెరుమాళ్ తిరుమొళి : 3-9.)

పొందరని పొయిగై యాళ్వారులును, 13 భగవన్నామమును శ్రవణము గావించినచో - పరమానందము గల్గు నని తొండరప్పిపొడియాళ్వారులును 14 భగవన్నామ శ్రవణ ఫలమును విశేషముగా ప్రశంసించి యున్నారు. సమ్మాళ్వారులు తమ ప్రబంధములో నొక తావున, ఈ శ్రవణ భక్తిని బహు భంగులుగా కొనియాడుచు, 'నా చెవు లెల్ల వేళలయందును ఆనంద దాయకములైన భగవ స్తీలలను మాత్రమే వినుచుండఁగల' నని తెలిసియున్నారు. 15 కావున, ఆళ్వారులు శ్రవణ భక్తి కెంతటి ప్రాధాన్య మొసంగియుండిరో గ్రహింప నగును.

కీర్తనము :-

భగవంతుని నామములను, గుణములను, మాహాశ్మయములను, వీలలను వర్ణించుట, గానము చేయుట - అనునవి కీర్తన భక్తి యని చెప్పఁబడును. ఇట్టి కీర్తన భక్తి ప్రభావమును సర్వ సాధారణముగా భక్తు లందఱును ప్రశంసించియే యున్నారు. కావున, ఇంక ఆళ్వారుల విషయమై వేరుగాఁ జెప్ప నేల ? ఆళ్వారుల పాశురము లన్నియు సహజముగా స్తుతి పరములైన కీర్తనములే. అందువలననే ఆ పాశు

13. ముదల్ తిరువనాది: 87.

14. " పచ్చెమామలై పోల్ మేనిళ పవళవామ్ కమల చెల్లణ్
ఆచ్చుదావమరేజే ఆయర్ తమ్ కొళున్దే యెన్నుమ్
ఇచ్చువై తవిరయాన్ పోయ్ ఇన్దిర లోక మాళమ్
అచ్చువై పెజెనుమ్ వేజేన్ అరజ్జహన గరుళానే. "

- తిరుమాళై : 2.

15. " తెవిగళా లార విన్ కీర్తిక్క వి యెన్నుమ్
కవిగళే కాలప్పణ్ తేన్ ఉజై ప్పత్తు త్తు
వువియిన్మేల్ పొన్నెడుమ్ శక్కరత్తన్నైయే
అవివిన్ది యాదరిక్కుమ్ ఎనదావియే. "

- (తిరువాయి మొలి : 3-9-5.)

రములు వైష్ణవాలయములలో అనుదినమును అనుసంధింపబడుచున్నవి. వైష్ణవ సంప్రదాయ లందఱును స్తుతి పరములైన ఆ పాశురములను గానము చేయుచు, ఆనందించుచునే యున్నారు.

భగవంతుని కల్యాణ గుణములను గానము చేయుటయందే ఆనంద మున్నది. కాని, కర్మ బంధులైన మానవుల గుణములను స్మరించుటయందట్టి యానందము శూన్యము. కావుననే సామాన్య మానవులను కీర్తించు కవులను నమ్మాళ్వారులు మందలించుచు ‘ఓ కవీ! అశాశ్వతములును - అసంపూర్ణములు నైన మానవుల గుణముల నెన్నఁచును శ్లాఘింపకుము. ఆనంద దాయకుడైన భగవంతుని స్మరించుటవలననే ప్రయోజనము చేకూరు నని ప్రబోధించిరి.16

భగవంతుని స్తుతింపని మానవులు త్రావెడు నీరు, ధరించు వస్త్రములు కేవలము దౌర్భాగ్యవశములు.17 భగవంతుని కల్యాణ గుణములను కీర్తించు భక్తుల పాద సంస్పర్శము వలననే ఈ భూమి - పవిత్రతను పొందును”18 అని, పెరియాళ్వారులు స్పష్టీకరించుచు - ‘నా నాలుక భగవంతుని మాత్రమే స్తుతించును గాని అన్యులను స్తుతింప నొల్ల’ దని తెలిపియున్నారు.19

16. “కొళ్ళ క్కుత్తై విలన్ వేణ్ణిత్తల్లామ్ తరుమ్ కోదీర్ ఎన్
వళ్ళల్ మణివణ్ణన్ తన్నై క్కవి శొల్ల నమ్మిన్.”

— (తిరు వాయ్ మొళి : 3-9-5.)

17. పిరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 4-4-1.

18. “నాదనై నరళిణ్ణనై నవిణ్ణేత్తువార్ కణళక్కియ
పాదతుళి పదుతలార్ ఇవ్వులకమ్ పాక్కియమ్ కెయ్దిదే.”

— (పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 4-4-6.)

19. “నక్కు-విన్నై యల్లా లణియాతు
వానతళైవ నెవ్వు శమన్లు ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 5-1-1.)

భగవానుని గుణ - లీలలను స్తుతించుట - తపస్సుతో తుల్యమని పూదత్తాళ్వారులును, 30 భగవన్నామ సంకీర్తనమునందే యీసంధము కల దని కులశేఖరాళ్వారులును 31 యెలుగెత్తి చాటియున్నారు.

గాన యోగ్యము లైన ఆళ్వారుల పాశురము లన్నియు భగవత్ స్తుతి పరములే కావున, ఆ భక్తి గీతములను భక్తు లైనవారు గానము చేయుచు, వివిధ రాగ తాళములతో నొప్పారు ఆళ్వారుల పాశురములు ప్రజల నెంతగనో ప్రభావితులగావించి యుండె ననుట అతిశయోక్తి కానేరదు.

స్మరణము :-

భగవంతుని నామములను, గుణములను, మాహాశక్యాలను, లీలలను, సర్వ వ్యాపకత్వమును సర్వదా స్మరించుచుండుటయే స్మరణ భక్తి. ఈ భక్తి సాధనలో - భగవన్నామ జపమునకు మిక్కిలి ప్రాముఖ్యమున్నది. తిరుగుచున్నను, తినుచున్నను, ఏ పని చేయుచున్నను సాధకుని చిత్త వృత్తి - భగవన్నామ స్మరణ యందే లగ్నమై యుండవలెను.

ప్రకృతిలో నున్న జలము, అహారము మొదలుగాఁ గల వన్నియు భగవత్ స్మయములుగాఁ గన్పట్టు చున్నవి. ఏ పదార్థములను

20. " ఏత్తి ప్పణిన్ద వన్దేర్ ఈ రైజ్జా తెప్పొళుతుమ్
శాత్తి యురైత్తల్ తవమ్ "

— (ఇరణ్డామ్ తిరు వనాదీ : 77.)

21. " నాత్త కుమ్మెళ నారణా వెన్దకైత్తమెయ్ తళున్పు త్తొళుడు
ఏత్తి - ఇన్పురమ్ తొణ్ణర్ శేవడియేత్తి వాళు మెన్వెజ్జామే.

— (పెరుమాళ్ తిరు మొళి : 24.)

పరిశీలించినను - భగవంతుడే స్ఫురణకు వచ్చుచున్నాఁడు' అని సమ్మాన్వారులును-23

భగవ న్నామమును స్మరింపనివారు మహా పాపులు. భగవంతునియందు మనస్సును లగ్నము చేయనివారు - భూమికి భారము నాపాదించినవారు కాఁగలరు' అని పెరియార్వాదులును 23 -

ఉత్తమ భక్తులు నిరంతరము భగవ న్నామమనే స్మరించుచుందురని పోయిగై యాళ్వారులును 24 -

'భగవ న్నామమును ఒక్కసారి స్మరించిన మాత్రముననే భగవానుఁ డా భక్తుని మనస్సులో నివసించు' నని పే యాళ్వారులును - 25

22. " ఉణ్ణమ్ శోఱు పరుకునీర్ తిన్నమ్ వై త్తిలైయు మెల్లామ్

కణ్ణన్ ఎమ్మెరుమా నెన్ఱెన్ఱే కక్ గళ నీర్ కళ మరకి

మట్టి నుళవన్ శీర్ వళమ్మిక్కవసూర్ వినవి

తిణ్ణ మెన్నిళమాన్ పుకుమూర్ తిరు క్కోళారే. "

— (తిరు వాయ్ మొళి : 6-7-1.)

23. " నేమికేర్ తడమ్ కైయినానైప్పిలా వరినెణ్ణడై

పూమి పారణ్ణణ్ణమ్ శోత్తి నై వాణప్పలై త్తిణిమినే. "

— (పెరియార్వాడ్ తిరు మొళి : 4-4-5.)

24. " ఒరాళి యానడియే ఓరువతు మూర్ ప్పనవుమ్

పేరాళి కొణ్డాన్ పెయర్. "

— (మొడల్ తిరు వందది : 66.)

25. నెళ్ళార్ వినైప్పరియయనేలుమ్ వినై ప్పెత్తేన్

నెళ్ళమె పేళాయ్ వినైక్కణ్ణార్ - నెళ్ళత్తు

ప్పేరారు నిర్గమ్ పెరుమానై యేన్ కాళో

ఓరాడు నిణ్బురుణర్ వు. "

— (మూన్డామ్ తిరు వందది : 81.)

‘భగవత్సామ స్మరణ చేయువారు నరకమును పొంద’రని తొండరడి ప్పొడి యాశ్వురులును,³⁶ స్మరణ భక్తిని బహు భంగులుగా కొనియాడి యున్నారు.

పాద సేవనము :-

భగవంతుని పాద సేవ యందు మనస్సును లగ్నము గావించుటయే ‘పాద సేవన భక్తి.’ ఇది - బాహ్యము, మానసికము అని రెండు విధములు. భగవద్విగ్రహ పూజ వలనను, గురు పూజ వలనను, ‘పాద సేవన భక్తి’లో - ఏకాగ్రత లభించును. అట్టి యేకాగ్రత వలన భక్తుఁడు తన మానసిక జగత్తులో - అప్రాకృతములైన భగవత్ స్మరణారవిందములను సంసేవింపఁ గల్గును. ఇట్లు బాహ్యముగా - మానసికముగా భగవత్ పాద సేవ చేయుటవలన, లోకాశ్రయమైన భావము తొలఁగిపోవును. భగవత్ సేవ యందే అట్టి భక్తుని మనస్సు లగ్నమై యుండును గనుక, అతఁడు లోక వృత్తముల యందు ఉదాసీనుఁడై యుండును.

అశ్వురులు వివిధ ప్రదేశములందుఁ గల వైష్ణవాలయములలో వితాజమానుఁడై యున్న భగవత్ దర్శనార్థములను సంసేవించిరి. మధుర కవి యాశ్వురులచే రచింపఁబడిన ‘కణ్ఠినుణ్ శిరుత్తామ్బు’ అను ప్రబంధమునందలి పాశురములు కేవలము - గురు పాద సేవన భక్తిని ప్రబోధించునవియై యున్నవి.

భక్తులైనవారు పరమ భాగవతోత్తములను నేవించుచుండుట సహజము. కనుక, ఇట్టి పరమ భాగవతోత్తములు భగవత్తుల్యులే యని కులశేఖరాళ్వారులు తెలిపియున్నారు. 27

భక్తులు మానసికమైన భగవత్పాదసేవన భక్తిని సాధించుటలో - భగవత్చరణారవిందములను తమ హృదయవీరము నధిష్టించుట, వారిని భక్తి శ్రద్ధలతో పూజించుచుందురు. కావుననే -

‘ఓ భగవానుడా ! నేను నీ చరణ సేవనే యభిలషించుచున్నాను. నీ చరణారవిందములను నా శిరస్సుపై ధరించి తరింపగలను’ అని, పొయిగై యాళ్వారులును - 28

27. పెరుమాళ్ తిరు మొళి : 1-3.

మఱియు -

“ నాస్థా ధర్మే న వసు నివయే నైవ కామోపధోగే
యద్య ద్భవ్యం భవతు భగవన్ పూర్వ కర్మానుభవమ్
ఏత త్రావ్యం మమ బహు మతం జన్మ జన్మాంతరేఽపి
త్వత్పాదాంధోరుహ యుగ గతా నిశ్చలా భక్తి రస్తు”
“ బద్దే నాంజలినా నతేన శిరసా గాత్రైః సరోమోక్షమైః
కంతేన స్వర గద్గదేన నయనే నోద్గర్జిత బాష్పాంబునా
నిత్యం త్వ చ్చరణారవింద యుగళ ఛానామృతాస్వాదినాం
అస్మాకం సరసిదహాక్ష ! సతతం సంపద్యతాం జీవితమ్. ”

— (ముకుంద మాల : 5, 20.

28. “ నాడియమ్ నిన్నడియే నాడువన్ - నా డోయిమ్
పాడియమ్ నిన్ పుళేక పాడువన్ - పాడియమ్
పొన్నాళి యేన్దినాన్ పొన్నడియే శూడివేయ్కు
ఎన్నాకి లెన్నే యెనక్కు.”

— (ముదల్ తిరు వచ్చాది : 83.

‘భగవానుని చరణారవిందములను స్తుతింపనివారు - జనన మరణములకు, రోగ దుఃఖములకు, ఇంకను ఎన్నియో కష్టపరంపరలకు గురి కాంగల’29 రనియు, ‘ఓ భగవానుడా ! నీ చరణారవిందములు గాక, మఱి యెవ్వియు నాకు శరణ్యములుగాఁ గన్పట్టవు.’ నా ప్రాణము లన్నియు నీ యవియే’30 యనియు, భక్తులకు పాద సేవన భక్తి విధి యని నమ్మాళ్వారులు ప్రబోధించి యున్నారు. మఱియు -

ఓ మనస్సా ! నీవు వేంకటాచల వాసి యైన శ్రీనివాస భగ వానుని చరణ కమలములయందు లగ్నము కమ్ము.31 పురుషోత్తముని పాద పద్మములే నీకు శరణ్యములు కావున, నీవు నిరంతరము ఆ పాద పద్మములనే స్మరించుచు సంసేవించుచుండు’32 మని పూదత్తాళ్వారులు తమ మనస్సును ప్రబోధించుచు, హిత ముపదేశించిరి.

29. “ విఱ ప్పిఱప్ప మూప్ప ప్పిఱి తుఱస్త - పిన్నమ్
ఇరక్కవు మిన్నుడై త్తామేఱుమ్ - మఱ పెల్లామ్
ఏతమే యెఱ్ఱల్లాల్ ఎఱ్ఱవనే - మఱ్ఱకన్దన్
పాతమే యెఱ్ఱాప్పకల్. ”

— (పెరియ తిరువందది : 80.)

30. “ ఆఱెనక్క నిన్నతమే శరణాగత నొన్దాయ్ - ఉనక్కోర్తై
మ్మాఱునా నొన్దిరేన్ ఎనకావియు మునకే ”

— (తిరు వాయ్ మొలి : 5-7-10.)

31. “ పోతు ఉళ్ళమ్ - పోతు
మఱి వేఱ్ఱదవన్ మలరడిక్కేల్లె
ఆఱి వేఱ్ఱదవన్ పేరయ్దస్తు. ”

— (ఇరఱ్ఱామ్ తిరువందది : 12.)

32. “ ఉఱుఱ్ఱుఱాయ్ నన్నెఱ్ఱై ఉత్తమన్ నత్పాతమ్
ఉఱుఱ్ఱుఱాయ్ కమలన్నాల్ - ఉఱుక్కఱాయ్. ”

— (ఇరఱ్ఱామ్ తిరువందది : 77.)

ఓ భగవానుడా ! నిన్ను స్తుతించుచు రచించిన మాలను నీ చరణారవిందములయందే సమర్పించి, నిరంతరము స్మరించుచు, శరణు పొందుచున్నానని, తీరుచున్నా యాత్మార్థ పాద సేవన భక్తిని బహు భంగులుగా ప్రశంసించి యున్నాను.

అర్చన ము :-

భగవత్ స్వరూపమును శ్రద్ధాసక్తులతో పూజించు 'అర్చన భక్తి'. భగవంతుడు ఆలయములలో అర్చా స్వరూప దర్శన మొసంగుచుండుటయే గాక, సదాచార్యుని యందును, లందునుగూడ విరాజిల్లుచున్నాడు. ఈ మూడు విధములుగా భగవత్ స్వరూపమును భక్తుడు గుర్తించి, తన యిష్ట దైవమును ప్రపత్తులతో నిత్యము పూజించుచుండును. భక్తుడు భగవంతుడేయి సేవ లన్నింటియందును త్యాగ భావము ప్రదర్శించుచుండు.

మానసిక మైన యర్చనలో - భగవంతుని పూజించుట, వంతునకు ఆత్మ సమర్పణముచేయుట అనునవి రెండును అతి ముఖ్య లైనవి. అట్టి మానసిక మైన యర్చనలో - బాహ్యము లైన చారము లావశ్యకములు కావు. కాని స్థూల రూపమైన అర్చనః ఉపచారము లనేకము లావశ్యములై యుండును. అర్చన పాచమనీయ స్నాన వస్త్రోద్ధృతిపూత్ర చందన పుష్ప భూషనైవేద్య తాంబూలాది హోదహోపచారములతో అర్చన భక్తి క్రింపబడుచుండును. అట్టి యర్చన భక్తికి సంబంధించిన యం లనేకములు - ఆత్మార్థుల దివ్య ప్రబంధములలో కానవచ్చుచుండు.

33. " పాదీ నారిన్ శిల్ పన్మలర్ కౌణ్టు ఉన్
పాదమే పరవినాన్ పణ్ణు - ఎణ్
నావినార్ వన్దున్ తిరువడి యడై నేన్. "

— (పెరియ తిరుమొళి : 1-6,

‘ఓ భక్తులారా ! కేవలము పుష్ప ఫల జల ధూపాదుల నర్పించుటయే భగవ దర్చన.31 భక్తునిచే హృదయ పూర్వకముగా నర్పింపబడిన జల చందన ధూప దీపాదుల వలననే భగవ దర్చన పరిసమాప్తి కాంగలదు32’ అని, నమ్మాళ్వారులు తెలిపియున్నారు.

“ పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి
త దహం భక్త్యుపహృత మన్నామి ప్రయతాత్మనః. ”36

పత్రమునుఁ గాని, పుష్పమునుఁ గాని, ఫలమునుఁ గాని, జలమునుఁ గాని భక్తితో నా కెనఁడు సమర్పించునో - అట్టి పరిశుద్ధ మనస్కునిచే భక్తి భావముతో సమర్పింపబడు ఆ పదార్థమును నేను భుజింపగలను’ అను భగవ ద్వచనమే నమ్మాళ్వారులు నెలువరించిన పై భాగములను ప్రభావితము గావించె నని మనము గ్రహింపవచ్చును.

‘చందనము, ఆభరణము, వస్త్రము, పుష్పము మున్నగు వానిని సమర్పించి, భగవంతుని పాద పద్మములకు నమస్కరింపు’ డని పూదత్తాళ్వారులు భక్తలోకమును ప్రబోధించియున్నారు.37

34. “ పరవది లీకనై స్పాడి విరివదు మేవలులు వీర్

పిరవగై యిన్ది నిన్బిర్ తాయ్ పురివదువుమ్ పుగై పూవే. ’

— (తిరు వాయ్ మొళి : 1-6-1.)

35. తిరు వాయ్ మొళి : 1-5-2.

36. భగవ ద్గీత : 9-26.

37. “ వరై చ్చున్ద నక్కుళమ్ముమ్ వాన్ కలనుమ్ పట్టుమ్
విరై పొలిన్దవెన్ మల్లికై యుమ్ - నిరైత్త క్కొన్డు
అతిక్కల్ నిన్ద ఆటేవనడి యిణ్ణైయే
ఓ తప్పణవ తుయిమ్. ”

— (ఇరవ్వామ్ తిరువనాది : 26)

‘శ్రీ వేంకటాచలములో మంత్రములను పఠించుచు, విప్రోత్తములు భూప దీప పుష్ప జలాదులను సమర్పించుచు, వివిధ దిశలలోఁ గల యర్చా మూర్తులను పూజించుచున్నా పిరి’ రని, పొయ్యిగై యాళ్వారులు తెలిసి యున్నారు. ఇట్లే, ఆళ్వారు లందఱును అర్చన భక్తిని అత్యంత విశేషముగ కీర్తించి యున్నారు.

పం ద న ము :-

భగవంతుని మహిమలను మనస్సులో ధారణఁ జేసి, ఆ పరమాత్మను స్తుతించుచు, వినఁముఁడై, ఆ స్వామికి ప్రణామము గావించుటయే ‘పందన భక్తి’. భగవంతునకు అర్చనఁ జేయు సమయమునందే పందన మాచరించుట భక్తుల విధియై యున్నది. భగవత్ నామ సంకీర్తన గావించు సమయమున, భక్తుని హృదయము నుండి భక్తి ప్రవాహము పొంగి పొరలుచుండుట సహజము. భక్తుఁ డపుడు సృత్యముఁ జేయుచు, తన్మయత్వము నందుచుండును.

ఆళ్వారులు భగవత్ నామ సంకీర్తనముఁ గావించుచు, భగవంతునకు నమస్కరించుచు, సృత్యముఁ జేయుచు, ఉన్మత్తుల వలె భగవంతుని నిమిత్తము విలసించుచుండెడివా రనియు, మఱి యొకపుడు బ్రహ్మానందము నందుచుండెడివా రనియు వారి దివ్య ప్రబంధముల మూలముననే మనకు తెలియవచ్చుచున్నది. విచిత్రములైన ఆ పరమ యోగుల స్థితి గతులను పరిశీలించి, వారిని వెఱ్ఱివారిని వలె ప్రజలు తలంచు చుండెడివారు. అట్టి యున్నాద స్థితి నే కుల శేఖరాళ్వారు అభి

38. “ వత్తై యఱు మణ్ కేళివాయ్ వార్ కళ్ - నాజుమ్

వుత్తై విళక్కుమ్ పుమ్బు నలుమేన్ది - తత్తై తిళైయన్

వేతియర్గళ్ శెన్దితెజ్జుమ్ వేజ్జడమే - వెణ్ శజ్జమ్

ఊరియళాయ్ మూలు కన్ద పూర్. ”

— (ముదల్ తిరువనాది : 37.)

లపించి యున్నట్లు తెలియుచున్నది. 39 అదియునుగాక, 'శ్రీరంగము నందలి యాలయములో విరాజిల్లు శ్రీరంగనాథుని, నా నాలుక చిల్లులు పడునఱకు స్తుతించి, ఆ స్వామికి పుష్పాంజలి సమర్పించి, ఆ శ్రీరంగనాథుని చరణారవిందములకు సాష్టాంగముగ నమస్కరింతు' 40 ననియు కులశేఖరాళ్వారులు తమకు వందన భక్తియందు గల ప్రగాఢ మైన యాకాంక్షను అభివ్యక్తము గావించియున్నారు.

'అహ ర్నిశలును భగవంతుని భ్యాసించి, నత మస్తకుడై, చేతులు జోడించి, ఆ స్వామికి నమస్కార మాచరించు భక్తులు నివసించు ప్రదేశములలోఁ గల ప్రజలు మిక్కిలి యదృష్టవంతు' లని పెరియాళ్వారులును - 41

“ఓ మనస్సా ! సృసింహావతారమున తన భక్తునియందు వాత్సల్య భావమునుఁ జూపిన విష్ణు భగవానునకు నమస్కరింపుము.

39. పెరుమాళ్ తిరుమొళి : 2 - 2.

40. “ పయి లరన్గ త్తరవత్తై యిల్పుళ్ళి కొళ్ళుమ్
కోవినై నావుట వళత్తి యెన్దన్ తైగళ్
కోమ్ సులర్ తుమెన్దు కోలో కూప్పవారే. ”

— (పెరుమాళ్ తిరు మొళి : 1-4.)

41. “ కురన్ద మొన్దొళిత్తానొదుమ్ కొన్దు కుడి యాడి విణ్ణెయ్దుతు
తిరున్దు నాన్మతైయార్ యిరాప్పగలేత్తివాళ్ తిరుక్కోట్టియార్
కరున్ద ముకిల్ వణ్ణనై క్కడై కొణ్ణుకై తొళుమ్వత్తర్ కళ్
ఇరున్ద పురి తిరుక్కుమ్మా విడర్ ఎత్తవన్గళ్ తెయిదార్ కోలో. ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి 4-4-7.)

ఆ దేవ దేవుని సంస్తుతింపు' మని పే యాశ్వాసులును - 42

‘భగవంతుని సహస్ర నామములతో స్మరించి, చేతులు జోడించి, ఆ స్వామికి వందన మాచరించు భక్తులెన్నటికిని నరకమును పొందరు. ఏ విధమైన కష్టము లనుభవింపరు. అట్టి వారు - భక్తి మార్గమునఁ దప్ప, ఏ యితర మార్గము లందును పయనింప నొల్లరు’ అని, పొయిగై యాశ్వాసులును 43 వందన భక్తిని పలు విధములుగా కీర్తించి యున్నారు.

దా స్య ము :-

భక్తులు భగవ దాజ్ఞను, శిష్యులు గురువుల యానతిని సక్రమముగా పాలించుటయే ‘దాస్య భక్తి.’ దయా సముద్రుఁ డగు భగవంతుని తమ స్వామిగా, తండ్రిగా, గురువుగా భావించిన భక్తులు - తమ యజ్ఞానమును, దైన్యమును, దుర్గుణములను, దోషములను ఆ పరమాత్మునకు నివేదించి, తమ్ము రక్షింపవలసిన దని, పరిపరి విధముల ప్రార్థించుచుందురు. భగవత్సహాయము పరిపూర్ణముగా గ్రహించి, ఆ స్వామి సన్నిధానమున తమ యనన్యాశ్రయ ప్రవృత్తిని ప్రకటించి, బహు భంగులుగా భగవంతుని కల్యాణ గుణములను

42. “ పుగున్దిలన్లుమ్ అన్దిప్పొనుదత్తు - ఆరినూ
యికళ్ న్ద విరణ్డయనదాగమ్ - శుకిర్ న్దు ఎన్లుమ్
శిన్ద ప్పిళన్ద తిరుమాల్ తిరువడియే
వన్దితై న్నెన్జుమే వాళ్ త్తు. ”

— (మూఱ్ఱమ్ తిరు వన్దాది : 95.)

43. “ వెనై యాలదర్ ప్పదార్ వెన్నరికల్ శేరార్
తినై యేనుమ్ తీక్క తిక్కణ్ శెల్లార్ - నిన్దై తత్
కరియనై చేయనై అయిరమ్ పేర్ - శెన్జణ్
కరియ నైక్కై తొళ తక్కార్ . ”

— (మొదల్ తిరువన్దాది : 65.)

ప్రస్తుతించుచు, ఆ పరాత్పరుని కృపా కటాక్షమును పొందుటకు సరంతరము పరితపించుచుండుదు.

ఆత్మార్థులలో కొందఱు దాస్య భక్తిని విశేషముగా తీర్తించి యున్నారు. వారి పాశురములలో - స్వీయ దోష ప్రకటనము, వినయము, యాచన, ధైర్యము, ఆశ్మ సమర్పణము, భగవ దనుభూతి మున్నగు భావములు దాస్య భక్తికి అంగములుగా వేర్కొనఁబడుచున్నవి.

‘ఓ మనస్సా ! మూర్ఖుల మాటలను వినక, గోపాల కృష్ణుని దాస్యము గైకొని, ధన్యత గాంచుము. ఆదిలో ప్రాకృత సాంగత్యము గలిగి, అప్రాకృతుడైన భగవంతునకు విముఖమైన ఓమనస్సా ! నేఁడు నీవు ఏ భగవానుని దాస్యమును స్వీకరించితివో, ఆ భగవానునకు బ్రహ్మ రుద్రేంద్రాదులు, భక్తులు నిత్యము దాస్యమును చేయుచునే యున్నారు సుమా !’⁴⁴ అని, తిరుమళిశై యాత్మార్థులు తమకు భగవ ద్దాస్యమునందుఁ గల ప్రగాఢమైన యాకాంక్షను వెలువరించుచు, ‘ఓ భగవానుడా ! నీవు నాకు ప్రేమ స్వరూపుఁడవుగా - అమృత స్వరూపుఁడవుగా - అది యిది యన నేల ? నీవే నా సర్వస్వముగా గన్పట్టుచున్నావు. ఓ కేశవా ! నేను నీ యాజ్ఞను

44. శేయ నడియన్ శిడియన్ పెరియ నెన్నదుమ్ శిల్ పేశ క్కేట్టిరు

నే - ఏన్నెళ్ళ మెన్నాయ్ ఎనక్కొన్ఱు కొల్లాదే

....

అయర్ నాయగఱ్ఱు ఇన్ఱడి మెత్తొళిల్ పూజ్ఱాయ్.”

— (పెరియ తిరు మొళి : 2-1-8.)

“పాడి యాడి ప్పలరుమ్ పణిస్తేత్తి క్కొన్ఱులార్

అదు తామరై యోను మీళనుమ్ అమరర్ కోనుమ్ - నిన్ఱేత్తుమ్ వేణ్ఱద

త్తారు కూ త్తనుమ్ ఇన్ఱడి మెత్తొళిల్ పూజ్ఱాయ్.”

— (పెరియ తిరు మొళి : 2.1-9.)

పాలించుటకు సిద్ధముగ నున్నాను గావున, నీవు నన్ను పరిగ్రహించుము. ఇప్పుడే కాదు; సర్వ కాల సర్వావస్థలయందును నీవే నాకు శరణ్యము. నీవు తప్ప, నాకు వేరే తో గతియు లేదని తెలిసికొంటిని⁴⁶ అని, భగవంతునియందు తమకుఁ గల అచంచలమైన దాస్య భక్తి భావమును స్పష్టముగాఁ దెల్పియున్నారు.

ఇట్లే, నమ్మాళ్వారులును - 'మేము భగవంతునకు చిర కాల దాసులము; తర తరములుగా భగవద్దాసులమై యున్నవారము. ఆ పరమాత్మునకు సేవ గావించిన కారణమువలననే మేము ధన్యులమైతిమి⁴⁶ అని, దాస్య భక్తికిఁ గల ప్రాముఖ్యమును, మహా ఫలమును వివరించుచు - 'ఓ భగవానుడా ! నీవు నా తండ్రివి; తల్లివి; నా సర్వస్వము నీవే⁴⁷ యని భగవంతునే తమ సర్వస్వముగా భావించి, ఆ స్వామి పాదాశవిందములను సంపాదించుటయందే విశేషమైన యాసక్తిని గనఁబఱచియున్నారు.

45. " అన్బావాయ్ అరముదవాయ్ - అడియేను

క్కిన్బావాయ్ ఎల్లాముమ్ నీయావాయ్ - పొన్ పావై

కేళ్ళా కిళళాయేన్ కేళవనే - కేడిన్

అన్బావై క్కడియే నానాన్. "

— (నాన్మగన్ తిరు వచ్చాది : 59.)

46. " ఒళవిల్ కాల మెల్లామ్ ఉడనాయ్ మన్ని

పవవిలా వడియై కెయ్య వేణ్ణుమ్ నామ్

తేళి కురలరువిత్తరు వేణ్ణడత్తు

ఎళిల్ కోళ్ళ కోళ్ళ కోడియన్తై తన్నెక్కే.. "

— (తిరు వాయి మొళి : 3-3-1.)

47. " పెత్త తాయ్ నీయే పిఱ ప్పిత్తు తన్నెసి. "

— (పెరియ తిరు వచ్చాది : 4.)

తొండరడిప్పొడియాళ్వారులు వెలువరించిన దాస్య భక్తి భావములు - సర్వులకును అవశ్యగమనార్హములు. 'ఓ భగవానుడా ! నాకు గృహరామ క్షేత్రాదు లెవ్వియు లేవు. బంధువులు లేరు. అయినను, కరుణాయత్త చిత్తుండ వైన నీవు ఒక్కండవు మాత్రమే ఆత్మ బంధువుగా నున్నావు. అశాశ్వత మైన నా జీవితములో - ఇంతవఱకు, నీ చరణారవిందములను శరణింపనై తినే యని, యిపుడు మిగుల విచారము నందుచున్నాను. నాకు ఆధారభూతుఁడు నీవు గాక, ఇంక అన్యు లెవరున్నాడు? 48 - నా మనస్సులో అణు మాత్ర మేనియు పవిత్రత లేదు. నా వాక్కు నుండి ఒక్క మంచి మాట యైనను వచ్చియుండలేదు. శ్రోధము గలవాండ నగుటచే, నాలోగల ద్వేష బుద్ధి హద్దుమీటి పోయినది. ఇతరులను చెడ్డ చూపుతోఁ జూచుచు, అనరాని మాట లనుచున్నాను. ఇట్టి నాకు - ఏ గతి సంప్రపాప్తించునో గదా ! నాపై సర్వాధిపత్యము గల స్వామి ! నీవే చెప్పము 49... ఓ భగవానుడా ! నీ దర్శన భాగ్యమును పొందుటకై తగిన మార్గమునకు విముఖు లగు వారి నాంగత్యముఁ జేయుచున్నవాండను. మూర్ఖుండను. మూర్ఖులలోఁగూడ అధముండను.

48. " ఊరిలేన్ కాజి యిలై కుటు పుత్రురు వరిలై
పారిన్ నిన్ పాద మూలమ్ పత్తిలేన్ పరమ మూర్తి !
కారాళి వణ్ణనే కణ్ణనే కదలుగిన్నేన్
ఆరరుక్ కై కణమ్మ అరణ్ణమాన గరుణనే."

— (తిరు మాలై : 20.)

49. " మనత్తిలోర్ తూయ్ మై యిలై వాయిలోరిన్ శొరిలై
శివత్తి నా త్తెత్తమ్ నోక్కి త్రివిళి విళివన్ వా
పునత్తుళాయ్ మాలై యానే పొన్ని ఖాళ్ తిరువరణ్ణ
ఎనక్కి విళ్ళడియెన్ శొల్లాయ్ ఎన్నై యళుడై యకూవే."

— (తిరు మాలై : 30.)

ని న్నిపుడు శరణించుచున్నాను'50 అని, తొండడిప్పాడియాళ్వారులు తమ యపచారములను స్పష్టీకరించుచు, దైన్య భావముతో - భగవచ్చరణాగతిని యాచించి యున్నారు. ఆవేదన గల భక్తుని హృదయములో - భగవత్సేవకై ఆక్రందించు భావము ఆళ్వారుల పాశురములలో - అట నట మనకు గన్పడుచునే యుండును. ఆండాళ్ సైతము - తాను గోవిందుని దాసురాల నని పలికి యున్నది.51 ఇందువలన, ఆళ్వారులు వందన భక్తి కేంతటి ప్రాముఖ్య మొసంగి యుండిరో సులభముగా గ్రహింప వచ్చును.

సఖ్యము :-

తాకిక వ్యవహారమున మనము చూచుచున్న ఆదర్శ మైత్రిని జూపుటయే "సఖ్య భక్తి." మైత్రికి గల ఉన్నతాశయముల ననుసరించి మిత్రులతో పరస్పరము ఏ విధమైన స్వార్థమును ఉండదు. సఖ్య భావము వలన, నిస్వార్థ భక్తికి పరిపుష్టి యేర్పడును. వాత్సల్య భావము గల భక్తులు భగవంతునియందు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును ప్రదర్శించుచుండునట్లే, సఖ్య భావము గల భక్తులును భగవంతుని సన్నిధానమున, తమతమ మనస్సులలోఁ గల సంకల్పములను వెలువరించు సందర్భమున, సంకోచమునుఁ గాని, భయమునుఁ గాని, ఏ మాత్రమేని పొందకుండుటయే గాక, చిన్న-పెద్ద-అను తారతమ్యమునుఁ గూడ పరిగణింపదు. ఏల యన, ఆ ఇరువురికిని సమమ గల

50. " ఆర్తువంశై లమ్ముమ్ కోలై అచి తిరవరజ్జన్ న్మొళ్
కార్తిరళనై య మేనిక్కణ్ణినే ఉణ్డై క్కాఱుమ్

మార్క మొన్దజియ మార్టా మనిశరిల్ తురిశనాయ

మూర్కనేవ్ వస్తు విణ్ణేన్ మూర్కనేన్ మూర్కనేనే. "

— (తిరు మాలై : 32.)

51. నాచ్చియార్ తిరు మొళి : 1-9.

సంబంధములో - సమాన భావము సంపూర్ణముగ నుండును. ఇదియే సఖ్య భావమునందుఁ గల విశేషము. నారద భక్తి సూత్రములలో ప్రేమాసక్తి - పరు నొకండు విధములుగా నుండు నని చెప్పబడినది. వానిలో సంఖ్యాసక్తియును ఒకటి.

కృష్ణుని బాల్య చేష్టలు, గోవులను పాలించు వేళలలో కృష్ణుఁడు గోప బాలురతో సఖ్యము నెఱపుచు - వివిధ ప్రసంగములు చేయుట, పంక్తి భోజనము చేయుట, మున్నగు సన్నివేశములను భక్త కవులు వర్ణించునపుడు, ఆశ్వాదుల దివ్య ప్రబంధములందును సఖ్య భక్తి భావము అత్యంత మనోజ్ఞముగ అభివ్యక్తము చేయబడినది.

కృష్ణుఁడు తన సఖులతో కలిసి మెలిసి సంచరించుచునే తన వీలలను చూపెను. నవసీతమును తస్కరించునపుడు తన సహచరుల సహాయమునుఁ ద్రొక్కెను. 53 గోవులను పాలించు సమయములలో - తన సహచరులపై ప్రేమను విశేషముగఁ జూపెను. సఖ్య ప్రేమకు వశుఁడైన కృష్ణుడు - తన సహచరులచేతనే గోవులను పాలింపఁ జేసెను. వారి సంతృప్తికై. సంతోషాతిరేకముతో ఆటలాడెను. పాటలఁ బాడెను. నాట్యము గావించెను. విందు లారగించెను. 54 ఒకనాఁడు కృష్ణుడు - గోపాలురతోఁ గూడి, అరణ్యము నుండి ఆవులను తోలుకొనివచ్చుచు, మురళీ గానము చేసెను. ఆ గాన మాధుర్యము - ఆ పరిసర ప్రాంతీయుల నెల్లరిను ముగ్ధులఁ గావించి

52. పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 2-9.

53. “ తడై కళమ్ తొణ్ణుమ్ తడుమ్మి యెణ్ణమ్
తణ్ణుమ్ యొక్కమ్ మత్తిళి తాళ్ పీలి
కిళిర్ కళమ్ కీతము మాకి యెణ్ణమ్
కోవిన్దన్ వరుక్కిన్ద కూటమ్ కణ్ణ. ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 3-4-1.)

వైచేను. వివిధ వాయిద్యములు వాయించుచు వచ్చు గోప బాలకులతోఁ గలిసి, కృష్ణుఁడు కూడ వచ్చుచున్నాఁడు. ౧౩ కృష్ణుని సహచరులగు గోప కుమారులు చిన్న చిన్న కొడవళ్ళను, ధనుస్సులను, చరణాకోలలను, ఉత్తరీయములను, కృష్ణుఁడు కోరినపుడు వెంటనే అందించుటకు కరములందు ధరించి, ఆ కృష్ణుని వెన్నంటిచే వచ్చుచుండిరి. కృష్ణుఁడు తన ప్రాణ మిత్రులను ఒక చేతిలో చేర దీసికొని, రెండవ చేతిలో - గోవులను పిలుచుట కుపయోగించు శంఖమును ధరించి, గోకులమునకు తిరిగి వచ్చుచుండెను. నెమలి పింఛముతో శోభిల్లు కేశ పాశముతోఁ గూడిన కృష్ణుఁడు - తన సహచరులగు గోప బాలురందఱి కంటెను ముందువైపు నిలబడి, వేణు గానముతోఁ బాటు, నృత్యముఁ గూడ గావించుచు వచ్చుచుండెను. ౧౪ ఇట్లే, కృష్ణ - గోప కుమారులకుఁ గల సఖ్య భావములను పెరియాళ్వారులు బహు రమణీయముగ వర్ణించియున్నారు.

ఆత్మ నివేదనము :-

‘ఆత్మ నివేదన మనఁగా - ‘ప్రపత్తి.’ ఇది - ‘శరణాగతి’ యనియు నిర్వచింపఁబడును. అనన్య సాధ్యమైన భగవత్ప్రపత్తిలో

54. “ పల్లినజ్ పత్తక పుడైవాళ్ళ త్రిప్పడై క్కచ్చున్ది ప్పల త్తై నడువే
మడై నన్నుమలర్ వేళ్ళమలరణిన్దు పల్లాయర్ కుళా నడువే.”

— (పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి . 3-4-2.)

55. “ కురిత్తై యమ్ తెటివిల్లుమ్ కెణ్ణుకోలుమ్
మేలాదై యమ్ తోళన్మార్ కొణ్ణోడ
ఒరుత్తై యాలారు వన్దన్ తొత్తై యూన్ది
యానిరై యినమ్ మీళ కుఱత్త శ్శణ్ణమ్. ”

— (పెరియాళ్వార్ తిరు మొళి : 3-4-3.)

విశ్వాస పూర్వకముగా భగవంతుని ఒక్కని మాత్రమే ఉపాయముగ భావించి ప్రార్థించు నిశ్చయాత్మక బుద్ధియే 'ఆత్మ నివేదన' మని చెప్పబడును. ఇట్టి ఆత్మ నివేదమునకు సంబంధించిన యంశములు ఆల్ఫార్డుల దివ్య ప్రబంధములలో అనేకములు గన్పట్టును.

‘మానవుఁ డొక చెఱువును త్రవ్వ గల్గును గాని, భగవ దను గ్రహ రూపమైన వర్ష ము వర్షింపనిచో, ఆ చెఱువు - నీటితో నిండఁజాలదు గదా ! కావున, భగవంతుని యనుగ్రహముపైననే మానవ ప్రభుత్వ మంతయు ఆధారపడియున్న’ దని పూదత్తాల్ఫార్డులును - 56.

‘ఓ భగవానుఁడా ! సమస్త విశ్వమును నీవే. విశ్వ మంతయు నీయందే ఆధారపడి యున్నది. దయా నిధి వగు నీవే భక్తుల హృదయములలో భక్తి బీజములను నిక్షిప్తము గావించు చున్నావు’ అని తిరుమంగై యాల్ఫార్డులును - 57

‘ఓ భగవానుఁడా ! నే నెన్నియో కష్టముల ననుభవించుచున్నాను. శరణాగత రక్షకుఁడ వైన నిన్ను శరణించుటచే గాక, మఱి యొక రీతిగా - నా కష్టములు కడతేరజాలవు. తల్లి కోపమునకు గురియై, దూరముగా నేగిన తనయుఁడు - మఱల తల్లి పాలనే కోరి, తల్లిని సమీపించు రీతి - నీచరణారవిందముల సన్నిధిలో శరణు పొందుచున్నాను’ అని కులశేఖరాల్ఫార్డులును. 58 భగవంతుఁడు ఒక్కఁడు మాత్రమే అందఱకును ఆశ్రయణీయుఁ డని ప్రబోధించి యున్నాడు.

56. ఇరవైవ తిరువంద్రి 16.

57. నాన్మగన్ తిరువంద్రి : 14.

58. పెరుమాళ్ తిరుమొళి : 5 - 1.

పాని యోగి ప్రభావము

(తిరుప్పావ్యాదుల వైభవము)

‘విద్య క్కవి రాజ’

శ్రీమాన్ కొమాండూరు గోపాల కృష్ణసూచార్యులు, బి. ఏ.

కావేరీ భుజ వల్లరీ వలయుత మ్మో మధ్య దేశంబునన్
భూ వైకుంఠము - సర్వ భక్త జన సంపూజ్యంబు - శ్రీ రంగ రా
జావాసంబు సమస్త కల్పష హరంబై, నిత్య కల్యాణమై
సేవాధ్యక్షత రాజలోక శిబిర శ్రీమంతమై యొప్పెఱున్.

శ్రీరంగేశ్వర నాభి పంకజ రజ శ్రీ చూర్ణముం దాల్చి, వి
స్తారోదార భుజాంతరస్థ తులసీ దామంబులం దిద్దు త
చ్చారు శ్రీ పద పద్మ తోయముల నాస్వాదించు శేషత్వ దీ
క్షారంభం డనిలుం డహర్మఖములం దా రంగ ధామంబునన్.

ఆయత నీల దేహుఁడు, మహా భుజుఁ, మన్నత వత్సుఁడున్, సరో
జాయత దివ్య నేత్రుఁడు మహా పురుషాకృతి నొప్పువాఁడు నై
గాయక సార్వభౌముఁ డనఁగా దగు నొక్కఁడు దివ్య సుందర
శ్రీ యుతుఁ డంత్యజుండు నిససించును త న్నగరాంతికంబునన్.

కావేరీ విరజా తరంగిణిగ, రంగ శ్రీ ప్రభు క్షేత్రమున్
భూ వైకుంఠముగాఁ, బరాత్పరుఁడు త చ్చీ రంగనాథుండుగా
భాసం బందున నిల్చి, భక్తి ధనుఁడై పాణాభిధానుండు రం
గావాసంబును ద్రొక్కగా వెఱచు నత్యంతంబు నే వేళలన్.

అంబర చుంబితం బగు జనార్దను గోపుర మొక్క క్రోశ మా
త్రంబున గాంచి, వీణీయ నతండు నఖంబుల మీటుచున్ మనో
జ్ఞంబుగ రంగ మందిరము సైకత వేది లిఖించి ప్రత్యహం
బంబుజ నాథుఁ బామ మధురారన మంగళనామ కై శికిన్.

అతఁ డొక నాఁడు మీ ల్కుని నిశాంతమునందుఁ గవేరజా తట
స్థిత సికతా తలంబున సశీకర బాల సమీర డింభముల్
సతతము పైకొనన్ గమల మండ వినిర్గత మత్త బంభర
శ్రుతుల విపంచితోఁ గలిపి శ్రోత్ర మనోహర లీల బాడుచున్.

అతఁ డద్రభంకప దివ్య మండప సహస్రాక్షీర్ణమై, గోపురా
యుత శోభాన్విత సప్త వప్ర మయి, పుష్పద్యాన రమ్యంబునై
శత వాపీ యుత మైన రంగని మహాస్థానంబు భావించి, సై
కత వేదిన్ లిఖయించెఁ గట్టెదుట సంకల్ప ప్రభావంబునన్.

ముద మొప్పంగఁ దదాలయాంతరమునన్ భోగీంద్ర పర్యంకమం
దుది తార్క ప్రతిమాను - రింగ విభు సత్యుల్లాసియై వ్రాసి, నై
మ్మదిఁ దన్నుర్తి దృఢంబుగా నిలిపి, యాత్మారాముఁడై, సర్వమున్
జద చి ద్విస్తు విశిష్ట బాహ్య జగమున్ జేతో గతిన్ వీడినన్.

ఆ సమయంబునన్ ద్విజు లహ ర్ముఖ కృత్యము లాచరింప ద
ర్భాసన వస్త్ర పేటికలు పాణులఁ దాలించి నచ్చి, తీరమం
దాసన బంధ ధీరుఁ డయి మంత్రజుఁ డుండుటఁ జూచి, చేరఁగా
దోస మటంచు వాని వెన దూరము నొమ్మని హెచ్చరించినన్.

అతఁడు ననన్య దృష్టి మది నచ్యుతు నిల్పి, యఖండ భక్తి దా
నితరము సర్వమున్ మఱచి, యీశ్వరునిన్ హృదయాబ్జవీరి సం
తతమును యోగ దృష్టిఁ గని, తన్మయతన్ రమయించుచుంటచే
బ్రతి వచనం బొసంగఁ డది వంచనగాఁ దలపోసి విప్రులున్.

ఓరి దురాత్మ ! లె మ్మిచట నుష్ణ మయాలుని రాక దోచెడున్
సీరములందు గ్రుంక వలె; నీ వొక గ్రావము వోలె నడ్డమై
తీరము నందుఁ జేరితివి; తీర్థము లందు నసింపఁ జెల్ల దా
చార పవిత్రులైన ద్విజ సత్తము లందఱు వేచి యుండఁగన్.

నీ నొక మాని వాడు నొకా ? నిశ్చలతన్ వేసియించినంతనే
కావర మేల ? బ్రాహ్మణులఁ గా దని నిల్వఁగఁ జూలువాడవే ?
త్రావితి వోరి మద్యమును ? తథ్యము చిత్తము భ్రాంతి జెందె, నీ
పావన తీర్థ దేశమునఁ జంచముఁ డప్పుడె పాద ముంచగన్ ?

కరి పతి మూర్త పీఠమునఁ గాంచన కుంభము నుంచి వాద్యముల్
మొరయఁగ, వేద పాఠకులు ముందును వెన్క జనంగఁ దీర్థమున్
మొర హరు రంగ రాజ విభు పూజకుఁ గైకొని పోవ నర్చకుల్
కరము చిరంబు నిల్చి రిట గార్యము మాని తొలంగి పోవరా !

అటు పలు మాట పల్కినను సాతేజు సేమియు మోటు వల్క కా
తటమున బాష్ప సేత్రుఁ డయి తన్మయతన్ బులకారకురంబు లు
త్కటముగ మేనిపైఁబొడమ గాఢ సమాధి మునింగి యున్న, న
చ్చటి జను లాగ్రహించి యతి శాంతుని దండునిఁగా దలంచుచున్

పటు పాషాణ పరంపరా ప్రహతులన్ బాధింప, నంగంబు ను
త్కట కీలాలము గ్రమ్ము, నిశ్చలుఁడు నిస్తంద్రుఁడునై పామ న
స్ఫుట హాసంబు ముఖాబ్జమందు వెలయన్ శుద్ధాత్ముఁ డా యోగి-య
చ్చటి వా రెల్లను తన్ను గన్గొని మహాశ్చర్యంబునన్ దేలగన్.

అతమ నిజేచ్ఛ గొంత తడ వచ్చట శ్రీహరి పైని గీతముల్
శ్రుతి సుఖ లీల చిత్తము విశుద్ధి వహింపగఁ బాడి లేచి, సై
కత తలయుం దొలంగి చనఁ గాయము పుష్పిత కింశుక ద్రుమ
ప్రతి భటమై నెలుంగ నిజ పర్ణ కుటీర పథానువర్తియై.

అంతట రంగ మందిర మహా మణి మండప మధ్య వర్తియై
సంతత దుష్ట శిక్షణ విచక్షణ రక్షణ దీక్ష నున్న దై
త్యాంతకు మేనఁ జండనము నర్చకుఁ డర్పణ సేయు వేళ న
త్యంత భయంబునన్ గనియె నంగమునం దరుణాగ్రన బిందువుల్.

కాంచి నిజాంగకంబు లతి గాఢ భయంబునఁ గంప మొంద న
కొంచున గర్భ నంశజుఁ డఖండ రయంబున నేగి, పార్థివున్
గాంచి, త దద్భుతం బతని కట్టెరుటన్ వచియంప, విస్మయో
దంచిత సుస్థిరాక్షుఁ డయి యాత్మఁడు బిల్వఁగ బంచె విఘ్నలన్.

వారు సృపాలు నానతి నవృత సత్వర వృత్తి వచ్చినన్
త్మో రమణుండు పంశితుల సత్కృతిఁ జేసి, బుధేంద్రులార ! నే
డారయ నొక్క వింత; మన యాలయ మండలి స్వామి మేన ని
హ్మరణ మస్ర బిందువులు కన్నడె నెట్టి యమంగళం బాహో !

అనుటయు నందఱుం గలసి యంబుజ సాధుని దివ్య దేహమున్
గను గొను వేడ్క నేగి, గగనాంతర చుంబిత సప్త వప్రమై
తనరు మహాశయాంతర ముడార జనంబున నొచ్చి, తప్త కాం
చన మయ దివ్య మండప విశాల విమానము గాంచి మ్రొక్కుచున్.

వారలు గర్భ మందిర కవాటము సొచ్చి, భుజంగ తల్పు, సం
ధ్యానుణ కాంచనాంబు, నుదగ్ర చతుర్భుజ శోభితాంగు, వి
స్తార భుజాంశురన్, జలజ చారు విలోచను, దివ్య సుందరా
కారుని రక్త బిందు మయ గాత్రుని, రంగని గాంచి రచ్చటన్.

దేవ ! యరిష్ట చిహ్న మిది - దీనికి శాంతి యొనర్పఁగ వలెన్
భూ వలయంబునం దిది యపూర్వము - నేయగ నాజ్ఞ యిమ్ము భూ
దేవుల మంత్ర హోమ జప దీక్ష సహస్ర ఘటాభిషేకమున్
దేవరకున్ శుభోదయము - దేశ సుఖంబును దీన గల్గెడున్.

అనుచు సభిజ్ఞ లందఱును నా విధి దెల్పు, సృపాలుఁ డట్ల కా
మనమున నిశ్చయించి, తన మంత్రుల కాజ్ఞ యొసంగి, నాటి రే
యిని నిజ సాధ సీమ నిదురించి, నిశ్చాంతము నందు స్వప్నమున్
గని కమ విస్మయం బడర గాల్య విధుల్ నెరవేర్చి చెయ్యనన్.

కొలు వయి పల్కె నిట్లు నృప కుంజదుఁ డప్పు డమాత్య వర్గమున్
గలయఁగ జూచి, స్వప్నమునఁ గాల వలాహక వర్ణు, నుల్లస
జలజ విశాల లోచనుని, జ్యా కేణ కర్కశ దీర్ఘ బాహు, ను
జ్వల మణి భూషణ ప్రకర భాస్వర దేహుని దివ్య పూరుషున్.

కని, భయ సంభ్రమాతిశయ కంపిత దేహుఁడునై ప్రణామముతో
తనకు నొనర్ప, సాంద్ర జలజ ధ్వని ధీరత బల్కె నాతఁ డో
జన వర ! నాదు భక్తు, నతి శాంతుని బంచముఁ డంచు భూసురుల్
ఘన కఠినోపల ప్రహతి గారియ వెట్టిరి క్రూర కర్ములై.

తమ భారంబు సమస్తమున్ బరమ భక్త శ్రేణి నా పైని ని
ర్మములై నిల్చి, సమస్త కర్మ ఫలముల్ బ్రహ్మార్పణం బంచు భే
దము మోదంబు సమత్వ బుద్ధి గొని, మత్స్యైకతర్య నిష్ఠాత్ములై
శ్రమముల్ వాసి సుఖంతు మచ్చరణ కంజాత ద్వయిన్ గొల్చుచున్.

కావున, నాదు భక్త జన ఘాతము సేయుట నాకు జేయుట
పావనులైన వారి యెడ భక్తిని జూపుట నాకు జూపుట
సీవును నాదు సన్నిధి కనింద్య చరిత్రు మదీయు నాతనిన్
భూ వర ! తోడి తెమ్మిపుడు భూసుర ముఖ్య పురస్కరంబుగన్.

అని యతఁ డానతిచ్చటయు నంతన మే లగ్గని, నిన్న పంచమున్
జనములు హింస సేయుటయు చార ముఖంబున వింటి; బద్ధనా
భవకుఁ బ్రియుం-డెవం డతఁడె పూజ్యుఁడు లోకమునందు గాన, మీ
కనుమతియేని బోదమె మహాత్ముని నాతని తోడి తేరఁగన్ ?

నావుడు వార లెల్ల నర నాథుని వాక్యము సమ్మతించు, నా
భూవరుఁడున్ గజాశ్వ రథ భూషణ పంక్తు లుపాయనంబుగా
బావన మూర్తి కాతనికి భక్తిని గైకొని పాద చారియై
వేపురు వైష్ణవోత్తములు వెంబడి రా నరిగెన్ విసమ్రతన్.

అరిగి తదీయ పర్ల గృహ మల్లన, జొచ్చి, స సంభ్రమాన్విత
త్వరు, డయి నచ్చు నాతని పదంబులకున్ బ్రణమిల్లి, రంగ భూ
వరుడు భవ త్వమాగమము భావమునం దలపెట్టె నేడు - త
చ్చరణ పయోజ సన్నిధికి సత్త్వ గుణాకర ! వేగ రాగదే !

వీరలు వైష్ణవోత్తములు - వేడుక బ్రహ్మ రథస్థుఁ జేసి, యిం
పారంగ రంగ రాజ చరణాబ్జములన్ మిముఁ జేర్చ సిద్ధులై
కోరి త మంత, దా మిచట గూడిరి వీరి ననుగ్రహింపవే
భూరి కృపా నిధి ! పరమ పూజ్యులు మీరలు దోష మెంతురే ?

నర నాథుం డిటు విన్నవింప, నతఁడున్ - నారాయణోచ్చారణ
స్ఫురితోష్ఠం డయి హస్త యుగ్మ పిహిత శ్రోత్ర ద్వయుండై, మహిన్
సుర లీ విప్రులు, మీరు భూపతులు; మీ శుద్ధాన్వయం బేడ ? శ్రీ
హరి ! నా నీచ కులం బ దేడ ? అకటా ! అస్పృశ్యుడన్, పాపుడన్

ఏమి మహాపరాధ మొనరించితి నో తొలి జన్మమందు - నే
నీ మహి పాప జాతి నయి యిప్పుడు పుట్టితి; జేయ నోప నో
భూమిప ! యింక భాగవత భూసురి దేవ మహాపచారముల్;
స్వాములు మీ రవాచ్యు నను బ్రహ్మ రథిస్థుని; జేయని, గూడునే ?

పాలోమీపతి భద్ర వీరమున నిల్వం జాలు బాహు బలా
భీలుం డా సహుషుం డగస్తుని తపో వీర్యాతిరేకంబునన్
వ్రాలెన్ భూమి పయిన్ మహాజగరమై, స్వారాజ్య విభ్రష్టుడై
ఏలా మాలని కిట్టి బ్రహ్మ రథముల్ ? హీనాన్వయం డర్హుడే ?

కావేరీ ద్వయ మధ్య సంస్థిత మహా కల్యాణ ధామంబు - భూ
దేవ వ్రాత కృతాధ్వరాయతములన్ దిన్వంబు - శ్రీరంగ రా
డైవ స్థాన పవిత్ర భూ తలము నీ దీనుండు పాదాహతిన్
నేవింప, గన నర్హుఁ డే విధి నగున్ శ్రీ రంగ సామీప్యముల్ ?

అని యాతండు వచింప, నైష్ఠవ సమూహం బార్య ! శ్రీ రంగ న
భుని దివ్య స్థలమున్ బదాబ్జములతోఁ ద్రొక్కంగ మీ రన్న య
ట్లనుమానించి యనుగ్రహింప మము మీ కాసక్తి యా నేని, మ
జననం బీ మహి సార్థకంబె యగు మీ సౌలభ్య మి ట్లాప్పునే ?

అన హరి పార తంత్రమున, నాతండు నిశ్చల వృత్తి నుండ, నా
జన విభుండున్ మహీసురులు చయ్యన బ్రహ్మ రథస్థుఁ జేసి, యా
తని బహు వాద్య ఘోషము లుదారత మ్రోముంగ మందిరం
బునకు ముదంబు తోడఁ గొని పోయిరి వేడ్క మహోత్సవంబునన్

భూ రమణుండు నైష్ఠవుని పూజ్యుని నాతని రంగ మందిర
ద్వారముఁ జేర్చి, రత్న ఖచితం బగు దివ్య విమాన మట్లు ము
మ్మారు ప్రదక్షిణంబు గొని మాధవు సన్నిధి కేగుదెంచి, త
చ్చారు బదాబ్జముల్ మొదలు సంస్మృతి జేసె శిఖాంత మాతండున్

బలి దైత్యేంద్రు నవక్ర విక్రమమునన్ బంధించి, బ్రహ్మాండమున్
గలయన్ వేడుక విక్రమ త్రయ వశాక్రాంతంబు గావించు నాఁ
డల బ్రహ్మాదుల దృష్టి కై నను నమేయంబైన నీ పాదయుక్
జలజంబుల్ గన నయ్యె దాసునకు నీ కారుణ్య పూరంబునన్.

ఘన తర మేఘ మాలికల గ్రమ్మిన సాంధ్య మయూఖ జాలమో
యనంగ భవత్కటి స్థలమునం డసమాన విభూతి నెట్లు కాం
చన మయ దివ్య చేల పరిసర్పిత మామక దృష్టి యో జనా
ర్దన ! మఱిలంగనేర రది తామరసాంతర పట్పదాకృతీన్.

ఖర తర దావ పావక శిఖిల్ దరి కొన్న కురంగ మట్టులో
సరసిజ నాభ ! చిక్కిలిని సంస్మృతి ఘోర దవాగ్ని - నేడు నీ
కరుణ సుశీతల హ్రదము గాంచిన రీతి ద్వదీయ నాభికా
సరసిని గాంచి తాపములు సర్వముఁ బాయంగ గంటి మాధవా !

నీరజనాభ ! నీవు నవనీత విషంబున గోపికా మనః
కోరకముల్ హరించుటకు ఘోష కుటీరములందుఁ జొచ్చు కై
ళోర విచ్ఛేదమును యశోద సహించక బద్ధుఁ జేసె ని
న్నారసి చూడ, నస్య విషయంబున నందఱు వీర్యవంతులే.

శ్రీవత్సానికితమై, మహా శుభదమై, శృంగార కాసారమై,
లావణ్యామృత సాగరంబు, మహాలక్ష్మీ సుఖావాసమై,
ఆ వింధ్యాచల సానురాగ మయి దేవా ! యొప్పు నీ పక్షమున్
సేవింపం గనినాడ నీదు కరుణన్ శ్రీ కాస్తుభాలంకృతా !

నమ దైరావత తుండ కర్కశముమై, శక్ర ధ్వజాకారులై
కమనీయాంగద భూషణాంచితములై, గాఢానుభావంబులై
రమణీయాకృతి నొప్పు నీ భుజములన్ రంగేశ ! సేవించు భా
గ్యము నా కిప్పు లభించె నీదు కరుణన్ కామోదకీ లాంఛనా !

గోప నితంబిని మృదుల కోమల బాహు నివేష్టితంబు - శం
ఖోపమ సుందరంబును - మహోజ్జ్వల దివ్య సుంగధ మాలికో
ద్దీప్తితమైన నీ గళము దీన జనానన! నేమ గాంచి, సం
తాపము వాయ గంటి - నను దాసునిగా గొని బ్రోవవే హరీ !

నీ మధురాధరామృతము నీరజ నాభ ! యొసంగుదేని యీ
భూమిని గోప కాంత నయి పుట్టెదఁ గా దని యందువేని, నా
కామ శరార్తి వాయ నతి గాఢ భుజాంతర సీమఁ జేర్చి, యీ
కామిని నేలుకొ మ్మిపుడు కాంత వియోగము దుస్సహం బికన్.

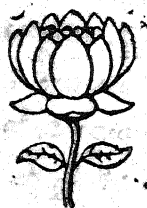
ఆకర్ణాంత విశాల నీల రుచులై, యజ్ఞాత పత్రంబులై
లోక త్రాణ పరాయణంబు లగుచున్ లోకేశ ! నీ సేత్రముల్
వీరన్ భీత కురంగ శాబ నయనా విక్రీత దాసున్ ననున్
నీరుం గింకరుగా నొనర్చెను దళి న్నీరేజ పత్రేక్షణా !

చారు పయోద మాలికలు సాంద్ర తమాల నికుంజ పుంజముల్
భూరి కళిందజా మధుర పూరము లంజన శైల దీధితుల్
నీ రమణీయ దివ్య తను నిర్మల కాంతులు కోమలాంగ ! యీ
క్రూరు కఠోరు మానసము గూడ హరించె ని దేమి చిత్రమో !

తావక దివ్య దేహమును దానవ భంజన ! నేన జేసి, యీ
స్థావర జంగమాత్మకము సర్వ జగంబును జూడ నొల్ల, నీ
పావన పాద పద్మముల బంభర వృత్తి భజించువాడ నో
దేవ ! భవ త్వదం బొసంగి దీనుని వీని ననుగ్రహింపవే !

అతః ఓ రీతిని రంగరాజ సుమనోజ్ఞాకారమున్ వేరు వే
రతి భక్తిన్ వినుతించు సంతకు దదీయంబైన దేహంబు ది
వ్య తమంజై, హరి మంగళాకృతి కథేదాకారమున్ దాల్చె న
ద్భుత తేజోమయ దు ర్నిరీక్ష్య మయి త ద్రూపంబు శోభిల్లంగన్.
అపుడు చతుర్భుజంబులను - హస్త యుగంబున శంఖ చక్రముల్
విపుల భుజాంతరస్థ మగు విష్ణుని చిహ్నము - కౌస్తుభాదులున్
దపన సహస్ర తేజమును, దప్త హిరణ్మయ దివ్య రూపమున్
అపరిమితాంగ సౌష్ఠవము నాతని కప్పుడు సంక్రమించినన్.

సర నాథుండు - జనంబు లప్పుడు నమో నారాయణా యేతి శ
బ్ద రవం బొప్పుగ నేత్రముల్ మొగిచి దిగ్భాంతాత్మ్యలై యుండ, నా
హరి భక్తుండు నదృశ్యుడయ్యెను; తదీయార్చనవతారంబు నే
డరవిందోదరు పాద పద్మములయం డచ్చోట గన్పెట్టెమన్.

దశ విధ వైష్ణవులు

‘ప్రపన్న కుల తిలక’

శ్రీమాన్ లంకా వేంకట నరసయ్య సూరి

“ అద్వైత శ్వానుకూల శ్చ దివ్య నామ ధర స్తథా
చక్రాంకి మంత్ర పాఠీ చ వైష్ణవ శ్చ తతః పరమ్
శ్రీ వైష్ణవః ప్రపన్న శ్చ ఏకాంతీ చ పరం తప !
పరమైకాంతి విఖ్యాతో ద తై తే వైష్ణవా స్మృతాః. ”

— (ప్రపన్న ధర్మ పార సముచ్చయము)

అద్వైతుడు, అనుకూలుడు, దివ్య నామ ధరుడు, చక్రాంకుడు, మంత్ర పాఠకుడు, వైష్ణవుడు, శ్రీ వైష్ణవుడు, ప్రపన్నుడు, ఏకాంతి, పరమైకాంతి - అని, వైష్ణవులు పది తరగతులుగా నుందురు. ఈ భేదములు - వర్ణాశ్రమ ధర్మములకు, గోత్ర ప్రవర్తలకు, శాఖలకు, కుమలకు సంబంధించినవి కావు. వారి వారి జ్ఞానమునకు, అనుష్ఠానమునకు, వైలక్ష్యమునను చెంది యుండును.

“ యథా వృథ గ్విథా వర్తాః యథా త తై రివ చాశ్రమః
వివిక్త మతయ స్తత్ర తథా భాగవతా అపి. ”

— (మహా భారతము)

బ్రాహ్మణాది వర్ణము లెట్లు భేదము నొంది యున్నవో, అందు నను - బ్రహ్మచర్యా ద్యాశ్రమము లెట్లు భేదముగ గలవో, అట్లే - నిర్మల మనస్కులును, భగవదేకాంతులు నగు భాగవతోత్తములును పది విధములుగా నుందురు. అందు -

1. అ ద్వే షు లు

“విష్ణుం లోక నియంతారం వైష్ణవం లోక పాపనమ్
దృష్ట్వా న ద్వేష్టి యో మర్త్య స్సోఽద్వేషః పరికీర్తితః. ”

— (ప్రపన్న భర్మ సార సముచ్చయము)

లోక నియంత యగు విష్ణువును, లోక పాపనులైన ఆతని భక్తులగు వైష్ణవులనుఁ జూచి యెవఁడు ద్వేషింపఁచో - ఆతఁ డద్వేషి యవఁబడును. ద్వేష బుద్ధి గల వారెవ రైనను బాపపడ జాలరు.

“అద్వేష్టా సర్వ భూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ
నిర్మమో నిరహంకార స్సమ దుఃఖ సుఖః షష్ఠీ. ”

“సంతుష్ట స్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢ నిశ్చయః
మ య్యర్పిత మనో బుద్ధి ర్యో మ ద్భక్త స్స మే ప్రియః. ”

— (భగవద్గీత : 12-13, 14.)

సర్వ భూతములందు ద్వేషము లేక, మిత్రభావము, కరుణయుఁ గలిగి, అహంకార మమకారములను పరిత్యజించి, సుఖ దుఃఖముల యందు సమ భావము, ఓర్పు, సంతుష్టియు కలిగి, మనో బుద్ధులు గల నా భక్తుఁడు నాకు ప్రియు'డని, శ్రీ కృష్ణ భగవానుఁడు ముముక్షువుల నిమిత్త ముపదేశించెను. దశ విధ వైష్ణవులలో ఇట్టి యద్వేషులే మొదటి తరగతివారు. ఈ యద్వేషులే క్రమముగా పరమైకాంతు లగుదురు. ఎ ట్లనఁగా -

“పితా చ రక్షక శ్శేషే భర్తా జ్ఞేయో రమా పతిః

స్వామ్యాభారో మ మాత్మా చ భోక్తా చాద్య మనుదితః. ”

అను సవ విధ సంబంధములలో - సర్వేశ్వరుఁడు తనకు పిత యనియు, తా నాతనికి పుత్రుఁ డనియు తలంచుటయే పితా పుత్ర సంబంధము. ఇదియే సర్వేశ్వరునకును, ముముక్షువునకును మొదటి బాంధవ్యము, ఇట్టి బాంధవ్యము సిద్ధించినచో, తుది బాంధవ్య మగు భోక్తృ భోగ్య సంబంధము నందుకొనుట సులభ సాధ్యమే కాఁగలదు.

‘పితా చ’ అనుటచే, మిగిలిన యెనిమిది సంబంధములును ఒక దాని వెంట నొకటి యవిచ్ఛిన్నముగా నంటి యుండును. కనుక, దశ విధ వైష్ణవులలో మొదటి తరగతి యగు అద్వేషికి సంబంధించిన లక్షణము లన్నియు సంపూర్ణముగ నున్నచో, క్రమముగా నతఁడు పరమైకాంతి యగుటకు సంశయము లేదు.

“ తస్మా ద్చాల్యే వివేకాత్మా యతేత క్రేయసే సదా. ”

— (భారద్వాజ సంహిత)

“ కిళలోః యికమై కేడువద న్మన్నమ్. ”

— (తిరు వాయ్ మొళి)

అను ప్రయాణముల ననుసరించి, బాల్యము నుండియే వివేకజ్ఞాన యుక్తుడైనచో - అతఁడు సహజ దా స్మైక రతుడై, శేషత్వ వారతంత్రములతో నొప్పారి విలసిల్లును. ఇట్టి మొదటి తరగతికే యనర్హుడయ్యెనేని, ఇతఁ తన జీవితాంతము నటకును పై తరగతకుల నందలేడు.

అనంత కోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁ డగు శ్రీయః పతి యెడ అద్వేషిగా నుండ వలె నను ఈ సందర్భమున, ‘సంబాషువాన్’ - చరిత్ర - సంక్షిప్తముగ నైన స్మరింపఁ దగినది.

సంబాషువాన్ - పరమ భక్తాగ్రేసరుఁడు. అతఁ డొక నాఁడు అరణ్య మార్గమున పయనించుచుండెను. అందు, ఆకలి బాధతో నల మంటించుచున్న నొక బ్రహ్మరక్షస్సు అతనిని నిరోధించి, తన కాహారము కమ్మని కోరెను. అప్పు డతఁడు బ్రహ్మ రక్షస్సుతో - ‘నేను నిత్యము భగవంతుని కల్యాణ గుణ గణములను గానము చేయుచుండువాఁడను. కనుక, నేఁడునూ అట్లే - ఈ సమీపమునఁ గల దేవాలయ స్థలి కేగి, కొంత తడవు ఆ స్వామి దివ్య చేష్టితములను కీర్తించి, తిరిగి వచ్చి, నీ కాహార మయ్యెద’ నని పలికెను. ఆ పలుకులను బ్రహ్మ రక్షస్సు లెక్క సేయక, నిర్బంధముగా నతనిని భక్షింప సమ

కట్టెను. అప్పుడతఁడు బ్రహ్మ రక్షస్సును అనేక విధముల వేషు
కొనెను. అనేక శపథములఁ జేసెను. తుదకు -

“వాసు దేవం పరిత్యజ్య యోఽన్యం దైవ ముపాసతే
తేషాం గరిం ప్రపద్యే వై య ద్యయం నాగమే పునః
నారాయణ మథాఽన్యై స్తు దేవై స్తుల్యం కరోతి యః
తస్య పాపేన రిష్యేయం య ద్యహం నాగమే పునః. ”

— (తైత్తిరీక మాహాత్మ్యము)

‘నేను మఱల రాని యెడల, వాసు దేవుని పరిత్యజించి, ఇతర
దేవతల నుపాసించువా రెంతటి దోషమును పొందుదురో - అట్టి
దోషమును పొందుదును. మఱియు, మోక్ష - ప్రదుఁ డగు శ్రీమ
న్నారాయణుని ఇతర దేవతలకు సమముగా నెవఁడు తలంచునో -
అతఁ డనుభవించు పాపమునఁ బడి, అతని వలె - నిత్య సంసారి
నగుదు’ నని శపథము చేసెను. ఆ శపథమును బ్రహ్మ రక్షస్సు సావ
ధానముగా విని, అతని సాత్త్విక భావమును గ్రహించి, అతని విశ్వ
సింది, విష్ణు భక్తుఁడను - దేవతాంతర సామ్య బుద్ధి రహితుఁడు నగు
పరమ భాగవతోత్తముని తిరు క్కురుంగుడి స్వామి సన్నిధి యందు
సంకీర్తనము చేయుటకై విడిచెను.* కనుక, దేవతాంతర సామ్య
బుద్ధి పాప హేతు వని జెలియవలయును.

“విష్ణు నిందా చ త్రివిధా బ్రహ్మణా కథితా పురా
అప్రత్యక్షం చ కురుతే జ్ఞాన హీనో నరాధమః
త స్మాత్ర నిష్కృతి ర్నాస్తి యావ దైవ బ్రహ్మణ శృతమ్. ”

— (బ్రహ్మ వైవర్తము: 17-వ అధ్యాయము)

* ఈ నృతాంతము అమృతమాల్యద యందలి 6-వ అశ్వాసములో -
‘చందాల బ్రహ్మ రక్ష స్సంవాద’ మను పేర శ్రీకృష్ణ దేవరాయలచే
అభివర్ణింపఁబడినది.

— సంపాదకుఁడు

విష్ణు గొండు మూడు విధములుగా నుండు నని పూర్వము బ్రహ్మచే చెప్పబడినది. మొదటిది - విష్ణువును రహస్యముగా నిందించుట; లేక, స్మరింపకుండుట. రెండవది - ప్రత్యక్షముగా నేవింపకుండుట. మూడవది - ఇతర దేవతలతో విష్ణు భగవానుని తుల్యముగాఁ జెప్పట. ఇది జ్ఞాన హీనుఁ డగు సరాధముని కృత్యము. అట్టి యధమునకు, బ్రహ్మ - చతుర్ముఖుడై యుండు పర్యంతము ప్రాయశ్చిత్తము లేదు.

శ్రీ వైష్ణవులను నేవించు నపుడు, తన దార పుత్ర పౌత్రకులందు గల ప్రీతిఁ జూపవలయును. భగవంతుని కంటెను భగవ ద్భక్తులధికు లని వమస్త శాస్త్రము లుద్ఘోషించుచున్నవి. అప్త విధ భక్తులలో - పరమ భాగవతోత్తముల యెడ ప్రేమగా నుండుట మొదటి భక్తి యని చెప్పబడుచున్నది. భగవ దపచారము కంటెను, భాగవతాపచారము సహింపరాని దని అనేక సమాఖ్యము లుండఁగా - లోక వాచను లగు భాగవతోత్తములను నేవించునపుడు ద్వేష బుద్ధియు, అనూయయుఁ గలిగి యుండుట కడు నికృష్టము. అహయ, ద్వేషము అను నీ రెండు వ్యాధులును ప్రపంచమునఁ గల వ్యాధు లన్నింటి కంటెను కడు చెడ్డవి. శాస్త్ర వేత్తలై, దేశము నుద్ధరించుటకు బద్ధ కంఠులైన పరమ భాగవతోత్తములు సమస్త ధర్మములు దెలిసినవారగుటచే, ఈ వ్యాధులను తొలగింపఁజేయు నుద్యోగములు కావలసి యున్నది. శాస్త్ర సారముల నెఱిగి, అనుష్ఠించువారే సర్వ విధముల అధికులు గాన, వైష్ణవమునకు మొదటి సోపాన మగు ఈ తరగతి యందు తీర్థులై వర్తించువారే అద్వేషు లనఁబడుదురు.

2. అనుకూలురు

“ వాసు దేవోత్సవాం తైస్త్రిన మహా భాగవతాం స్తథా
అను వర్తేత యో నిత్యం అనుకూలీ ఉదాహృతః ”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

భగవానుఁ డగు వాసు దేవుని యత్సవములకును, భగవ ద్భక్తులైన మహా భాగవతులకును అనవరతము అనుకూలుఁడై అనుసరించువాఁడు అనుకూలుఁ డనఁబడును.

దశ విధ వైష్ణవులలో అనుకూలురు రెండవ తరగతి వారు. శ్రీయః పతికి సంబంధించిన నిత్యోత్సవ మాసోత్సవములను, అయ నోత్సవ - సంవత్సరోత్సవములను, అధ్యయనోత్సవ కల్యాణోత్సవములను, ఆశ్వా తాచార్యుల యొక్కయు - భాగవతోత్తముల యొక్కయు తిరు నక్షత్ర జయం త్యుత్స వాదులను సేవించి, వాచక - కాయక - మానసికము లనఁబడు త్రికరణముల శుద్ధిగా ననుకరించి యనువర్తించువారును, నిరంతరము భగవ ద్భాగవ తాచార్యుల యెడ రవం తైన ప్రతికూల స్వభావము లేక, మనో వా క్కాయముల దేనిచే నైన నపరాధము చేయక, నిర్మల హృదయముతో మెలగు వారును అనుకూలు రనఁబడుదురు. వీరు ప్రతికూలురతో సహవాసము చేయరాదు. అద్వైషుల కంటెను వీరి తరగతి పెద్దది. భగవ ద్భాగవ తాచార్యుల విషయమున ద్వేషాసూయలు లే కుండుటయు, పోడ శోపచారములు సలుపుట యందును, అట్టి ఉపచారములను సమర్పించుచుండగా సేవించుట యందును ప్రీతి గల వారై అను వర్తించుట అనుకూలుర విధి.

“ పత్తిల నీకనుమ్ ముత్తవుమ్ నిష్టనన్. ”

అను పాశురము వలన, సర్వేశ్వరుఁడు పూర్వాశ్రితు లందరి ప్రేమ కంటెను ఇపు డాశ్రయించినవారియందు మిక్కిలి ప్రేమ గలిగి యున్నట్లు వ్యక్త మగుచున్నది. కనుక, ఆ సర్వేశ్వరు నందు అన్యన మైన భక్తి గలిగి, సర్వ విధ కైంకర్యము లందు ప్రవేశింపుఁ డని ఆశ్వాదులు సాయించుచున్నట్లు తెలియ వలయును. భగవంతుని సేవించు నపుడును, భాగవతోత్తములను సందర్శించు సమయమునను

కపటి వేషధారులై, నైచ్యానుసంధానముతో బహిరంగమున మాత్రము నటించువారు అపచారముల పాలై పోవుటయే గాక, యెడ నెడఁ జెడిపోవుదురు. అట్టి కపట నైచ్యాను సంధానము కంటెను మిన్న కుండుటయే శ్రేయస్కరము. ఆత్మ స్తుతి, పర నింద యను నవి అనంత కోటి యపచారముల కాస్పదములు.

‘పిళ్ళై పిళ్ళై యాళ్వాన్’ అను వారు - శ్రీ రామానుజుల కాలము నాటి వారు. వారు నిత్య నైమిత్తికా ద్యనుష్ఠానములు శాస్త్రోక్తముగ నిర్వర్తించుచున్నను, పర నింద చేయు స్వభావము కలవారు. స్వాములను సేవించి, వారి లోపములను నెదకుచుండెడి వారు, ఈ విషయమును కూరత్తాళ్వారులు విని, వారి యందు గల ఆ దుర్గుణములను దూర మొనరించ వలె నని దృఢ నిశ్చయ్యలై, ఒకానొకా పర్వ కాలమున కావేరిలో స్నాన మాఘ సమయమున - పిళ్ళై పిళ్ళై యాళ్వాను కడకేగి, దాన మడిగిరి. వారికి వీరు ఆచార్యు లగుటచే, ‘దాసుఁడే దేవరవారి సొత్తైన పిదప, దానము చేయు వస్తువు మఱి యొకటి యుండునా?’ అని సమాధాన మిచ్చిరి. అప్పుడు కూరత్తాళ్వారులు - ‘శిష్యా ! ఇంకను నీ నద్ద - ‘పర నింద’ యను వస్తువు ఒకటి మిగిలి యున్నది కనుక, దాని నిప్పుడు నాకు దాన మీయ వలె నని కోరగా, పిళ్ళై పిళ్ళై యాళ్వాను నిశ్చేష్టులై నిలిచి, చేసిన యపచారములకు పరితపించుచు, ‘పర దూషణ’ యను గుణమును తమ యాచార్యులకు దానము చేసి, ఆ నాటి నుండియు స్వాములను సేవించిన తోడనే త్రికరణ శుద్ధిగా స్తోత్రము చేయుచు, వినయముతో ప్రణమిల్లి, గౌరవ మర్యాదలు సల్పుచు, పూర్వ మొనరించిన యపచారములకై పశ్చాత్తాప పడుచుండిరి. పశ్చాత్తాపమే వైష్ణవులకు పరమ ధర్మము కనుక, చేసిన యపచారములను ఆచార్యులు క్షమించిరి. ముముక్షువు లగువారు - యోగ్యులైన వారిని సేవించి, వారి మార్గమునఁ బోవ ప్రయత్నింపవలయునే గాని,

వారిని నిందించుట ఆసుర కృత్యము. శ్రీమద్రామానుజులు తమ చరమ దశ యందు శిష్యులకు సాయించిన యెనుబది రెండు వార్త లిప్పట్లున ఆవశ్య పఠనీయులు. ప్రతికూలురు ప్రాకృతు లగుట వలన, వారిని వదలి వర్తించువారే యనుకూలు రనఁబడుదురు.

3. దివ్య నామ ధరులు

“ స్మృత్యు చ్చారణ మాత్రేణ సర్వ పాప ప్రణాశనమ్
విష్ణు నామ ధరః పుణ్యో నామ ధారీ స ఉచ్యతే. ”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

ఎవరిని స్మరించి, అతని దివ్య నామము నుచ్చరించినంత మాత్రమున సమస్త పాపములును సమూలముగ నశించునో - అట్టి భగవద్వాచక మైన నామమును ధరించిన పుణ్యుఁడు ‘నామ ధారి’ యనఁబడును. పేరు బెట్టుకొనినవాఁడు పుణ్యుఁడగుటయే గాక, వానిని ఆ పేరఁ బిలుచు వారును అజామిఁగలుగునై పుణ్య లగుదురు. దివ్యనామ ధరులు మూఁడవ తరగతివారు. ఒకటి - రెండు తలగతుల వారి గుణములు కలిగి, భగవద్దాస్య నామ ధరులై, ఊర్ధ్వ పుండ్ర ధారులై యుండవలయును.

పంచ సంస్కారములలో - నామ సంస్కార మొకటి. నామ సంస్కార మొనర్చినపుడు, తమ పూర్వాచార్య పరంపరను బాగుగా విచారించి, నామ కరణము చేయవలయును. అటు లొనర్చినచో, వారి వారి విలక్షణత్వము, సద్గుణ గణము సిద్ధించు ననియు, వారి కృపకు ప్రాప్తు లగుదు రనియు శాస్త్రములు నొక్కి వక్కాణించుచున్నవి.

“ వైకుంఠ నామ గ్రహణ మశేషాఘ హరం విందుః. ”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

అప్పట్లు, మహిమ గల భగవత్ నామముల నైనను, భగవత్
చేష్టతత్వమునకు నీమా భూమి యగు భాగవత శేషత్వమును ప్రకా
శింపజేయు పరమ భాగవతుల దివ్య నామముల నైనను ధరించుట
శాస్త్ర సమ్మతము. అట్లు పవిత్ర నామములను తమ పుత్రులకుఁ బెట్టి,
వానిని స్మరించి, సద్గతులఁ బొందినవా రనేకులు కలరు. నామ
మనఁగా - ఊర్ధ్వ పుండ్రమునకుఁ గూడఁ జెల్లును.

“ విష్ణు చిహ్నం ద్విధా ప్రోక్తం వ్యక్త మవ్యక్త మేవ చ
తయో రేక మపి త్యక్త్వా పత క్షేప న సంశయః. ”

— (విలక్షణ మోక్షాధికార నిర్ణయము)

విష్ణు చిహ్నములు రెండు విధములు. ఒకటి మానసికము.
రెండవది - బాహ్యము. శ్రీ వైష్ణవునకు రెండును ఆవశ్యకములే.
ఈ రెంటిలో దేనిని విడిచినను అతఁడు పతితుఁ డగును.

“ యే కంఠ లగ్న తులసీ నలినాక్షమాలా

యే బాహు మూల పరి చిహ్నిత శంఖ చక్రాః

యే వా లలాట ఫలకే లన దూర్త్వ పుండ్రాః

తే వైష్ణవా భువన మాళ పవిత్రయంతి. ”

— (ప్రవన్నాసునష్టాన భాస్కరము)

కంఠమున తులసీ నలినాక్షమాలలు, బాహు మూలముల
యందు శంఖ చక్రములు, లలాటమున ఊర్ధ్వ పుండ్రములు ధరించిన
వైష్ణవులు ధర్మిని పునీతము చేయగలరు.

“ తిరుమణి దురిత విదూరము

తిరుమణి సౌభాగ్య కరము త్రిజగము లందున్

తిరుమణి పెట్టిన మనుజుఁడు

పరమ పవిత్రుండు భాగ్యవంతుడు కృష్ణా ! ”

— (కృష్ణ శతకము)

ఊర్ధ్వ పుండ్ర మహిమ అత్యద్భుతము. ఇందులకు శ్రుతి స్మృతీహీన పురాణ ప్రమాణము లనేకములు కలవు.

కొందఱు నన నాగరికులు - 'బాహ్య చిహ్నములతో, బయ్యేమి ? అంత శ్చిహ్నము లుండిన జాలవా ?' అని ప్రశ్నింతురు. బాహ్య చిహ్నములే తెలియని వారికి అంత శ్చిహ్నము లెట్లు తెలియను ? దాహ్య చిహ్నములు అంత శ్చిహ్నములకు అని భూతములు. అంతశ్చిహ్నములే చాలు నరుగొన్నవో - పశువ్రతము మంగళ సూత్ర మెందుకు ? ఉద్యోగి రాజ శాసన ప్రకారము దుస్తు లెందుకు ? నాణెములపై ముద్ర లెందుకు ? పరీక్షలలో కడతేరిన వారికి నట్టా లెందుకు ? ఇవి యని యన నేమి ? తనకు పే రెందుకు ? ఇవి యన్నియు బాహ్య చిహ్నములు కావా ? స్థూల చిదచి ద్విశిష్ట బ్రహ్మయే (సృష్టియే) బాహ్యచిహ్నములతో గూడి యున్నది. ఈ యంశములపై దృష్టిని బాగుగా ప్రసరింపజేయఁ గల్గినచో, బాహ్య చిహ్నము లావశ్యకము అని విపులముగా దెలియఁగలదు.

లాంఛనములు ఆ యా యధికారి శాసనములు. రాజ శాసనము నుల్లంఘించినవా రెట్లు శిక్షకు పాత్రు లదుగురో, అట్లే - భగవద్దాస్త్రము నుల్లంఘించినవారు భగవద్విగ్రహమునకు పాత్రు లగుదురు. కనుక, పవిత్రము లైన ఊర్ధ్వ పుండ్రములను ధరించువారు దివ్య నామ ధరు లనఁబడుదురు.

4. చక్రకాంకులు

“త్రుతి స్మృతి పురాణేషు విహితం చక్ర ఛారణమ్
యో విభర్తి హరే శ్చక్రం చక్ర ఛారీ న ఉచ్యతే. ”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

వేదము లందును, ధర్మ శాస్త్రము లందును, పురాణము లందును చక్ర ధారణము విధింపబడినది. కనుక, తదనుగుణముగ విష్ణు చక్రము నెక్కడు ధరించునో, అతడు 'చక్ర ధారి' యనబడును. ఇతడు నాల్గవ తరగతికి జేందును. పై తరగతుల వారికి గల గుణములు గలిగి యుజ్జడి, సద్గురువు నాశ్రయించి, పంచ సంస్కార ములలో మొదటి దగు తాప సంస్కారమును పొందవలయును.

“ సుదర్శన మహా జ్వాలా కోటి సూర్య సమ ప్రభా
అజ్ఞా నాంధవ్య మే నిత్యం విష్ణో ర్ధారం ప్రదర్శయ. ”

“ పాంచ జన్య నిజ ధ్వజ ధ్వజ పాతక సంహయ
పాహి మాం పాపినం ఘోరం సంసారార్థవ పాతినమ్. ”

— (పంచ సంస్కార విధి)

సుదర్శనము కోటి సూర్య ప్రభా భాన మైనది. అది - అజ్ఞా రాంధకారమును బోగొట్టి, విష్ణు మార్గమును చూపుటలో అనమాన మైనది. పాంచజన్య ధ్వజి - సంసార వముద్రమున బడి, సంచిత కర్మానుభవమున కాస్పదము లగు ఘోర పాపముల వశింప జేయును.

“ ద్వీవిధం వైష్ణవం ప్రాక్తం బాహ్య మాభ్యంతరం తథా
శంఖ చక్రాదీకం బాహ్య మాంతరం వీతరాగతా. ”

బాహ్య మనియు, అంతర్య మనియు వైష్ణవము రెండువిధములు. శంఖ శక్రాది ధారణము బాహ్యము. రాగ ద్వేషాది రహితము అంతర్యము.

ముముక్షువులు భుజముల యగ్ర భాగములందు తప్తము లైన ట్టియు, పావనము లైన ట్టియు, విష్ణువు యొక్క శంఖ చక్రములను ధరించి, త న్ములమున, భవ సాగరమును తరింతురు.

“పవిత్ర మి త్యగ్నిః ! అగ్ని దైవ సహస్రారః ! సహస్రారో నేమిః
నేమి న తప్త తనూః బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యం సలోకతా మాప్నోతి ”.

— (సామ వేదము - మైత్రాయణీయ కాం.)

అగ్ని స్వభావ సిద్ధముగా పవిత్ర మైనది. విష్ణు చక్రమునం
దట్టి అగ్నియే వేయి యాకులుగా నేర్పడి యున్నది. ఆ వేయి
యాకులే చక్రము యొక్క యంచునందలి పట్టగా నేర్పడి యున్నది.
ఆ పట్ట వలన తప్తముగు శరీరము గలవారు - సాలోక్య, సాయుజ్య
ములను పొందగలరు.

“జ్ఞానం వై పురుషో బ్రాహ్మణో జాయతే । న వై సద్రాహ్మణో
భవతి । భగవ ద్భక్తార్థ్యపుంధ్రీ వశిష్ఠః కశ్యపో ఒత్రి రగస్త్యః జామదగ్ని
ర్విశ్వామిత్రో యమో వ్యాసః పరాశర స్సనక సనందన శుకో వాసుదేవ
స్సబ్రాహ్మణో భవతి । తప్తం చక్రం ద్వీభుజీ ధార్య మితి స విష్ణు లోకో
భవతి । సో ఒవంత లోకో భవతి । స పుణ్య లోకో భవతి । య ఏవం
పేడ. ”

— (శత పథ బ్రాహ్మణము)

బ్రహ్మ జ్ఞాన నిష్ఠు లగు ముముక్షువులకు పంచ సంస్కారము
లత్యావశ్యములై యుండుట - శ్రుతి సమ్మతములు. భగవ ద్భక్తులగు
వశిష్ఠ - కశ్యప - అత్రి - జమదగ్ని - విశ్వామిత్ర - యమ - వ్యాస
పరా శర - సనక - సనందన - శుక - వాసుదేవాది మహర్షులు ఈ
పంచ సంస్కారములను ఉపనయన విధి శ్రేష్ఠములుగా భావించి,
యథా విధిగ ధరించి, బ్రహ్మ లోకాది శ్రీ వైకుంఠ పదముల నలంక
రించి రనుట సుప్రసిద్ధము.

సదాచార్య సమాశ్రయణము లేనివారికిని, త్వ ద్వంశ సంభవులకును భగవత్కృతాక్షము కలుగఁ జాల దనియు, ఈ పంచ సంస్కారములు, స్త్రీ - శూద్రులకు పైతము ఆవశ్యకము లనియు, వానిని ధరింపనివారు-భగవత్స్నిహితక కృపకు దూరు లగుదు రనియు, ఇట్టి సంస్కారములను పొందక చేయఁబడు కర్మలన్నియు నిష్ఫలము లగుననియు, శత సహస్ర ప్రమాణములచే విశదీకరింపఁబడినది. కాబట్టి, జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్ను లగు ఆచార్యుల నాశ్రయించి, తాపాది సంస్కారములను పొందినవారు చక్రాంకితు లనఁబడుదురు.

5. మంత్ర పాఠకులు

“ అష్టాక్షరస్య మంత్రస్య స్మరణా మ్మక్తిద్ హరిః

త మాప ర్తేత యో నిత్యం మంత్ర పాఠ స్స ఉచ్యతే.”

— (వ్రాసన్న భర్మ సార సముచ్ఛయము)

అష్టాక్షరీ మంత్రానుసంధానము చేయువారికి హరి ముక్తినిచ్చును. అట్టి మంత్రమును ఎవఁడనవరత మనుసంధించునో, అతఁడు మంత్ర పాఠకుఁ డనఁబడును.

అష్టాక్షరీ మంత్ర ప్రభావ మమోఘము. దీని వలననే సర్వే శ్వరునకు, జీవునకు భార్యా భర్తృ సంబంధము నిత్య మగుచున్నది. అకారము, ఉకార మకారములు వేదములనుండి ప్రభవించుటచే, ఆ అక్షర త్రయ సముదాయము ప్రణవ మైనది. తిరు మంత్రమందు ప్రథమ పద మగు ‘ప్రణవము’ వలన శేషత్వము, మధ్యమ పదముచే ఫలము చెప్పఁబనుచున్నది. భార్యకు నుంగళ సూత్ర ధారణము భర్తకు అవన్యార్హతము నెట్లు సూచించునో, అట్లే - తిరు మంత్ర ధారణము చేతనులకుఁ గలి భగవ దవన్యార్హత్వమునకు ప్రకాశక మైనదని తోచునట్లు, ఈ తిరు మంత్రము నొక మంగళ సూత్రముగ నిరూపించి.

“ పదినాటి కైయామ్ ఇరండు శరణాయరుక్కుం లొకికమాన మంగళ సూత్రం పోలన్తిక్కె ఎట్టై యాయ్ మూన్టు శరణా యరుప్ప దొరు మంగళ సూత్రం పోలే ఎట్టు తిరుపక్షరమాయ్ మూన్టు పదమా యరక్కిలు ఇత్తిరు మంత్రమ్. ”

— (ముముక్షు ప్పడి)

పదు నారు పోగులై, రెండు పేటలై యున్న లొకిక మంగళ సూత్రము వంటిది గాక, యెనిమిది పోగులై, మూడు పేటలై యున్న ఒక మంగళ సూత్రము వలె యెనిమిది దివ్యాక్షరములై, మూడు పదములై యుండు ఈ తిరు మంత్రమును మంగళ సూత్ర ముగఁ జెప్పి, దీనిచే ఆచార్యుని ద్వారమున సర్వేశ్వరుఁడు ఆత్మ లలో సంబంధమును కలిగించుకొని రక్షించుచున్నాఁడు.

“ ఓం నమో పురాయణయేతి మంత్రోపాసకః
వైకుంఠ భవనం గమిష్యతి. ”

— (నారాయణోపనిషత్తు)

అష్టాక్షరీ మంత్రము నుపాసించువాఁడు - వైకుంఠ లోకమునకుఁ బోగలఁడు.

“ నారాయణం జపేన్నిత్యం ప్రణమ్య పురుషోత్తమమ్
స్వపన్ నారాయణం విప్ర స్తిష్ఠన్ జాగ్రన్ సనాతనమ్
ఉన్మిషన్ నిమిషన్ వాఽపి నమో నారాయణేతి వై
భోజ్యం పేయం చ రేహ్యం చ నమో నారాయణేతి యః
ఆభిమత్య స్పృశన్ భుంక్తే స యాతి పరమాం గతిమ్. ”

సనాతనుఁ డగు పురుషోత్తమునకు, సమస్కరించి, ప్రతి దినము నారాయణుని జపింపవలయును, నిద్రించుచున్నను, నిలుచు న్నను, మే లొక్కని యున్నను, కంటి రెప్పలు మూయుచు తెఱచు

చున్నను, పానీయములను, తేనె మున్నగు వానిని అష్టాక్షరీ మంత్రముతో నభిమంత్రించి ఎవడు భజించునో, అతఁడు పరమ పదము నకుఁ బోవును.

“త్రయో వేదా స్త దంగాని ఛందాసి వివిధా స్వరః

సర్వ మష్టాక్షరాంతస్తం య చ్చాన్య దపి వాఙ్మయమ్. ”

మూఁడు వేదములు, ఆఱు వేదాంగములు, ఛందస్సులు, వివిధము లైన స్వరములు, వాఙ్మయమునకు సంబంధించిన ఇతరము లన్నియు అష్టాక్షరాంతర్ధతములే.

“యథా సర్వేషు దేవేషు నాస్తి నారాయణా త్పరః

తథా సర్వేషు మంత్రేషు నాస్తి షష్టాక్షరా త్పరః. ”

ఎట్లు సర్వ దైవములలో నారాయణుని కంటెను పర మైన దేవత మిఱి యొకటి లేదో, అట్లే - మంత్రము లన్నింటిలో తిరు మంత్రము కంటెను పర మైన మంత్ర మిం కొకటి లేదు.

“సర్వ వేదాంత సారథ్య స్సంసారథ్య వ తారకః

గతి రష్టాక్షరో నృణా మపునర్భవ కాంక్షిణమ్. ”

సర్వ వేదాంతములకు సారమైన అర్థమై, సంసార సముద్రమును దాటించ గల అష్టాక్షరీ మంత్రము - మోక్షమును కోరిన వారికి రక్షకము.

“అర్తా విషణ్ణా శిథిలా శ్చ భీతః

ఘోరేషు చ వ్యాధిషు వర్తమానః

సంకీర్త్య నారాయణ శబ్ద మాత్రం

విముక్త దుఃఖా స్సుఖినో భవన్తి. .”

సష్ట మైన ఐశ్వర్యమును కోరువారును, నూతనైశ్వర్య కాములును, భగవత్ప్రాప్తి లేనివారును (కేవలులు), సంసారమువలన భయపడినవారును, ఘోరము లైన సంసార వ్యాధుల యందు మునిగిన

వారును (పరమాత్ములు), మంత్రాంతముల సంబంధము లేక, నారాయణ శబ్ద సూత్రము ననుసంధించి, తమ తమ దుఃఖముల నుండి విమలంబడినవారై, సుఖమును పొందగలరు.

“ కిం రత్ర బహు ర్మంత్రైః కిం తత్ర బహుః ప్రతైః నమో నారాయణాయేతి మంత్ర స్పర్శార్థ సాధకః. ”

అష్టాక్షరీ మంత్రము సర్వార్థములను సాధించి ప్రసాదించును గనుక, ఇతరములైన అనేక మంత్రములతో - ప్రతములతో బని యేమి ?

ఇట్లు చతుర్థ సంస్కార రూప మగు తీరు మంత్రము - సర్వోత్కృష్ట రూపమై, అనైదికము లైన ప్రణవ రహిత మంత్రాంతముల వలె గాక, సదానుసంధాన పరులకు భోగ రూపమై, ఐశ్వర్య - కైవల్యాది దాయకమై, సంసారార్థ వ తారకమై, యొప్పుచున్నది. ముముక్షువు లీ మంత్రమును విధి పూర్వకముగ సదాచార్యుల వలన ఉపదేశము పొందవలె నని శాస్త్రములు వక్కాణించుచున్నవి. తాపాది పంచ సంస్కారములలో నిది చతుర్థ సంస్కారము. తాప సంస్కారము, పుండ్ర సంస్కారము, నామ సంస్కారము, మంత్ర సంస్కారము అను నీ నాల్గు సంస్కారములు సిద్ధించిననే గాని, యాగ (భగవదారాధన) సంస్కారమున కర్హుఁడు కాఁజాలఁడు. పై జెప్పఁబడిన నాల్గు తరగతులయందలి సర్వ లక్షణములు గలవాడై, అష్టాక్షరీ మహా మంత్రమును సదాచార్యుని మూలమున నుపదేశమును పొంది.

“ మంత్రం న ప్రణవం ప్రణామ సహితం
ప్రావర్తయత్సం మహాః. ”

అని ముకుంద మాలలో కుల శేఖరాశ్వారు లుద్ఘాటించినట్లు, నిరంతరము ఆ మహామంత్రము ననుసంధించువాఁడు మంత్ర పాఠకుఁడనబడును.

6. వైష్ణవులు

“ దేవతాంతరవన్నిత్యం శక్త్యాదీ నపి కుత్సయన్

విష్ణు ప్రాప్తి ఫలాకాంక్షీ భక్త్యుపాయో హి వైష్ణవః. ”

— (ప్రపన్న భర్య సార సముచ్చయము)

విష్ణు ప్రాప్తియను ఫలము గోరి, భక్తిని యుపాయముగా గొని అన్య దేవతలను అన్య ప్రయోజనములను, అన్యోపాయములను పరిత్యజించి, నిత్యము - శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధాదుల నెవఁడు గర్హించునో, అతఁడు వైష్ణవుఁ డనబడును.

ఇచ్చట శబ్దమును గర్హించుట యనఁగా - ధ్వని చెవిలో, బడకుండుటకై చెవులు మూసికొని యుండుట కాదు. పామరుల గానము, శృంగార తాకిక వర్ణన విషయ మగు గానము, వింతలు గలిగించు మంత్రములు గల తాంత్రికుల పాఠము నభివృద్ధి చేయు ముచ్చటలు వినరాదు. భగవద్ధర్మ విషయములు, కథలు, భగవన్నామ సంకీర్తనము లవశ్యముగా వినవలయును. స్పర్శ మనగా - అంగ నాలింగనాదుల చేతను, సుగంధ ద్రవ్యములచేతను సంతసించుటకాదు. భక్తి తన్మయత్వముచే దేహము స్మృతి దప్పట మని యర్థము. రూప మనగా - కామాతురుడై తన కభీష్ట మగు రూప సౌందర్యమును చూచి భ్రమించుట కాదు. అనంత కల్యాణ గుణ పరి పూర్ణుడగు శ్రీమన్నారాయణుని, అతని జ్ఞాన శక్తి బలైశ్వర్య వీర్య తేజస్సులను నేవించుట. రస మనగా - ఉప్పు, పులుసు మొదలగు ష డ్రుచులను చవి జూచుట కాదు. వైకుంఠ నాథుని కథా సుధారసము వొక నిమేష మైనను వదలక, ధారకమనియు, పోషకమనియు తలంచి యాస్వాదిండుట. గంధ మనగా - అత్తరు, పన్నీరు, స్రవ్య క్షుందన తాంబూలాదులను గ్రహించుట కాదు. భగవంతునకు సమ

ర్పించిన సుగంధ ద్రవ్యములను, స్రవ్య కృందనములను, తులసీ దళములను, పుష్పములను స్వీకరించి యాహ్లాదించుట.

“న చలతి భగవత్పాదరవిందాల్లవ నిమేషార్థ మపి న వైష్ణవాః.”

— (భాగవత వాక్యము)

ఏ వర్ణనమునకుఁ చెందినవాఁడైనను, విష్ణు భగవానుని పాదారవిందములందు చింతను క్షణకాల మైనను విడువకుండునో, అతఁడు వైష్ణవుఁ డనఁబడును.

“పరం బ్రహ్మ పరం భామ యో లసౌ బ్రహ్మ తథాపరమ్

త మారాధ్య హరిం యాతి ముక్తిమ్ స్యతి దుర్లభమ్. ”

— (విష్ణు పురాణము : 1-11-46)

వైష్ణవులు విష్ణు భగవాను నాశ్రయించి, అనన్య భక్తితో నారాధించి, శరణించి, బ్రహ్మాది దేవతలను సైతము దుర్లభ మగు మోక్షమును పొందగలరు.

“కే వా వ సంతి భువి వారిదుహాపతంస

హంసావశీ వలయినో జల సన్నివేశః

కిం చాతకః ఫల మపేక్ష్య స వజ్ర పాతాన్

పాయోధరీం కలయతే నవ వారి ధరాన్. ”

లోకములో కలహంస యుతములు, కమలాకరములు నైన నదులు, తటాకములు ఎన్ని యున్నను, చాతక పక్షి పిడుగులతో తొలకరి మేఘములనుండి వర్షించు నీటి బిందువులను మాత్రమే త్రాగు నని దండి మహాకవి వక్కాణించినట్లు, వైష్ణవులు దేవతాంతరముల వలనఁ గలుగు అల్ప ఫలముల నాశించ గూడదు; వారిని

పూజింప గూడదు; సేవింప గూడదు. కష్టములు వాటిల్లినను, అవి భగవద్విలాసములుగా భావించి, అతని చరణారవిండములయందే ప్రపత్తి చేయవలయును.

“ నాన్యం వదామి న శృణోమి న చింతయామి
నాన్యం స్మరామి న భజామి వ చాశ్రయామి
భక్త్యా త్వదీయ చరణాంబుజ మంతరేణ
శ్రీ శ్రీనివాస ! పురుషోత్తమ ! దేహి దాస్యమ్. ”

భక్తితో నీ చరణారవిండములను దప్ప, మఱి దేనిని వచింపను, వినను; చింతింపను; స్మరింపను; ఆశ్రయింపను. కనుక, శ్రీనివాసా ! పురుషోత్తమా ! నీ దాస్యమును మా కొసంగుము. అని, ఇట్లు అనన్య మైన భక్తితో విష్ణు భగవానుని భజించువాఁడు వైష్ణవు డన బడును.

“ త ద్విజ్ఞానార్థం న గురు మేవాభిగచ్ఛేత్. ”

అట్టి విజ్ఞానమును సదాచార్యుని మూలమున పొందవలయును.

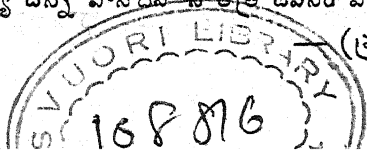
“ త త్తర్కసం సదా చార్య మూలమ్. ”

— (అద్వైతాచార్యకోపనిషత్తు)

శ్రీవైష్ణవ దర్శనము సదాచార్యమూలకమైనది. సదాచార్య సమాశ్రయణము లేని వారికిని, త ద్వంశ సంభవులకును భగవత్కృపాక్షము కలుగ జాల దనియు, వారు భగవద్నిర్హేతుక కృపకు దూరు లగుదు రనియు అనేక ప్రమాణము లున్నవి కనుక, విష్ణు చిహ్నములు ధరించిన విష్ణువు నారాధింపవలయును.

“ విష్ణ్వర్చ రహితే గ్రామే విష్ణ్వర్చ రహితే గృహే
న కుర్యా దన్న పానాదీన్ త త్ర త్ర దీవసం వసేత్. ”

(ప్రపన్న రక్షాకరము)

విష్ణువు నారాధింపని గ్రామ మందును, గృహ మందును ఆన్నమును భుజింపరాదు. నీరు త్రాగరాదు. అచ్చట వాక దిన మైన నుండరాదు.

“యద్భూహే నాస్తి తులసీ సాలగ్రామ శిలార్చనా
శ్మశాన సదృశం వింద్యాత్తద్భూం శుభ వర్జితమ్.”

— (ప్రపన్న రత్నాకరము)

ఏ గృహమందు తులసీ సాల గ్రామార్చన లుండవో, ఆ గృహము శ్మశాన-తుల్యము. కాబట్టి, తాపాది పంచ సంస్కార సంపన్నులై, అధికారమునకుఁ దగిన సదాచార నిష్ఠగలవారై, గృహమున తిరువారాధన ప్రతి నిత్యము విధి విహితముగ సమర్పించుచు, శబ్దాదులను సవాసనగాఁ బరిత్యజించి వర్తించు మహనీయులు వైష్ణవులనబడుదురు.

7. శ్రీ వైష్ణవులు

“బాహ్యార్థ నిరతాన్ సర్వాన్ సమ్యక్ త్యక్త్వా సదా శుచిః
తక్తిమాన్ పుండరీకాక్షే శ్రీ వైష్ణవ ఉదాహృతః.”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

ఆత్మ వస్తువు కంటెను ఇతరములైన పదార్థములందు విశేషా సక్తి గల వారిని సంపూర్ణముగ వధలి, సదాచార సంపన్నుడై, శ్రీయః పతి యందు భక్తి గలవాఁడు శ్రీ వైష్ణవుఁ డనఁబడును.

“పితరం మాతరం దాదాన్ పుత్రాన్ బిరుదాన్ పతీన్ గురూన్
రత్నాని ధన దాన్యాని క్షేత్రాణి చ గృహాణి చ.”

— (శరణాగతి గద్య)

అను నటుల - బాహ్య సంబంధములను సవాసనగా విడచుటయు, సర్వేశ్వరుఁడే రక్షకుఁ డని భావించుటయు, పురుషార్థ

ప్రాప్తికి యథోచితమైన ప్రయత్నము చేయుటయు, జీవిత పర్యంతము సర్వేశ్వరుని కభిమతము లైన స్థలములలో ప్రవేశించి, భగవద్గుణానుభవములయందే ప్రాప్తు పుచ్చుటయు, ఇట్లు వర్తించు శ్రీ వైష్ణవుల మహిమ నెఱిగి, సంతోష చిత్తుడై యుండుటయు, తీరు మంత్రము నందును, ద్వయమునందును నియతుడై యుండుటయు, ఆచార్యునియందును, శ్రీయః పతియందును కృతజ్ఞుడై యుండుటయు, జ్ఞానము - విరక్తి - శాంతియుఁ గలిగిన పరమ సాత్త్వికులతో సహవాసము జేయుటయు, శ్రీ వైష్ణవాధికారి కవశ్యా పేక్షితము. ఇట్టి యధికారికి రహస్య శ్రయ మనుసంధింపఁ దగినదే.

“ ప్రాప్త్యస్య బ్రహ్మణో రూపం ప్రాప్త శ్చ ప్రత్యగాత్మనః
ప్రాప్త్యపాయం ఫలం ప్రాప్తే తథా ప్రాప్తి విరోధి చ
వదంతి సకలా వేదా స్సేతిహాస పూజనాః
మునయాన్య మహాత్మానో వేద వేదార్థ వేదినః. ”

— (శ్రీ వచన భాషణము)

ప్రాప్త్యుఁ డగు పరమాత్మ యొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్త మగు జీవాత్మ యొక్క స్వరూపమును, ప్రాప్తికి గా నగు నుపాయమును, ప్రాప్తి విషయకము లగు విరోధులను ముముక్షువులు ముఖ్యముగా తెలియవలె నని వేద శాస్త్ర పురాణేతిహాసము లన్నియు ప్రబోధించు చున్నవి. మహాత్ములు, మహర్షులు, వేద వేదార్థముల నెఱింగినవా రందఱును ఈ యర్థ పంచక జ్ఞానము ఆత్మోజ్జీవమున కత్యంతావశ్యక మనియు, అదియే మోక్ష సాధన హేతు ననియు తెలిపియున్నారు. ఈ యర్థ పంచక జ్ఞానము వలన, అనాది యగు, భగవత్సంబంధ మేర్పడి, దాని మూలమున భగవత్సాక్షరము కృపా కటాక్షము కలిగి, వీనిచే సత్త్వ గుణము వృద్ధి పొంది, తద్వారమున మోక్ష సుఖము లభించును.

వెనుకటి తరగతి యందుఁ జెప్పినట్లు - బాహ్యభ్యంతర శుభియై,
 శ్రీ శ్రీయః పతుల యెడ భక్తి గల వాడై, షోడ శోపచార
 ములతో - విధి విహితముగ నారాధించుటచే, జ్ఞాతృ జ్ఞేయ సంబంధ
 ము గలిగి, శ్రీ వైష్ణవుఁ డగుటయు - ఇందు స్వ న్వామి సంబంధ
 మున పిరాట్టి పురుషకార భూతురా లగుటయు, ఇందువలన, వైష్ణ
 వుఁడు అను శబ్దమునకు కైంకర్య వర్ధక మగు 'శ్రీ' శబ్ద మునిక మగు
 టచే శ్రీ వైష్ణవుఁ డనియు, శ్రీ శబ్దముచే పిరాట్టి యొక్క - పురుషకా
 రము లభించి, ఆమె దయా స్వభావమునకు పాత్రుఁడు కాఁగల
 డనియు తెలియు చున్నది. కనుక, భక్త్యాభివ్యక్తి విమర్శన - వందన -
 భావన-తీర్థ ప్రసాద స్వీకారాదుల విషయమును తెలిసి వర్తించ
 వలెను. జాతి దుష్టమును, ఆశ్రయ దుష్ట - నిమిత్త దుష్టములను పరి
 త్యజించి, భక్త్య యోగ్యము లగు శాకామలతో భగవ దారాధనఁ
 గావించి, అతిథులను, అభ్యాగతులను పూజింపవలయును.

“ దేవతాంతరము తదీయ సంగతి గూడ

వదలి వచ్చినవాడె వైష్ణవుండు

శబ్దాదీ విషయ సంవయము కా దని రోసి

వలదు నా కనువాడె వైష్ణవుండు

కర్మా ద్యచేతనాకార సాధన నిష్ఠ

వలన మగిసినవాడె వైష్ణవుండు

ఆన్య మంతయు మాని హరి బట్టి యీ పట్టు

వానిదె యనువాడు వైష్ణవుండు

మనకు నీ యర్థములు చెప్పి మనలఁ గావ

నవతరించిన యతిరాజు నాశ్రయించి

వాసి యెఱింగిన వాడె శ్రీ వైష్ణవుండు

ముఖ్యఁ డని చెప్పె లక్ష్మణ ముని వరుండు. ”

— (ముముక్షు జన కల్పకము)

ఇట్టి గుణములు గలవారే శ్రీ వైష్ణవులు. ఇట్టి వారిని నేమించు నపుడు -

“ నమ స్కర్వాచ్చ తాన్ సర్వాన్ భక్తి భావ సమన్వితః
స్వయం నమస్కృతో యేన నమ స్కర్వా త్పున శ్శతమ్. ”

— (కపింజల సంహిత)

భక్తి భావముతో నమస్కరించ వలయును. వారే మొదట నమస్కరించిన యెడల, తిరిగి నూరు నమస్కారములు చేయవలెను. శ్రీ వైష్ణవుల యెడ, తన యాశిక్యమును వ్యక్తము చేయరాదు. ఆత్మ స్తుతి చేసుకొనరాదు. నైచ్యానుసంధానము కలవాడై మెలగ వలయును.

సంసారి యయ్యును జితేంద్రియుడై, అభిజన విత్త విద్యాదులను, అహంకార మమకారములను సవాసనగా విడనాడి, లోక వాసనల నంటక, ‘లక్ష్మణో లక్ష్మీ సంపన్నః’ అనునట్లు, భగవద్భాగవత తాచార్య కైంకర్య ధురంధరుడై, శ్రీ వైష్ణవుల యెడ కొంచమైన నపచార పడక, వారియందుఁ గల సుగుణ సంపత్తి నే కొనియాడుచు, త్రికరణ శుద్ధి గలవాడై. శ్రీ విశిష్టఁ డగు విష్ణువు నందు భక్తి గలవాఁడు శ్రీ వైష్ణవుఁ డనఁబడును.

8. ప్రపన్నుఁడు

“ శబ్దాదీన్ విషయాం త్రైవ దేహోపాధిక బాంధవన్

త్యక్త్వా హౌ న్యస్త భర స్ప ప్రపన్న ఉదాహృతః. ”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధాదులయందు ప్రీతియు, దేహ సంబంధము వలన ప్రీతియు, వారు తన్ను రక్షింతు రను విశ్వాసము

వదలి, పరమాత్మయందు తన యోగ డేమ భారము నై చి యంపు
వాఁడు ప్రపన్నుఁ డనఁబడును.

“ దేహాపతాత్మ బుద్ధి ర్యది భవతి పదం సామ విద్యా తృతీయం
స్వాతంత్ర్యంధో యది స్యాత్ ప్రథమ మితర శేషత్వ ధీశ్చే ద్వివేచితీయమ్
ఆత్మత్రాణో మృతి శ్చే న్నమ ఇతి చ పదం చాంధవా ఖాన లోలః
శబ్దం నారాయణాఖ్యం విషయ చపల ధీశేష తుష్టిం ప్రసన్నః. ”

— (అష్ట శ్లోకే)

ప్రపత్తిమార్గ నిష్ఠుఁ డగు ప్రపన్నుఁడు - దేహము నందు
లగ్నమైన ఆత్మ యనెడి బుద్ధి కలవాఁ డయ్యె నేని, ప్రణవ మందు
మూఁడవది యగు మకారార్థమును చక్కగా తెలియవలయును.
స్వాతంత్ర్య మనెడు గ్రుడ్డి తనము గలవాఁ డయ్యెనేని, ప్రణవ
మందలి మొదటి పదము యొక్క అర్థమును తెలియవలయును. భగవ
ద్భాగవ తాచార్యులు గాక, ఇతరులకు శేషుఁడ ననెడి బుద్ధి గలవాఁ
డయ్యెనేని, ప్రణవ మందలి ద్వితీయ పద మైన ‘ఉ’ కారార్థమును
దలఁపవలయును. తన్ను తాను రక్షించు కొనుటయందు ప్రయత్నము
గల వాఁ డయ్యెనేని, ‘నమః’ పదమును స్మరింపవలయును. బంధువుల
వలె గానవచ్చు వారు (సోపాధిక బంధువులు) లక్షకు లనెడి యభి
ప్రాయము గలవాఁ డయ్యెనేని, ‘నారాయణ’ శబ్దముయొక్క అర్థ
మును దలఁపవలయును. శబ్ద స్పర్శరూప రస గంధాదుల యందు
ఆశ గల బుద్ధి గలవాఁ డయ్యె నేని, నారాయణ శబ్దమునకుఁ జేరి
యుండు ‘అను’ అను పదము యొక్క అర్థమును దలప వలయు
నని, భట్టరు వారు సాయించి యున్నారు.

“ భగ వ్యాప బలా దేవా స్వ ప్రయత్న నివృత్తయే ”

చాతక పక్షి వే తొక జలము త్రావక, మేఘాదకమునకై సరిగ్గించునట్లు, ప్రపన్నుఁడు వే తొక దాని నాశ్రయింపక, భగవంతుని గుఱించి మాత్రమే నిరీక్షించుచుండును. కపోతము తన తోడి కపోతమును విడిచి యుండఁ జాల నట్లు, ప్రపన్నుఁడు భగవ ద్విశ్లేషమును సహించి యుండఁ జాలఁడు. ఇదియే - ఆధా రాధేయ సంబంధము.

“ ముముక్షువామ్ మోక్షార్థ మాగ సర్వేశ్వరనై పృథి యరుక్కు మవనుక్కు అనన్యత్వముమ్ అకించనత్వముమ్ వేణుమ్. ”

— (ముముక్షు పృథి)

ప్రకృతిని విడువఁ దలచినవాడై, మోక్షము కొఱకు సర్వేశ్వరు నాశ్రయించియుండు వానికి - ‘పాపములను పోగొట్టి, నన్ను పరము పదము చేర్చుటకు వే రెవ్వరును గతి లే’ రనుకొనుటయు, ఎవ్వరేని లే కున్నను పోనిమ్ము - శాస్త్రమున సత్కర్మములుగాఁ జెప్పఁబడిన యజ్ఞ యాగాది కర్మ యోగాదుల బలము గాని, అహింసా సత్య వాక్యాదుల సహాయము కొంచె మైనను లేదనియు వే రెవరును గతి లే రనియు -

“అకించనో అనన్య గతి శ్శరణః

త్వ త్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే. ”

— (స్తోత్ర రత్నము - 22)

అనునట్లు న్యస్త భరుడై యుండువాఁడు ప్రపన్నుఁడు. అట్టి ప్రపన్నుఁడు - ఉపాయ ఫల్గునత్వము, ఉద్దేశ దుర్లభత్వము, స్వకృత దోష భూయస్త్వము అను శంకా త్రయమును వర్జింపవలయును.

“ శ్రీ భాష్య ద్రావిడగమ ప్రవచనం శ్రీక ప్థలే ష్షన్వహం
 కైంకర్యం యదు కైల నిత్య వసతిః సార్థ ద్వ యోహ్చారణమ్
 యద్వా భగవ కాభిమాన వసతిః శ్రేయ స్సతా మి త్యలం
 శిష్యాన్ ప్రాహ యతీశ్వరః పర మగాత్ విష్ణోః పదం శాశ్వతమ్. ”

ప్రపన్నుఁడు శ్రీ భాష్యాది గ్రంథములను పఠించుచు, ఇతరులకుఁ జెప్పుచు, కాలము గడుపుకొనవలయును. అది చేతఁ గాదేని, ద్రావిడ దివ్య ప్రబంధములను, అనఁగా - భగవ ద్విషయ ప్రవచనము గావించుచుండవలయును. అదియును చేతఁ గాదేని, దివ్య తిరు పతుల యం దెల్లిప్పుడు నేవా కైంకర్యములను నిర్వర్తింపుచుండవలయును. అదియును చేతఁ గాదేని, యదు కైల మందు నిత్య నివాసము చేయవలయును. అదియును చేతఁ గాదేని, అర్థ పూర్వకముగా ద్వయాను సంధానముతో కాలము గడుప వలయును. అదియునుచేతఁ గాదేని, ఒక భాగవతోత్తముని యభిమానమున నొదిగి, నిత్య కైంకర్యము చేయుచున్న చాలు నని భగవ ద్రామానుజులు ప్రపన్నులగు తమ శిష్యులకు పరమోపదేశము చేసి, శాశ్వత మగు విష్ణు సాయుజ్యము నలంకరించిరి.

ఇందుఁ జెప్పఁ బడిన క్రమ విధానము ఒక దాని కంటె నొకటి కష్ట సాధ్య మైనది. అన్నిటి కంటెను సులభ మని చెప్పిన మార్గమే బహు కష్టము. ఇది తెలిసియే శ్రీమ ద్రామానుజులు కడపట, ‘ఒక వైష్ణవుని కృపకు చాత్రుఁ డై యున్న చాలు’ నని చేసిన ఉపదేశము పరమోత్కృష్టమైనది గనుక, ప్రపన్నుఁడు ఇందలి ప్రాముఖ్యమును తెలియవలయును. ప్రపన్నునకు భ్యాతి లాభములతోఁ బని లేదు. ‘కృపా ఫలమో ! కర్మ ఫలమో !’ అని యనుభవించి, న్యస్త భరుఁ డై యుండవలెను.

“ అతిథి వాపవాదీ చ ద్వా విమో మమ బాంధవో
అపవాదీ హరే త్పాపం అతిథి ర్మోక్ష దాయకః. ”

ప్రపన్నునకు అతిథి, అపవాది అను వారిరువురును బాంధవులు అతిథి పాపమును హరించును. అపవాది అసూయా గ్రస్తుడై, ఓర్వ లేక, నిందలు మోపుచు, తిట్టుచు, దూషించుచు, వీనికి గల పాప సంచయమును తాను సక్రమింపజేసికొనును. భాగవతోత్తముడైన అతిథి - వీని యాతిభ్యమును స్వీకరించి, ప్రపన్నుడై అనుగ్రహించి, అమృత పదమును పొందించును.

“ అష్టోత్తర సహస్రం చ ధ్యాన యక్తో జపే ద్బుధః.
అష్టోత్తర శతం వా ౭ పి ద్వయం నిత్య మతంద్రితః
సాయం ప్రాత ర్ద్వపే నిత్యం నిష్కామో విజితేంద్రియః
ద్వయం ద్వాదశ వారం చ స్నానే సానే చ తర్పణే
కృత్వా నిత్యం జపతి కుర్యాత్ వైష్ణవో మంత్ర ఉత్తమః. ”

అనునట్లు, ప్రపన్నుడు జితేంద్రియుడై, స్నాన పాన తర్పణాది సమయములలో - నిష్కామముగా ద్వయాను సంధానము చేయవలయును.

“ మంత్ర రత్నానుసంధాన సంతత స్మరితాధరమ్. ”

అనునట్లు - ప్రపన్నుడు అష్టాక్షరీ మంత్రమును నిరంతర మనుసంధించుచు, ఇట్లు నియమ పూర్వకముగా ననుసంధించు ప్రపన్నాశ్రేణులను మిగుల జాగరూకతతో నేవించుచుండవలయును. లేనిచో, అపరాధమునకు కారణము కాగలరు. పై జెప్పిన తెగల వారిని వంక్తి పాకాదులకు నిర్బంధింపరాదు. వారి వారి యభిమతానుసారము వర్తించుటయే పాంఛనీయము. ఈపద్ధతి అద్వైతులందును గలదు.

౧. నైశ్య దేవ పరులు (స్మార్త కర్మ ప్రారంభించినవారు)
 ౨. దీక్షితులు (ఆధానము చేసినవారు; శ్రౌత కర్మ నారంభించిన వారు) ౩. సోమయాజులు (యూగము చేసినవారు) ౪. చైతులు (ఇష్ట కోఁధానముచేసినవారు) ౫. పాండరీకయాజులు ౬. సర్వతోముఖులు
 ౭. వాజిపేయాజులు. వీరు - నైమిత్తిక కర్మాచరులు కావున, స్వయముగా నైనను, లేక తగినవారినినను ఏర్పఱచుకొందురే గాని, ఇతరుల పంక్తి పాకాదుల నన్వయించరు. కనుక, పరమ పాననుతైన భాగవతోత్తముల యెడ, 'తలఁపులో మెలగెడి దాస్య కరణి' అను నట్లు, వారి భావములఁ గుర్తెఱిగి నడచుటయే తదీయుల సమ్మతము. మఱియు - ప్రాకృత దేహ బంధువుల పట్ల కోసివేయఁబడిన సకల బాంధవ్యములను, సకలాత్మకులకును శాశ్వత వ్యాజ సర్వ విధ బంధు వగు శ్రియః పతి యందు దృఢముగ సంక్రమింపఁ జేసిననే అననసికా తీతయ ప్రీతి కలుగు నని తలంచి -

“ త్వ మేవ మాతా ప పితా త్వ మేవ
 త్వ మేవ బంధు శ్చ గురు స్త్వ మేవ
 త్వ మేవ విద్యా ద్రవిణం త్వ మేవ
 త్వ మేవ సర్వం మమ దేవ దేవ ! ”

— (శరణాగతి గద్య)

ఓ దేవా ! నీవే మాతా పితృ బంధు స్వరూపుఁడవు. సంసార సాగరాంతారకుఁడ వగు సదాచార్యుఁడవు. సర్వశ్రేష్ఠ మైన బ్రహ్మ విద్యయు, ధన ధాన్యాదికమైన సమస్తము నీవే. అసదృశ ప్రభావము గల నీవు మాకు పూజ్య తముఁడవు. త్రిలోకములందును నీ కంటె ఆశ్రయింపఁ దగిన వాఁడు లేఁ డని, న్యస్త భయఁడై యుండువాఁడు ప్రపన్నుఁడు.

9. ఏకాంతులు

“ హారే రాజ్ఞాసురూపేణ కర్మ జ్ఞానాదీ యో నరః
స ఏకాంతీ భవేద్విప్రః స హి భాగవత స్మృతః.”

— (ప్రపన్న భక్త్య సార సముచ్చయము)

కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తి యోగములు భగవ దాజ్ఞా రూపములు కావున, ఆ యోగములను యథా విధిగ నిష్కామముగ నిర్వర్తించువాడు ఏకాంతి యనియు, భాగవతుఁ డనియు చెప్పబడును.

“ ఏకాంతీ వ్యపదేష్టన్యో నైవ గ్రామ కులాదిభిః
విష్టునా వ్యపదేష్టన్యో తస్య సర్వం స ఏవ హి
ఇంద్రం చాగ్ని సంయక్తం వృక్ష నామ న జాయతే. ”

— (విలక్షణ మోక్షాధికార నిర్ణయము)

అనునట్లు, దుఃఖాలయ మగు సంసారమునుండి నిరస్త దోషుడై, సకలావతారములకు హేతు భూతుఁ డైన శ్రీమన్నారాయణుని దివ్య స్వరూపమును సేవించి, వేద - యోగ - యోగ - క్రియా - జ్ఞాన - తపో ధర్మములచే నారాధించుచు, కల ధర్మములను పాటించక, భ్రాహ్మణ - భారణ - సమాధి నిష్ఠుడై, ఆత్మపరమాత్మల సంబంధము నవలొకించి, జ్ఞానాగ్నిచే పూర్వాఘములను, ఉత్తరాఘములను నశింపజేయ శక్తిగల మహాత్ములై ఏకాంతులు.

“ శ్వపచో హి మహిపాల ! విష్ణు భక్తో ద్విజాచికిః
విష్ణు భక్తి విహీన స్తు యతి శ్వ శ్వపచాధమః. ”

శ్వపచుఁ డైనను విష్ణు భక్తుఁ డగునేవి, అతఁడు ద్విజునికంటెను అధికుఁడు. విష్ణుభక్తి విహీనుడైన యతి - శ్వపచుని కంటెను అధముఁడు.

“ నిర్గత కర్మందై, నిరుపాధికందై న జ్ఞానంబు - హరి భక్తి లేకున్నచో శోభ లేదు. ఫలము గోరక, కర్మను ఈశ్వరునకు సమర్పణంబు సేయకున్న నది ప్రకృతందై యుండదు. భక్తి హీనంబులైన జ్ఞాన - వాచా - కర్మ - కౌశలంబులు నిర్బంధకంబులు. ”

— (అంధ్ర భాగవతము)

కావున, కర్మ చయ మంతయు మాని, హరి భక్తి సేవా తత్పరుండై యుండుటే ఏకాంతి ధర్మము.

“ సత్యం బ్రవీణి మనుజా స్వయం మూర్త్య వాహః
యో మాం ముకుంద ! సరసింహ ! జనార్ద నేతి
జీవన్ జప త్యనుదీనం మరణే ఋణీవ
పాషాణ కాష్ఠ సదృశాయ దదామి ముక్తిమ్. ”

— (శ్రీమద్భాగవతము)

మానవులారా ! చేతు లెత్తి నేను సత్యము చెప్పుచున్నాను. ఎవరు నన్ను తమ జీవిత కాలమున ‘సరసింహ ! ముకుందా ! జనార్దనా !’ అని ప్రతి దిన మన నుపంధింతురో, వారు - మరణ కాలమున కథ వా పితృ ములచే స్మృతి లేక, పాపాణము నలె, కాష్ఠము వలె పడి యున్నను, అప్పు దీసికొన్నవాఁడు తిరిగి అప్పును చెల్లించు నట్లు నేనే వారిని స్మరించి, వారికి ముక్తిని ప్రసాదింపగల’ నని శ్రీ సరసింహస్వామి సెల విచ్చెను.

“ విను మంభోజభవుండు మున్ను మదిలో వేదంబు ముమ్మాలు నెమ్మనమందున్ దలపోసి, యెంతయుఁ బరామర్శించి, మోక్షంబు దక్కిన మార్గంబున వెంటి లేదనుచు భక్తిన్ జింత జేసెన్ జనార్దను నాత్మాకృతి నిర్వికారుఁ డగుచున్ ద న్మార్గ నిర్దేశయై. ”

— (అంధ్ర భాగవతము)

“ చతు యథాదీనాం సర్వేషాం

వివా విష్ణు భక్త్యా, కల్ప కోటిభి ర్మోక్షో న విద్యతే. ”

— (మహా నారాయణోపనిషత్తు)

కోటి కల్పములు ప్రయత్నించినను, బ్రహ్మకులకు సైతము విష్ణు భక్తి లే కున్నచో మోక్షము సిద్ధింపదు.

“ భక్త్యా పరమయా వాపి ప్రపత్త్యా వా మహా మతే

ప్రాప్తోహం నాన్యథా ప్రాప్తో మమ కైంకర్య లిప్సుభిః. ”

పరమ భక్తిచే గాని, ప్రపత్తిచే గాని నా కైంకర్యమందు కోరికలు గలవారు నన్ను పొందఁ గలరే కాని, మఱియొక రీతిగా నన్ను పొందఁ జాల' రని పరమాత్మ సెల విచ్చెను.

“ భవ త్యరోగో ద్యుతిమాన్ బల రూప గుణాన్వితః

న వాసుదేవ భక్తానా మశుభం విద్యతే క్వచిత్

జన్మ మృత్యు జరా వ్యాధి భయం వా ప్యుపజాయతే. ”

— (శ్రీ విష్ణు సహస్ర నామ స్తోత్ర మహాత్యము)

విష్ణు సహస్ర నామముల భజించు వాడు రోగ వీడితుఁడు కానేరఁడు. కాంతి - బల - రూపములు గలవాఁ డగును. వాసుదేవ భక్తులకు అశుభ మనునది తెలియరాదు. జనన మరణ వ్యాధుల వలన భయము లేశ మైనఁ గలుగుదు.

సర్వకాల సర్వావస్థలయందును, వాచిన - కాయక - మానసికములచే శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానింపవలయును. ఇట్టిధ్యానముచే, ధారణా శక్తి కలుగును. దీనిచే సమాధి స్థితి సిద్ధించును. ఎట్లనగా - కటిక చీకటిలో నిద్ర నుండి కన్నులు మలుము కొనుచు లేచువానికి ప్రారంభమున భగవత్ స్వరూపము స్పష్టముగాఁ దెలియక, ‘ఓ

సర్వేశ్వరా ! ఓ సర్వ శక్తుడా ! ఓ సర్వజ్ఞుడా !' అని పిలుతురు. ఈ గుణములు కూడ భగవంతునియందుండుటచే, ఇతఁ డెల్లు పిలిచినను తన స్వరూపముతోనే అతఁడు కనబడును. కాంతి వచ్చిన పిమ్మట సర్వ పదార్థములు స్వరూపముతో యథావస్థితములుగా గన్పట్టును. దూరమున నుండునొక పురుషుఁడు గుర్తింపరావపుడు, 'ఓ యయ్యా' అని పిలుతురు. ఇట్లే, భగవంతునితో నిత్య సాంగత్యము గల భక్తులు పరిచయ బలము వలన పేరు బెట్టి, అవయవ వర్ణనముతో, బిలుతురు. తక్కిన వారి కట్టి పరిచయము, స్వాంతంత్ర్యము ఉండవు. భక్తులకు - ఇతరులకుఁ గల తార తమ్య మిదియే.

శ్రీ కృష్ణ భగవానుఁడు సెలవిచ్చిన 'జ్ఞానీ త్వత్కైవల మే మతమ్' (భ: గీ: 7-18) అను వాక్య మందలి యంత రార్థమును గ్రహించువారికి కాల క్రమమున తమో గుణము వదలి, సత్త్వగుణము వృద్ధి పొందును; భక్తి ఉదయించును. దాని మూలమున భగవదనుగ్రహము లభించును.

“ నాహం వేదై ర్న తపసా న దానేన చేజ్జయా

శక్య ఏవం విధో ద్రష్టుం దృష్టవా నసి మాం యథా. ”

“ ఖై త్వనన్యయా శక్య ఆహ మేవం విధో ఽ ద్దన !

జ్ఞాతం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరం తప. ”

అర్జునా ! వేదాధ్యయనము చేతను, దానము చేతను, తపస్సు చేతను, యాగము చేతను నీవు నా రూపమును చూడఁ జాలవు. ఇతర ప్రయోజనము గోరని భక్తి చేతనే నన్ను తెలిసికొనుటకు, చూచుటకు, పొందుటకు సాధ్య మగు' నని శ్రీ కృష్ణ భగవానుఁడు ప్రబోధించుచున్నాడు.

“పాప వర్తనుండు బ్రాహ్మణుం డయ్యును
నిజము శూద్రు కంటె నీచ తముఁడు
సత్య శౌచ ధర్మ కాలి శూద్రుం డయ్యు
నతఁడు సద్విజ్ఞుడె యనిరి బుధులు.”

— (అంధ్ర మహా భారతము)

“విప్రా ద్విషణ్ణుణ్యుతా దరవిందనాభ
పాదరవింద విముఖా చ్ఛవచం పరిష్కమ్.”

— (శ్రీమద్భాగవతము)

పండ్లెండు ఉత్తమ గుణములు గల విష్ణు భక్తి విహీనుని
కంటెను, భగవద్భక్తి కలిగిన చండాలుఁడు శ్రేష్ఠుఁడు.

“అన్నం పానం ధనం వస్త్రం ఆయురారోగ్య మాస్వదమ్
ఆపద్యపి న యాచేత పూజకః పురుషోత్తమమ్.”

అన్నము, పానము, ధనము, వస్త్రము, ఆయువు, ఆరోగ్యము, గృహము, ఔషధము, పశువులు మొదలగు వానిని ఎంతటి యాపదలం దైనను భక్తుఁ డగువాఁడు భగవంతుని యాచింపరాదు, ఏ కోరికలు లేక చేయు దాస్యమే ముముక్షువులకు స్వరూపము; కైంకర్యమే స్వభావము; భగవద్ధ్యానమేవిధి. కనుక, సర్వము భగవత్స్వరూపముగ భావించి, భగవత్సేవయు, గురు సేవయు, భాగవత సేవయు చేయు చుండవలెను. భక్తి విహీనులు పూజనీయులు కారు. భక్తులు సర్వ కాల సర్వావస్థలందును పూజ్యులే. అట్టి వారి భక్తి - క్రమముగ నభివృద్ధి పొందుచుండునే కాని, ఎన్నటికిని క్షీణింపదు. ధనము వలెను అధికారము వలెను కొంతకాలమున కది నశింపదు. సంపూర్ణ ఫల మొసంగు వఱకు ఎన్ని జన్మము లైనను వెంట నంటియే యుండును.

“చతుర్వేద ధరో విప్రో వాసుదేవం న విందతి

వేద భార భరాక్రాంత స్స వై బ్రాహ్మణ గార్హభః.”

నాల్గు వేదములను ఋణ్యముగ నధ్యయనము చేసిన బ్రాహ్మణుఁడైనను, వాసు దేవునియందు భక్తి లేని యెడల, అతఁడు బ్రాహ్మణ గార్హస్థ్య మని తెలియ వలయును.

కర్మ యను మహారణ్యమును జ్ఞాన మను పరశువుచే ఛేదించి, భక్తియను అగ్నిచే దహింపజేసి, ప్రపత్తి యనబడు రాజ మార్గమును బఱచి, పరమాత్మను సేవింపవలయును. ఇందు మనో వ్యాపారము ముఖ్యము. కనుక, ముందు - మనస్సును స్వాధీనము చేసికొనవలయును. ముముక్షువు లెన్నఁడును దానికి లోబడరాదు. మనస్సు స్వాధీనమైన పిమ్మట, త దితరము లగు ఇంద్రియము లన్నియు అప్రయత్నముగా లోబడి పోగలవు.

“ యతో యతో నిశ్చరతి మన శ్చంచల మస్థిరమ్.

తత స్తతో నియ మైత దాత్మ న్యేవ వశం నయేత్. ”

— (భగవద్గీత : 17-8)

చంచలమును - అస్థిరము నగు నీ మనస్సు - ఏ యే విషయము లందు ప్రవర్తించుటకు బాహ్య ప్రపంచమున సంచరించుచున్నదో - ఆ యా విషయములనుండి ఈ మనస్సును అభ్యాస బలముచే మరలించి, నిరంతరము పరమాత్మయందే లగ్నము చేయవలయును.

మనస్సు - ప్రకృతి సంబంధమైన త్రిగుణములు కలది. స్థూల ప్రకృతి - దేహము ; సూక్ష్మ ప్రకృతి - మనస్సు కావున, ఆహార నియమముల ననుసరించి, అట్టి మనస్సు ప్రవర్తించుచుండును.

“ ఆయు స్సత్వ భిరారోగ్య సుఖ ప్రీతి వివర్ధనాః

రస్యాః స్నిగ్ధాః ష్టా హృద్యా అహరా స్సాత్త్విక ప్రయాః. ”

— (భగవద్గీత : 17-8)

ఆయువును, సత్త్వగుణమును, బలమును, సుఖమును, ప్రేమను
సృద్ధిఁ జేయు రసముతోఁ గూడినట్టియు, తైలముతోఁ గూడినట్టియు,
మనోహరము లగు నట్టియు పదార్థములు సాత్త్వికులకు ప్రియ
మైనవి.

పరిశుద్ధ మైన ఆహారము స్వీకరించువారి మనస్సు - పరిశుద్ధ
ముగనే ఉండును. కనుక, పరిశుద్ధ మైనట్టియు, సాత్త్విక మైనట్టియు
ఆహారమునే స్వీకరింప వలయును. దాని వలన ఇంద్రియ నిగ్రహము
కలుగును. ఇంద్రియములు లోబడినప్పుడు, వాని నన్నిటిని ఏకాగ్ర
ముగఁ జేసి, ఒకే కార్య మందు నియోగింప వచ్చును. అది భగవ
త్కార్యముగ నుండు నేని, భక్తికి మూలమై, ముక్తికి హేతు వగును.
ముముక్షువులు ఇట్లు వర్తించు టావశ్యక మని భగవత్ చాప్రాములు
నొక్కి వక్కాణించుచున్నవి. కనుక, భగవత్ దాజ్ఞానుసారము ఇంద్రియ
ములను నిగ్రహించి, మనస్సును వశ మొనర్చుకొని, భగవంతుని
యందు సంతత తైల ధారవలె భక్తిని ప్రసరింపఁజేయు మహానీ
యుఁడు ఏకాంతి యని చెప్పబడును.

10. పరమైకాంతులు

“ శ్రీత్యర్థం వాసు దేవస్య కర్మ జ్ఞానాదీకం నరః
స విప్రః పరమైకాంతీ మహా భాగవత స్స్ఫుటః.”

— (ప్రపన్న ధర్మ సార సముచ్చయము)

భగవత్ ప్రీతి కొఱకై, కర్మము - జ్ఞానము - భక్తి - ప్రపత్తి -
ఆచార్యాభిమానము అను నిష్ఠల యందు, కర్మకు కైంకర్య
మందును - జ్ఞానము స్వప్రకాశమునందును - భక్తిని పొందదగిన వస్తువు
నందును, ప్రపత్తిని స్వరూప యథాత్యై జ్ఞానమునందును ప్రపరింపఁ
జేసి, పంచమోపాయ నిష్ఠ గలిగినవాఁడు పరమైకాంతి యనియు,
మహా భాగవతోత్తముఁ డనియు చెప్పబడును.

“ నారాయణైక కంఠస్య యా యా చేష్టా త దర్శనమ్

యో యో జల్ప స్స జపః త త్త్వానం యన్నిరీక్షణమ్. ”

(పరమ హితోపదేశము)

శ్రీమన్నారాయణుని యందే అచంచలమైన భక్తి భావము గల వానికి - ఏ యే చేష్ట కలుగునో, అదియే భగవ దర్శన మగును; ఏయే పలుకులు వెడలునో, అదియే మంత్ర జప మగును; ఏ య్యది దృష్టియో, అదియే ధ్యాన మగును.

“ త త్పదాం జ్వలం తీర్థం త దుచ్చిష్టం సుపావనమ్

త దుక్తి మాత్రం మంత్రాగ్ర్యం త తస్మిష్ట మఖిలం శుచిః. ”

ఆ మహనీయుని పాద జలము పరమ పవిత్ర మైన తీర్థము. అతని భుక్త శేషము మహా ప్రసాదము. అతని యానతి మంత్ర రాజము. అతని దివ్య స్పర్శము మోక్ష దాయకము.

పై బేర్కొనబడిన పది తరగతుల వారును - మూడు తెగలుగా నిట్లు విభజింపబడుచున్నారు :-

౧. అ ద్వేషుఁడు ౨. అనుకూలుఁడు ౩. దివ్యనామ ధరుఁడు ఈ మువ్వురును సహవాస యోగ్యులు.

౧. చక్రాంకుఁడు ౨. మంత్ర పాతుఁడు ౩. వైష్ణవుఁడు ౪. శ్రీ వైష్ణవుఁడు ఈ నల్గురును సత్కార యోగ్యులు.

౧. ప్రపన్నుఁడు ౨. ఏకాంతి ౩. పరమైకాంతి అను నీ మువ్వురును ఆచార్య తుల్యులు.

వినేక - విమోక్షములు, అభ్యాస - క్రియా - కల్యాణములు, అనపసాదము, అనుద్ధర్మము అనెడు విమోక్ష సప్తకము లెట్లు బ్రహ్మ విద్యా ప్రాప్తికి సోపానములో, అట్లే - దశ విధ వైష్ణవులనెడు పది తరగతులును పరమ పదమునకు సోపానము లని తెలియ వలెను.

ఆంధ్ర వాఙ్మయము -

వైష్ణవ మత ప్రభావము

అచార్య : కె. వి. ఆర్. సరసింహం

మానవుడు - మతము

ఆకాశ మనంతమైనది. అందలి గ్రహ నక్షత్రముల పరస్పర కాంతి సంయోగాధిక్య న్యూనత్వాది భేదములవలన, భిన్నత్వములైన ప్రాణుల యస్తిత్వమున కాభాసము సిద్ధించుచున్నది. అనగా - అణువునకు ప్రత్యేకతా ప్రతిపత్తి కలుగుచున్న దని దీని తాత్పర్యము. ప్రాణు లన్నియును ప్రత్యేకతా ప్రతిపత్తి కలిగిన యణువులే. అట్టి యణువు లన్నింటిలో - ఒక విశిష్ట మైన యణువు మానవుడు. మానవుని యొక్క - లేక, ప్రాణి యొక్క అస్తిత్వ రూప మైన యాభాస స్వరూప స్వభావాదులను వివరించి చెప్పనదియే తత్త్వము. తత్త్వము యొక్క గమ్యము ఆనకాశముగ మాటుటయే. చిత్తయినను, అచిత్తయినను - తత్త్వము యొక్క రూపాంతములే.

తత్త్వ శాస్త్రముచే నుద్దేశింపబడిన గమ్యమును జేరుట కొక మెట్టు నంటిది మతము. మననము చేయబడినదియే మతము. మనన మనగా - ఇట సత్యము యొక్క మనన మన్న మాట. మననము చేయవలసి వచ్చునప్పటికి, సత్యమాను వ్యావహారిక స్థాయిలోనికి దింపవలసి వచ్చినది. సత్యము యొక్క వ్యావహారిక స్థాయిలోని ప్రతీకయే విష్ణువుగాని, శివుడుగాని, మఱి - అట్టి దింక నేది యైనను గూడ.

మతము - వాఙ్మయము

విష్ణువును పరబ్రహ్మముగాఁ జెప్పినదియే వైష్ణవ మతము. వాక్కులతో నిండినదే వాఙ్మయము. మననము యొక్క వ్యక్తరూపమే వాక్కు. మననము నకును, వాక్కునకును మూలము హృదయము. హృదయ మనఁగా - ఇటు చిత్త మన్న మాట. ఇంకను స్పష్టముగాఁ జెప్పనలె నన్నచో - హృదయ స్పందనము యొక్క సూక్ష్మ రూపము మననము. స్థూల రూపము వాక్కు. స్థూల సూక్ష్మరూపములు రెండును - ఒక దానిని విడిచి, మఱి యొకటి యుండఁజాలవు. ప్రకృతిని విడిచి పరమాత్మ ఉండలేదు. పరమాత్మను విడిచి ప్రకృతి యుండలేదు. పరమాత్మ మూలమున ప్రకృతి వ్యక్తమగుచున్నది. ప్రకృతి ద్వారమున పరమాత్మ వ్యక్తమగుచున్నాఁడు. ఇట్లే వాఙ్మయము, మతము లనునవి రెండును - ఒక దానిని విడిచి, మఱి యొకటి యుండ నేరవు.

మానవుని హృదయము నందలి ట్టుధను దీర్చుకొనుట కుపయుక్తమగు నొక సాధనమే మతము. మానవుని హృదయ మందలి ట్టుధ యొక్క ఆవేదనను వ్యక్తము చేయునదియే వాఙ్మయము. అనఁగా - మతము మొక్క ప్రభావము వాఙ్మయముపై నుండుట - అతి సహజమైన విషయ మని యర్థము. మత స్ఫుర్శ - లేక మాత్రమైనను లేక. ప్రపంచమునందలి యే వాఙ్మయము గూడ లేకుండుటకు హేతు విదియే. పూవును తావి వీడి యుండునట్లు, ఆంధ్ర వాఙ్మయ ప్రారంభమునుండి నేటి వఱకు - మత స్ఫుర్శ - లేక, ప్రభావము ఉండనే యున్నది.

ఆంధ్ర వాఙ్మయముపై వైష్ణవ మత ప్రభావ మన్నప్పు డిక్కడ నొక విషయమును స్పష్టము చేయవలసి యున్నది. వైష్ణవ, మత

మున్న స్వతంత్ర రచనలే యిక్కడ ప్రధానముగా నుద్దిష్టములు. అంత మాత్రమున, వైష్ణవ మత ప్రభావ మున్న సంస్కృతాది యాంధ్రీ కరణము లిట నుపాదేయములు కావనుట కాదు. విష్ణు వనఁగా - కేవలము ఆది విష్ణువే గాక, ఆయన యొక్క కృష్ణ - రామ - నర సింహావతారములు గూడ నిట గ్రాహ్యములే.

సింహగిరి నరహరి వచనములు

శ్రీ వైష్ణవ మత ప్రభావము గల ఆంధ్ర వాఙ్మయమునందు మొట్ట మొదట పేర్కొన వలసినవాఁడు కృష్ణమాచార్యులు. లయ బద్ధముగ నడచు వచన సంకీర్తన సృష్టికి ఆద్యుడాయన. ఆయన, రెండవ ప్రతాపరుద్రుని కాలమునాఁటి వాఁడని ఏకశిలానగర చరిత్రాదులవలన తెలియుచున్నది. సింహాచల క్షేత్రము నందలి శ్రీ నరాహలక్ష्మీనర సింహ స్వామిపై, కృష్ణమాచార్యులు అనేక సంకీర్తనములను రచించి నాఁడు. నవ విధ భాగవత భక్తి సంప్రదాయానుసారము - భగవంతునకు, భక్తునకుఁ జెప్పఁబడెను నవ విధ సంబంధములలో - పితా పుత్ర, రక్షక రక్షిత, శేషి శేష, స్వామి దాస, ఆధా రాధే యాది సంబంధములు కృష్ణమాచార్యుల సింహగిరి నరసింహ వచనములందు ప్రధానముగా గనిపించును. 'సింహగిరి నరసింహ నమో నమో దయా నిధీ!' అని, ప్రతి వచనము చివరను వచ్చుచుండును. ఈ సింహగిరి నరహరి వచనములనే కాక, శతకోప విన్నపములు, కొన్ని చూర్ణికలు, కొన్ని సంకీర్తనలును గూడ కృష్ణమాచార్యులు రచించినట్లు తెలియ వచ్చుచున్నవి. శతకోపముని ద్రావిడ వేదమునకు తెనుఁగు సేతయే యీ విన్నపములు. 'నమో నమో లక్ష్మీ వల్లభా!' అనునది యీ విన్నపములకుఁగల మకుటము. విష్ణునామోచ్చరణ మాహాత్మ్యమును సింహగిరి నరహరి వచనములలో నెట్లుల్లేఖించెనో గమనింపుఁడు :-

“దేవా ! పదికోట్ల యజ్ఞాది క్రతువులు నడవంగా నేమి, తొమ్మిది కోట్ల తులాభారములు తూగంగా నేమి, యెనిమిది కోట్ల సువర్ణ దానములును, ఏడ కోట్ల గోదానములును, అఱు కోట్ల భూ దానములును, అయిదు కోట్ల కన్యా దానములును, నాలుగు కోట్ల వస్త్ర దానములును సలుపంగా, నేమి, మూడు కోట్ల సత్కాది వ్రతములు పేయంగా నేమి, రెండు కోట్ల యన్న దానములు గావింపగా నేమి, కోటి స్నానములు సేయంగా నేమి, మీ నామోచ్చారణము సేయక పదికోట్ల యజ్ఞాది క్రతువులు నడపిన దేవేంద్రుండు నిలు వెల్ల యోను లయ్యెను. తొమ్మిది కోట్ల తులాభారములు తూగిన మర్కండనుండు యమ పురి కెగెను. ఎనిమిది కోట్ల సువర్ణ దానములు చేసిన కర్ణుడు పసిండి కొండ మీది యన్నముల కపేక్షించెను ఏడు కోట్ల గోదానములు చేసిన శార్త వీర్యార్జనుడు, గో హత్యా - బ్రహ్మ హతా పాతకములఁ బొందెను. అఱు కోట్ల భూ దానములు చేసిన బలి - విష్ణు పాదమున జాతాశంకున కేగెను. అయిదు కోట్ల కన్యా దానములు చేసిన ద్రువుండు కా షేత్రమునఁ బందెండు పేల యేండ్లు భిక్షం బెత్తెను. నాలుగు కోట్ల వస్త్ర దానములు చేసిన మార్కండేయుండు మతి హీనుం డాయెను. రెండు కోట్లన్న దానముల చేసిన ధర్మశాంధు యమ పురి తొంగి చూచెను. కోటి స్నానములు చేసిఁ మమారస్వామి కోరిక పిదపిం దాయెను. దేవా ! మీ నామోచ్చారణములు చేసి ప్రహ్లాద నారద పుండరీక వ్యాస శుక శౌనక భీష్మ ద్రాప్య రుక్మాంగ దాద్దన బిఁ విశిషణ భృగు గాంగే యాశ్రమ విదురదు లగు పరమ భాగవతోత్తములు కృతార్థ లైరి. కావున, యతి రామానుజ పరం దాతారు (?) అనాథపతి యైన స్వామి సంహరి నరహరి ! నమో నమ దయానిధి !”

ఈ పంక్తు లన్నింటియందును కృష్ణమాచార్యు లుద్దేశించిన విషయము - విష్ణు నామము నుచ్చరించుటతో, ఎట్టి దానాది క్రియలైనను నరిక వనుట. అనఁగా - విష్ణు నామోచ్చారణ మద్వితీయ మైన దని దీని తాత్పర్యము. తత్త్వ దృష్టితోఁ జూచినచో - క్రియ లన్నియును ఒక్కటియే. వానియం దెక్కువ తక్కువ భేదము లేదు అ దృష్టితో - దాన క్రియయు, విష్ణునామోచ్చారణ క్రియయును ఒక్కటియే కాని, ఇటు దాన క్రియ కంటెను విష్ణు నామోచ్చారణ క్రియ

అధిక మైన దానియు, దాని సాటివచ్చు క్రియయే లే దనియు చెప్పఁ బడుట స్పష్టము.

బౌద్ధ జైన క్రైస్తవవాది మతము లన్నియు - దానమును పర మాత్మ ప్రాప్తికి పరమ మైన సాధనముగాఁ జెప్పుచున్నవి. ఇత హిందూ మతము మాట చెప్పనే యక్కరలేదు, దానము నంతగా మతము లన్నియును ఎక్కువైనదిగా జెప్పుటకు హేతువు - భగ వానుఁడు చేసిన పరమ దాన రూప మైనది యీ ప్రపంచ మగుటయే. అనంత మైన యీ యవకాశమును, నక్షత్రములను, గ్రహములను, సంచ భూతములను, ఇంకను మిగిలిన సర్వమును తాను సృజించిన ప్రాణుల కయి భగవానుఁడు దానము చేసెనాఁడు. పరమ దానమూర్తి యైన అట్టి భగవానుని జేరుకొనుటకు దానమే పరమ మైన సాధనము. దానము యొక్క రూపమే సన్న్యాసము. అనఁగా - 'నీ విచ్చిన సర్వ మును నాకక్కఱ లేదు. వాని నెల్ల నీ గలిగిన నీవే నాకు గావలసినది' అని, భగవానుని అర్థించుటయే సన్న్యాసమునందు ప్రతిపాదించఁబడిన ప్రధానాంశము. పై వచనమునందు విష్ణువును పతిగను, స్వామిగను భక్తుఁడు దర్శించుచున్నాఁ డనుట స్పష్టము. అనఁగా - భగవానునకు భక్తుఁడు పత్నియు, దాసుఁడు నగుచున్నాఁడు. లేక ఇట పతి శబ్దము నకు రక్షకఁ డనియు అర్థము చెప్పవచ్చును.

“ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకా ! మీకు పునః పునః నమస్కారము చేసి, నా తుచ్చ మనస్సున మీమ్ము వర్తించెద. వాక్పతి - బృహస్పతి - దివన్వతుల కైన వర్తింప నలవి కాని మీ దివ్య తిరునామమును వర్తించుచున్నాఁడనో దేవ ! అచ్యుత ! అశ్రిత రక్షక ! అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండ నాయకా ! అది మధ్యాంత రహిత ! నమో నమో లక్ష్మీ వల్లభా ! ”

“ శరణాగత వజ్ర పంజా ! నా దురితములు ఖండించి, మీ దాసాలకు దాసుండనై వర్తించే దుర్తి పుట్టించి, నా దుర్గుణములు చూడక, మీ పతిత పావన విడుదు ప్రతిష్ఠించి, పతితుండనై న నన్ను రక్షింపవే ఆశ్రిత మందార ! అఖిల లోకాధార ! అప దూర ! నమో నమో లక్ష్మీ వల్లభా ! ”

పై పంక్తులయందు ముఖ్యముగా ఈ క్రింది యంశములు గుఱు తింపవలసి యున్నవి. భక్తుడైన కృష్ణచూచార్యుల యభిప్రాయమున భగవానుడైన విష్ణువు - అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁడు, శరణాగత వజ్ర పంజరుఁడు. ఆయన భక్తుడైన తాను - పునః పునః నమస్కారములు చేయుచున్నాఁడు. బ్రహ్మకును, బృహస్పతికిని, సూర్యునికిని గూడ వర్ణింప శక్యముకాని మాహాత్మ్యము గలిగినది - తిరుమంత్ర ధారణ మని గ్రహించినాఁడు. విష్ణువు యొక్క దాసాను దాసులకు దాసుడై బుద్ధి పుట్టింపవలసిన దని ఆయననే వేడికొను చున్నాఁడు. విష్ణువు సర్వ లోకారాధకుఁడుగను, అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁడుగను, పరబ్రహ్మముగను గుఱివించుటయు - ఆయనకు ప్రదక్షిణ నమస్కారములు చేయుటయు, తిరునామమును ధరించుటయు, విష్ణువునే శరణము చొచ్చుటయు, విష్ణువు యొక్క ప్రభావమునకు స్పృహమైన చిహ్నములు. ఈ సందర్భమున నొక విషయమును విశదము చేయవలసి యున్నది. భగవానుడైన విష్ణువును భక్తుఁడు తన సర్వస్వముగ నెంచి, శరణము బొందుట యను శరణాగతి భావమును, భగవానుడైన విష్ణువును స్వామిగను భక్తుఁడు తాను దాసునిగ నెంచుకొనుట యను స్వామి దాసభావమును, అంత మాత్రమే కాక, విష్ణు భక్తుల దాసాను దాసులకు, గూడ దాసునిగ భక్తుఁడు తన్నెంచుకొనుటయు - ఒక్క విశిష్టాద్వైత సంప్రదాయానుసారి యైన వైష్ణవ మతమునందుఁ దప్ప, ప్రపంచమునందలి మఱి యే యితర మతమునందును ఇంతటి ప్రాముఖ్యము వహించినట్లు

కనిపింపదు. దశ విధ వైష్ణవ సంప్రదాయము నందలి దిది దివ్య నామ ధారణము.

1. “ అద్వైత శ్వానుకూల శ్చ దివ్యనామధర స్తథా
చక్రాంకి మంత్రపాతీ చ వైష్ణవ శ్చ తతః పరమ్
శ్రీవైష్ణవః ప్రపన్న శ్చ ఏకాన్తీ చ పరంతప !
పరమైకాంతి విభ్యాతో ద తై తే వైష్ణవా స్స్మృతాః. ”

— (ప్రపన్న ధర్మసార సముచ్చయము)

(అద్వైతులు, అనుకూలురు, దివ్యనామధరులు, చక్రాంకులు, మంత్ర పాతకులు, వైష్ణవులు, శ్రీ వైష్ణవులు, ప్రపన్నులు, ఏకాంతులు, పరమైకాంతులు - అని, వైష్ణవులు - పది విధములు.

దివ్యనామధరుని లక్షణమును - ‘ప్రపన్న ధర్మసార సముచ్చయము’ ఈ క్రింది విధముగాఁ జెప్పచున్నది :- ‘స్మరించుట వలనను, ఉచ్చరించుట వలనను సర్వ పాపములను నాశము జేయు విష్ణువు యొక్క నామమును ధరించినవాడే నామధారి.

“ స్మృ త్యుచ్చారణ మాత్రేణ సర్వ పాప ప్రణాశనమ్

విష్ణు నామ ధరః పుణ్యో నామధారీ న ఉచ్యతే. ”

నామ మనఁగా - ఇట ఊర్ధ్వ పుండ్రమునకును, భగవ న్నామమునకునుఁ గూడఁ జెల్లను.

“ యే వా లలాట ఫలకే లన చూర్ధ్వపుంశ్చా

స్తే వైష్ణవా భవన మాశు పవిత్రయన్తే. ”

ఊర్ధ్వపుండ్రమును లలాట ఫలకమునందు ధరించిన వైష్ణవులు - భవనమును అతి వేగముగా పవిత్ర మొనరింతురని ప్రపన్నానుష్ఠాన తాన్మరము చెప్పుచున్నది. ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణమును వైష్ణవ మత గ్రంథములు బహుధా మోషించుచున్నవి. వశిష్ట కళ్యపాది మహర్షులును - ఊర్ధ్వ పుండ్రమును ధరించి నట్లు, యజుర్వేదీయ శతపథ బ్రాహ్మణమునందలి యీ క్రింది పంక్తి స్పష్టము చేయు చున్నది. అది :-

“ భగవ ద్భక్తోర్ధ్వపుణ్డ్రో వశిష్ఠః కళ్యపోఽత్రి రగస్త్య జామదగ్ని

ర్విశ్వామిత్రో యమో వ్యాసః పరాశర స్సనక సనందనః శుకో వాసుదేవః. ”

అన్నమాచార్యుల రచనలు

శ్రీ వైష్ణవ మత ప్రభావము గల ఆంధ్ర వాఙ్మయ సృష్టికి ఆద్యుడు కృష్ణమాచార్యులు కాగా, ద్వితీయుడు తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులగుచున్నాడు. తాళ్ళపాక కుటుంబమే అట్టిది. అన్నమాచార్యులు ముప్పది రెండు వేలకు పైగ, సంకీర్తనములను రచించినాడు. అందు కొన్ని ఆధ్యాత్మిక సంకీర్తనలు, కొన్ని శృంగార సంకీర్తనలు. అంతే గాక, వేంకటాచల మాహాత్మ్యము, ద్విపద రామాయణము, వేంకటేశ్వర శతకము, శృంగార మంజరి మున్నగు కృతులను, ఇంకను అనేకములైన జోలపాటలు, ఉయ్యాల పాటలు, తలుపు దగ్గర పాటలు, మేలుకొలుపులు, తుమ్మెద పదాలు, మంగళ హారతులు మున్నగు వానిని రచించినాడు. అన్నమాచార్యుల కృతులలో చాల వఱకును నేడు లభించినవి.

తాళ్ళపాకము వారిది - శ్రీ వైష్ణవ మహా భక్త కుటుంబము. వైష్ణవ మతమునకు, సంగీతమునకు, సాహిత్యమునకు, అందును - పద కవితకు అది యొక యాలవాలము. అలమేలు మంగ - తాళ్ళపాక వారి యాఁడుబడు చనియు, శ్రీవేంకటేశ్వరుడు తాళ్ళపాకము వారి యల్లుడనియు ఆ కుటుంబము వారి నమ్మకము. ఆ నమ్మకము అన్నమాచార్యుల కాలము నుండియు వచ్చుచున్నది. అన్నమాచార్యునితో నారంభ మైన తాళ్ళపాకము వంశీయులు చాల కాలము తిరుపతి వేంకటేశ్వరుని ఆలయమునకు ధర్మకర్తలుగ నున్నట్లు తెలియు చున్నది. లక్ష్మీ - వారి యింటి యాఁడుబడుచు గనుక, ఇంక సంపద కేమి కొడువ !

అన్నమాచార్యులు - తాను రచించిన ముప్పది రెండు వేల పై గల కీర్తనలను, సుమారు ముప్పాతిక యంగుళము మందమును -

మూఁడు స్నర యంగుళముల నెడల్పును - ఇరువది యే డిరువది యెనిమిది యంగుళముల పొడవును గలిగిన సిసలైన రాగి రేకులపైఁ జెక్కించి, వాని నొక ప్రత్యేక స్థానములో - తిరుపత్తి దేవస్థానము నందు భద్ర పఱచెను. వానియందు కొన్ని రేకులు నేఁడును చెక్కు చెదరక యున్నవి. తన సంకీర్తనముల రేకులు ప్రతులఁ గొన్నింటిని అహోబిల శ్రేష్ఠము నందుఁ గూడ నేఁ డన్ని జైకులు లభించుట లేదు. తాళ్ళపాక వంశము వారి రచన లన్నియు - వేంకటేశ్వర పరములై, ఆయన కంకితములు గావింపఁ బడినవియే. అన్నమాచార్యులనఁగా - మూర్తీభవించిన విశిష్టాద్వైతమే. శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామియే ఆయనకు పరబ్రహ్మము. పన్నిద్ద రాళ్ళారుల సంప్రదాయము లన్నియు ఆయన ముందు పుంజీభవించినవి. పరమ భాగవతోత్తముల భావనా పరంపర లన్నియు ఆయనలో ప్రతిఫలించినవి. ఆయన తను నెల్ల వైష్ణవము. తల పెల్ల వైష్ణవము. పర మేశ్వరుఁడగు రమేశ్వరుఁడు పవ్వళించిన పాల సముద్రము ఆయన వాఙ్మయము. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని బహు విధ సంబంధము లతో ఆయన దర్శించినాడు. ఆ జగత్పత్తి ముందు - ఒక పసి కందు వలె ఆక్రందించినాడు. తా నొక తండ్రి వలె, భగవానుని బిడ్డ వలె భావించి, ఉపలాలించినాడు. దాసుడై విన్నపాలు చేసినాడు. ఆయన యెడ నున్న స్వాతంత్ర్యముచే, తా నొక స్వామి వలె అనలును బెట్టినాడు. తానే ఒక ప్రియుని వలె, జగ ద్వల్లభుని యందు స్త్రీణ మైన సుఖము నానోపించి మురిసినాడు. ఋగ్వేద కాలమునఁ గల మధుర భక్తికి ఒక ప్రముఖ స్థాన మిచ్చినాడు.

అన్నమాచార్యుల దృష్టులో - వైష్ణవులు కాని వా రెవ్వరును లేరు. ఈ విశ్వ మంతయును విష్ణు ప్రభావమే యని అతని గాఢ విశ్వాసము.

“ ఉపాయాంతరము లొల్లక భక్తి చే పట్టి
యెప్పుడూ తీర్థ ప్రసాదేచ్చ తోడ
నిపుణుల శ్రీ వేంకటేశ్వరుడె గతి యని
పరిశుద్ధి నుండుచే పరమ వైష్ణవము. ”

ఇతరోపాయములకు విడిచి, అనన్య భక్తితో - భగవత్తీర్థ ప్రసాదములను స్వీకరించుచు, శ్రీయఃపతికి శరణాగతుడై, పరి శుద్ధ మైన మనస్సుతో వర్తించుటయే పరమవైష్ణవ మని అన్నమాచార్యుల భావనము.

“ ఏ కులజుఁ దైన నేమి ? యివ్వఁదైన నేమి ?
అరు దైన భూత దయా నిధి యగు వాడే
తగిలి వేంకటేశు దాసుఁ దైనవాడు. ”

ఏ కులజుఁ దైనను - భూత దయ గల్గి, భగవత్ దాసుడై యున్నచో - అతఁడు వైష్ణవుఁడే యని అన్నమాచార్యుల యభిప్రాయము. వేంకటేశ్వరునికి, తనకును గల శేషి శేష సంబంధమును ఎంత మధురముగా వెల్లడించెనో చూడుఁడు :-

“ మనసు నీ యధీనము మాటలు నా వా దేటివే
తనువు నీ వుట్టించిన భవ మిది
చేగ దేర నీవు నన్ను జేసిన మానిసి నింతే. ”

“ చిక్కి నాలో నైనది శ్రీ వైష్ణవ ధర్మము
తొక్కినది భావము తుది పదము
యిక్కినది హరి భక్తి యిది వట్ట పేనుఁగు
యిక్కువ తెక్కువే కాక యింక నేల చింత ? ”

అనియే ఆయన యొక్క నిరంతర సంతృప్తి, వేంకటేశ్వరుని యొడ నూహించిన స్వాతంత్ర్యము నంతను వ్యక్తము చేయుట కాయ తాన

నొక పసి బాలునిగఁ జూచినాఁడు. ఇట్టి స్థితిలో - అన్నమాచ్యుల యాతురతను గమనింపుఁడు :-

“ బయటం దెట్టుకురే పక్షులు పాఠెడు బ్రౌద్దు
ఓ యమ్మ బాలురకు నొప్ప దందురు
పంచలం దిప్పకురే పాములు వెళ్ళేటి బ్రౌద్దు
కొంచెపు బాలుర పైకొను నందురు. ”

మధుర భక్తుడైన అన్నమా చాచ్యుల నొక పరి పరిశీలించుము. తనను స్త్రీగను, వేంకటేశ్వరుని తన తిపగను భావించి అన్నమయ్య తన పతితో సౌఖ్యమును గోరుచున్నాఁడు. పరిశీలింపుఁడు :-

“ ఉడుటఁ జనువోయి నీ యుర్రఘపైఁ దనివార
నదిమి మోమున మోము నలమి యలమి
వదలె న నీవితో వాలు గన్నుల ఇక్కె-
లొదవ నీ మీద నే నొరగు తెన్నుడురా ! ”

పద్మావతీ వెంకటేశ్వరుల శృంగారమును మంజరి ద్విపదఛంద స్సులో అన్నమయ్య తన శృంగార రస మంజరి యందు రమ్యముగా వర్ణించినాఁడు. ఆయన ద్విపద రామాయణము. వేంకటాచల మాహాత్మ్యము, ఇంత వఱకు లభింపలేదు. లాలి పదములు, జోల పాటలు, ఉయ్యాల పదములు మున్నగు వాని యందు - కొలఁదిగ మాత్రము శేషము లభించుచున్నవి. ఇవి యన్నియును వేంకటేశ్వర స్వామిపైఁ జెప్పినవే. తమ పూర్వులు స్కార్తులైనను - తాను వైష్ణవమును స్వీకరించి, యెంతయో వాఙ్మయమును సృజించుటయే గాక, ఓక శ్రీ వైష్ణవ మహా భక్త కుటుంబమునకే ఆద్యుఁడు గాఁ గలిగినవాఁడు అన్నమాచాచ్యులు.

అన్నమాచాచ్యులను గూర్చి, తాళ్ళపాక చిన్నన్న - తన అన్నమాచార్య చరిత్రచునందు, ఈక్రింది విధముగా ననుచున్నాఁడు:-

“ పచ్చి తామసుల మమ్ముం బరమ సాత్త్వికులుగా
నిచ్చటనే చేసినాడు యిత చిత్రము !
ఇచ్చగించి మా కులాన నెన్నడులేని వైష్ణవ
మచ్చముగా గృహ పేసె నన్నమాచార్యుండు. ”

తాళ్ళపాక వారి వంశమున, ఎన్నడును లేని వైష్ణవ మతమును స్వీకరించి, తరువాతి వారి నందఱిని వైష్ణవులుగాఁ జేసి, అమూల్యమైన వైష్ణవ వాఙ్మయ సృష్టికి హేతుభూతుఁడైనవాడు అన్నమయ్యయనుట ఇందు స్పష్ట మగు చున్నది. తామసులైన తన వంశము వారిని సాత్త్వికులుగాఁ జేసినాఁ డనుటయు పై యభిప్రాయమును ధ్రువ పఱచు చున్నది. తామస ప్రవృత్తి గల వ్యక్తులను సాత్త్విక ప్రవృత్తి గల వ్యక్తులుగాఁ జేసినాఁ డని యొక యర్థము. తాను మారుటకు మత మెంత కారణమో-అట్లే, ఇతరుల ప్రవృత్తిని మార్చుటకుఁ గూడ కారణము మత మనుట స్పష్టము. ఇందులకు మతమే కారణము కానిచో - ఇతరులను మార్చ వలసిన యావశ్యకత తన కే మున్నది ? శివుఁడు తమస్సునకును, విష్ణువు సత్త్వమునకును ప్రతీకము లైనవారు. తామసులను సాత్త్వికులుగాఁజేసినా రనుటలో - శివ సంబంధ మైన విశ్వాసము గల వారిని, విష్ణు సంబంధమైన విశ్వాసము గలవారుగాఁ జేసినాఁ డనుట స్పష్టము. తాళ్ళపాక చిన తిరుమలాచార్యులు తన సంకీర్తన లక్షణ గ్రంథమందు - ‘వేంకట శైల వల్లభుని సుతులై, తాళమపాక యన్నయ నచో నూత్న క్రియల్ జెన్నగు’ ననుచు, అన్నమాచార్య పదముల యితర గుణములతో పాలుగ, వానియందున్న సంకీర్తన ప్రాధాన్యమును నొక్కి పక్కాఁగించినాఁడు. ఇంకొక మాట. నీ కింత వైష్ణవ మేల యని ప్రశ్నించువారికి, అన్నమాచార్యులే యీ క్రింది విధముగా సమాధానము చెప్పినాఁడు.

“ ఎవ్వరి వాడ గాను ఏ మందు నిందుకు
తలగరో లోకులు తడవకురో మమ్ము
నరహరి కీర్తన నానిన జిహ్వా
బరుల నుతింపగ నోపడు జిహ్వా. ”

అయ్యలారా ! మీ కొక సమస్కారము. నా దారి న నన్ను
బోనిండు, నన్ను మాటి మాటికిని శ్రీ వైష్ణవుడని యెత్తి పొడవకుడు.
నాయనలారా ! మీ రెన్ని షరాయములు నన్ను అనినను, నే నీవేళ
మాటువాడను గాను. హరిని దప్ప బరులను నా జిహ్వా నుతంప
లేదు. అందులకు న న్నని ప్రయోజనమేమున్నది ? అని యర్థము.
నిజముగా - ఎంతటి వైష్ణవ మెంతటి వైష్ణవ మన్నమయ్యది ! తన్ను
గూర్చి యితరు లెన్ని విధముల నెన్ని యెన్ని మారు లనుకొన్నను,
ఆయనకుఁ గల సంతృప్తి ఒక్కటియే. విశ్వ మెల్ల విష్ణు మయముగ
దర్శించి తనిసి తరించిన ధన్యుడు - అన్నమాచార్యులు.

సుభద్రా కల్యాణము

అన్నమాచార్యుల భార్య యైన తిమ్మక్క - సుభద్రా కల్యాణమును గేయముగా రచించినది. గ్రంథాంతమున -

“ — — ఈ పాట పాడినా విన్నా
శ్రీ హరి వారికి చేరు వై యుండు. ”

సుభద్రా కల్యాణ గేయమును పాడినను, విన్నను శ్రీ హరి
పాడిన వారికి, విన్న వారికి చేరు వయి యుండు నని తిమ్మక్క నక్కా-
ణించుటకు కారణము వైష్ణవ మత ప్రభావమే.

పెద తిరుమలచార్యుల రచనలు

అన్నమాచార్యుల పుత్రుడు పెద తిరుమలచార్యులు. ఆయన ఇంచు మించుగ రెండవ యన్నమాచార్యులే. ఆయన వలెనే శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి భక్తుడు. ఆయన వలెనే సంకీర్తనలు, మేలుకొలుపులు, మున్నగు వానిని రచించినాడు. ఆయన వలెనే తన కృతుల నన్నిటిని వేంకటేశ్వర స్వామికి అంకితములు చేసినాడు. అన్నిటిని మించి - ఆయన వలెనే, పైష్టన మతము లేనిదే తాను లేనని చెప్పగలిగిన యట్టివాడు. ఈ విషయము మన కాయన కృతులే స్పష్టము చేయును. శృంగార సంకీర్తనలు, శృంగార దండకము, శృంగార వృత్త శతకము, వైరాగ్య వచన మాలికా గీతములు, చక్ర వాళమంజరి, వేంకటేశోదాహరణము, సుదర్శన రగడ, మేలుకొలుపు ద్విపద, ఆంధ్ర హరి వంశము, వేంకటేశ నీతి శతకము మున్నగునవి యీయన రచనలు.

ఈయన కొన్ని యధ్యాత్మ సంకీర్తనములను రచించినాడు. ఈ యధ్యాత్మ సంకీర్తనములం దన్నిటను అన్నమయ్య తత్వమే సృక్తమగును. తన్నుస్త్రిగ భావించుకొని, పతియైన వేంకటేశ్వరునితో తనకు గలిగిన శృంగారానుభూతిని, వేంకటేశ్వరునికి - ఇతరులైన ఆయన ప్రియలకును గల శృంగారమును తన శృంగార సంకీర్తనల యందు పెద తిరుమలయ్య వర్ణించినాడు. శృంగార వృత్త శతకము, చక్రవాళ మంజరి అను గ్రంథములలో - వేంకటేశ్వరుని శృంగారమే వర్ణింపబడినది. వేంకటేశ్వరుని మహాత్మ్యమును గూర్చి చెప్పినదియే వేంకటేశోదాహరణము. విష్ణుపుయొక్క సుదర్శన మహాత్ము నుల్లేఖించు నదియే సుదర్శన రగడ. మేలుకొలుపు ద్విపదమును, ఆంధ్ర హరి వంశమును ఇంత వఱకు లభింప లేదు.

ఇక ప్రత్యేకముగాఁ బేర్కొనఁ దగినవి - పెద తిరుమల చామరల వైరాగ్య వచన మాలిక గీతములు. వేంకటేశ్వరుని గూర్చి, త న్నామాంకితముగాఁ జెప్పఁబడినట్టి గీత ధర్మ ప్రకృష్టమైన మాలిక వంటి వచనము లివి. కృష్ణమాచార్యుల సింహగిరి నరహరి వచనముల పద్ధతిలో నివి యుండును. పెద తిరుమలాచార్యుల వైరాగ్య భావనము వేంకటేశ్వరుని యెడఁ గల భక్తియు వీని యన్నింటి యందును నిండి యున్నవి. ప్రధానముగా పెద తిరుమలయ్య, ఈ వచనములలో - విష్ణువును, అనఁగా - వేంకటేశ్వరుని పితగను, రక్షకునిగను, శేషి గను, అజ్ఞేయు గను, స్వామిగను, ఆధారునిగను దర్శించినాఁడు.

“ నిగమ గోచరా

.... పురాణంబు చదువం జూచిన

శూర్పణఖా విరాధ కబంధ రావణ కుంభకర్ణాదుల

నామంబుల నోరం దెరలెడిని

అది మాని జపంబు సేయం బూనిన నావలింతయు

నిద్రయు నలసత్వం దొడవెడిని

యది చాలించి కీర్త యాత్రా కుతూహలుండ నైన

తురష్క చోర వ్యాఘ్ర మకరాది భయంబుల వడంకం

జేయం దొడంగెడిని

యీ రీతుల నా ప్రయత్నంబు లెక్కడి కెక్కు

నే నొక్కటి దలంచిన వే తొక చందంబున

నీ మాయ శ్రమించుచున్నది

యే యుపాయంబున నిన్ను నా వశము సేసుకొనియెద

నా చందము నాకు భోధింపవే నీవు జగ ద్గురుండవు

నా రహస్యము నీ చేత నున్నది శ్రీ వేంకటేశ్వరా ! ”

ఈ పంక్తులలోఁ జెప్పఁబడిన పురాణ పఠనము, జపము, తీర్థ యాత్రా వేదనమును మతము యొక్క యావరణ లోనివే. వేంక

తేజ్వరుని వశము చేసికొనవలె నని భక్తుని యిచ్ఛ. అందులకుఁ దగిన యుపాయము బోధింప వలసిన దని భగవానుని భక్తుఁడు ప్రార్థించు చున్నాఁడు. భగవంతుఁడు తనకు వశము కావలె నని భక్తుఁడు కోరుట యందు, భక్తి కంటెను మతము యొక్క వాసనయే యొక్కవ అట్లని, భక్తి - మతము లోనిది కా దనుట కాదు. పరానురక్తి రూపము - పరమ ప్రేమ రూపము నైనది భక్తి. భక్తి యందు పరానురక్తియు - పరమ ప్రేమయుఁ దప్ప, మఱి యొకటి యేదియు నుండదు. తన సర్వస్వమును ప్రేమించిన వ్యక్తికి సంపూర్ణముగా నర్పించుటయే ప్రేమ యొక్క లక్షణము. ప్రేమించిన వ్యక్తి యొక్క సర్వస్వము తిరిగి లభించును గాని, ఆ విషయము వేఱు. తాను ప్రేమించిన వ్యక్తి యొక్క సర్వస్వము మరల తనకు లభింపవలె నని కాని, అతఁడు తనకు వశమి కావలెనని కోరుకొనుట కాని పరమ ప్రేమ రూప మైన భక్తి యందు మనకుఁ గనిపింపదు. అట్టి కోర్కె, మనకు మతము యొక్క ప్రభావము మున్న చోట మాత్రమే కనిపించును. అందులకు కారణము - భక్తి యందు మనః ప్రసృత్తి సంపూర్ణత వైపుగఁ బోవును కాని, మతము నందు మనః ప్రసృత్తి - సంపూర్ణత వైపుగఁ గాక, ఒక ప్రత్యేకత వైపుగఁ బోవును. ఈ యంశమే పెద తిరుమలాచార్యుల పై వైరాగ్య మాలికా గీతము నందు మనకుఁ గనిపించును. ఏ మైనను, మతము యొక్క ప్రభావము అన్నమయ్య - పెదతిరుమలయ్యల మహత్వమున కే మాత్రము కొదువ నాపాదింపఁజాలదు.

శ్రీ పాద రేణు మహాత్మ్యము

తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల దాహిత్రుఁడైన రేవణూరి వేంకటాచార్యులు - శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి పాద రేణువు యొక్క

మాహాత్మ్యమును శ్రీ పాద రేణు మహాత్మ్యమును పేర రచించినాడు. స్వామి మే నెల్ల మేదించుటలో - 'శ్రీ పాదములందుఁ దొరిగిన కర్పూర ధూళి తోడి పునుఁగు తైలమును, ద నిశ్శ్రమమునః బాద తీర్థమును' శ్రీ పాద రేణు నామమున ప్రస్తుతి గన్నది.

చిన తిరుమలాచార్యుల రచనలు

తాళ్ళపాక పెద తిరుమలాచార్యుల పుత్రుఁడు చిన తిరుమలాచార్యులు. తన తండ్రి తాతల వలెనే చిన తిరుమలాచార్యులు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామిపై కొన్ని యాధ్యాత్మ సంకీర్తనలను, కొన్ని శృంగార సంకీర్తనలను రచించినాడు. వేంకటేశ్వర స్వామి యొక్క స్వరూపమును, మహాత్మ్యమును - సంస్కృతము, ప్రాకృతము, శౌరసేని మొదలుగాఁ గల యెనిమిది భాషలలోదండక రూపమున స్తుతించినాడు చిన తిరుమలాచార్యులు. అదియే అష్ట భాషా దండకమని చెప్పఁబడు చున్నది. చిన తిరుమలాచార్యులకు - శ్రీ రామానుజ సిద్ధాంత స్థాపనాచార్యుల' డని యొక బిరుద మున్నట్లు, ఆయనయే వేయించిన యొక శిలా శాసనమును బట్టి తెలియు చున్నది.

చిన్నన్న రచనలు

తాళ్ళపాక చిన తిరుమలాచార్యుల తమ్ముడే చిన్నన్న. ఈయన - 'నాళిక సదన వాసినీ వేంకటేశ్వర పాద పద్మ వాసనా లోలుప స్వాంత వట్పదుఁడు.' అష్ట మహిమీ కల్యాణము, పరమ యోగి విలాసము అనునవి యీతని రచనలు. ఈతఁడు తన అష్ట మహిమీ కల్యాణములో -

“ కావ్యంబు జెప్పి
యైన లేని శ్రీ వేంకటేశ్వరు మెప్పించి
నకలంబు నెఱుంగ నసాధారణాంక
మకర కుండలము లి మృహఁ గొన్నవాడ. ”

అని చెప్పికొన్నాఁడు. శ్రీ కృష్ణుఁడు జన్మించుట మొదలు
కొని, అతఁ డష్ట మహిషీ కల్యాణమును రచించినాఁడు. ఇందు -
బలరామ కృష్ణుల జననము, గోపికా వస్త్రాప్సరణము, కంసుని
మాయలు, కంస జరా సంధుల వధ, విద్యాభ్యాసాదులు. బలరామ
వివాహము, రుక్మిణీ కృష్ణుల వివాహము, కృష్ణ మాహాస్మ్యము మొద
లైన యంశములు వర్ణింపఁబడినవి. ఈ యష్ట మహిషీ కల్యాణమును
అలమేలు మంగ కంకిత మిచ్చినాఁడు చిన్నన్న.

ప్రసిద్ధ మైన ఉపానిరుద్ధుల కథను ఉపా కల్యాణ మను పేర
రచించినాఁడు చిన్నన్న. గ్రంథము నందలి రెండు భాగములలో
మొదటి భాగము ఉపానిరుద్ధులు కారాగృహమునబంధింపఁబడుటతో
ముగియుచున్నది. రెండవ భాగమునందు కృష్ణుఁడు బాణసు
రాదులతోఁ జేసిన యుద్ధమును విపులముగా వర్ణించినాఁడు.
అందును - శ్రీ కృష్ణునికి, శివునికి మధ్యమమునఁ గలిగిన యుద్ధమును
అతి విపులముగా వర్ణించినాఁడు. శివుడు ప్రయోగించిన సకల
యస్త్రములను, శిక్త్రములను ప్రయోగించి, తుద కెల్లు కృష్ణుఁడువిజ
యము గాంచినాఁ డను విషయమును విపులముగ వర్ణించినాఁడు
చిన్నన్న. హరి వంశానుసారముగఁ జెప్పెద నని గ్రంథాది యందు
కవి చెప్పినను, చిన్నన్న తన యుపా కల్యాణమును మూలము కంటె
విపులము జేయుటకుఁ గల హేతువులలో ముఖ్యమైనది - ఆతని
వైష్ణవ మతాభిమాన మని చెప్పక తప్పదు.

ద్రావిడ దేశమున వైష్ణవ మతమునకును, ప్రచారమునకును పట్టుఁ గొమ్మలై వెలసి విలసిల్లిన పన్నిద్దరాళ్వారుల యొక్కయు నాథ యామున రామానుజాచార్యుల యొక్కయు పవిత్ర చరిత్రను విష్ణు పారమ్య ప్రబోధ మైన దృష్టితో, చక్కగ నిబంధించి నాఁడు చిన్నన్న తన పరమ యోగి విలాసము నందు విష్ణు మాహాత్మ్యము వెల్లి విరియు సందర్భములకు - ఆళ్వారుల చరిత్ర యందు కొదువ యే మున్నది ? పరమ యోగి విలాసమును వేంకటేశ్వరునకును, అలమేలు మంగకుచు అంకిత మిచ్చినాఁడు చిన్నన్న.

శ్రీ రంగ మాహాత్మ్యము

గరుడ పురాణమున నూ అధ్యాయముల యందును, బ్రహ్మాండ పురాణమున తొమ్మిది యధ్యాయముల యందును శ్రీ రంగ మాహాత్మ్యము వర్ణింపఁబడి యున్నది. గరుడ పురాణానుసారముగా - తెలుగున శ్రీ రంగ మాహాత్మ్యమును వర్ణించినాఁడు భైరవ కవి. శ్రీ రంగ తేత్రము యొక్క మాహాత్మ్య మిందు విపులముగా - ఏ దాశ్వాసములలో వర్ణింపఁ బడినది. ద్వాదశీ వ్రత నిష్ఠ యొక్క మాహాత్మ్యమున కొక్క యుదాహరణ :-

“ వ్రతములలో, బ్రతస్తము వ్రతముగ మానవనాథ ! ద్వాదశీ వ్రత మది నీవు నిష్ఠ నొక వత్సర మర్చి జరించి నాడ పూర్ణిత మగు న మృహత్మ్యమునఁజేసి భవ దృవ సంచితాఘ సం తతి లయ మొందె దత్ఫల మమితం బది యంతని చెప్పవచ్చునే ! ”

భవ సంచి తాఘ సంతతి సంతయు నశింపఁ జేయఁ గల వ్రతస్త వ్రత మని చెప్పచూ, ద్వాదశీ ప్రభావమున కింతటి ప్రాధాన్యము నిచ్చుటకు హేతు విట మత ప్రభావము తప్ప, వే తొండు కా దనుట స్పష్టము.

ఉత్తర రామాయణము

ఉత్తర రామాయణమును ద్వీపదగ రచించిన కాచ విభుఁడు
వికల రాజును తమ గ్రంథావతారికలో -

“ అరయ మత్స్య కూర్మాదీ దివ్యావ
తారముల దెల్లఁ దలచి చూడంగ
రామావతారము రమణీయ మగుట
రాము పావన చరిత్రము దివ్యభాషణ. ” జెప్పెద మని నారు.

ఉత్తర రామాయణ ద్వీపద కర్త కిట విష్ణువు యొక్క యవ
తారములయం దెల్ల, రామావతారము హృదయమున కెక్కువ
సన్నిహిత మైనది యగుటకు వైష్ణవ మత ప్రభావమే హేతువు.

విష్ణు పురాణము

విష్ణు పురాణ మందలి నాలు గంశలను, పురుషోత్తమ ఖండ
మనఁబడు జగన్నాథ తేత్ర మహాత్మ్యమును తెలిగించినాఁడు కలి
దిండి భావనారాయణ కవి. ఈతఁడు వైష్ణవ మతాభిమాని, జగన్నాథ
స్వామి భక్తుఁడు. విష్ణు పురాణమును జగన్నాథ స్వామికిని, పురు
షోత్తమ ఖండమును ఎన్నఁ గల దైన మైన వెన్నముద్ద ముద్దు కృష్ణు
నకును అంకితము చేసినాఁడు. పురుషోత్తమ ఖండము నేఁడు లభిం
చుట లేదు. కలిదిండి భావనారాయణ కవి - తన విష్ణు పురాణ
ప్రారంభమున వైష్ణవ మతాచార్యులను ఈ క్రింది పద్యమున
ప్రార్థించి యున్నాఁడు :-

“ పూర్ణ భక్తి భజంతుః బొయిగ పూదత్త పే
 యాశువారుల చరణాంబుజాలు
 సేవించు మది లోన శ్రీ భక్తిసార భ
 ట్టాధిప కులశేఖ రాద్యపరులఁ
 బ్రణుతింతు మునివాహ భక్తాంఘ్రిరేణు ద్వి
 ష ద్దండ ధరుల నిశ్చల మనీష
 చరిషస్య గూర్తు మధురకవి శతకోప
 భాష్య కర్తలకు సౌభాగ్య రేఖ
 నాథ, యామున ముని కూరనాథ, పుండ
 రీక, దృ గ్రామ మిత్రాదీ లోక విశ్రు
 తాద్య గురు సంఘములకు సాష్టాంగ నతులు
 సేయుదు మదీయ కృతికి మే లేయు కొఱకు. ”

భావ నారాయణ కవి - తన యాచార్యుఁ డైన శ్రీరంగ గురుని
 గూర్చి, ఆయనకు మ్రొక్కిన మ్రొక్కు - జనురహా కహవిని ర్దళన
 ప్రచండ పరశ్వధ మనియు, ఆయన యొక్క సేవ-సాతకోదకగభీరత్వ
 దుస్తర సంసరణ తరణ తరణి యనియు, ఆయన యొక్క
 శ్రీమ దంఘ్రి తీర్థము ముక్తి సామ్రాజ్య పట్టాభిషేక సంభార జల
 మనియు, ఆయన యొక్క సంశ్రయణము సౌధాయత మహనీయ
 కై వల్య నిశ్రేణికాశ్రయ మనియు, వే యేల ! ఆయన అపర హరియే
 యనియు, జెప్పినాఁడు.

శ్రీ మద్భాగవతము

బమ్మెర పోతనామాత్యుని తల్లి దండ్రులు శైవు లయినట్లుగా
 తన వీర భద్ర కృత్యాదిని స్పష్టముగా జెప్పినాఁడు. తల్లి
 దండ్రుల మతమును పుత్రుఁ డనుసరించుట సహజ మైన విముషయ.
 అందువలన, పోతన బాల్యము నందు శైవుఁ డయి యుండు నని నిర్ణ

యించుట కవకాశము స్పష్టముగ గనిపించుచున్నది. బాల్యమున
తైవుండై యుండినను, వయస్సు వచ్చిన పిదప, తన యిచ్చ ననుస
రించి వైష్ణవమును స్వీకరించి యుండును. వైష్ణవుఁ డయిన తరువాతనే
శ్రీమ ద్భాగవతమును తెనిగించుట జరిగినది. విష్ణువు యొక్క యవ
తాములయందు, గూడ రామావతారమునం దాయనకు ముక్కువ
యొక్కవ. శ్రీ రాముఁడు తనకు గనిపించి, భాగవతము నాంధ్రీకరించి
తన కంకితము చేయవలసినదిగాఁ జెప్పినట్లు, భాగవత ప్రారంభము
నందలి యీ క్రింది పంక్తులు స్పష్టము చేయు చున్నవి :-

“మదీయ పూర్వ జన్మ సహస్ర సంచిత తపః ఫలంబున, శ్రీమ న్నారా
యణ కథా ప్రపంచ విరచనా కూతూహలుండనై..... గంగకుం జని, క్రింకు
లిడి వెడలి, మహనీయ మంజుల పులిస ప్రదేశంబున మహేశ్వర ధ్యానంబు
చేయుచు, కించి దున్మీలిత లోచనుండ నయి యున్న యెడ. ”

“ మెఱగు చెంగట నున్న మేఘంబు కైవడి
నువిడ చెంగట నుండ నొప్పవాడు
చంద్ర మండల నుదా సారంబు పోలి
ముఖమునఁ జిలు నవ్వు మొలచ వాడు
వల్లీయుత తమాల వసుమతీశము భంగి
బలు విల్లు మూపునఁ బరగువాడు
నీల నగాగ్ర నన్నిహిత భానుని భంగి
మన కిరీటము దలఁ గలుగువాడు

పుండరీక యుగము జోలు కన్నుల వాడు
వెడద యరము వాడు విపుల భద్ర
మూర్తివాడు రాజ ముఖుఁ దొక్కరుఁడు నా
కన్నుఁ గవకు నెదురఁ గానఁ బడియె. ”

“ ఏను నా రాజ శేఖరుం దేరి చూచి భాషింప యత్నంబు పేయు నెడ
నతండు - ‘నే రామ భద్రుండ. మ న్నామాంకితంబుగా శ్రీమ ద్భాగవతంబు

దెలుగు చేయుము. నీకు భవ బంధంబులు తెగునని యన తిచ్చి తిరోహితుం డయిన,.... ఇట్లు భాసిల్లెడు శ్రీ మహా భాగవత పురాణ పారిజాత పాదప సమా శ్రయంబున, హరి కరుణా విశేషంబునఁ గృతార్థత్వంబు సిద్ధించె నని యిద్ది నెఱింగి - ”

పయి పక్తుల యందలి మహేశ్వర శబ్దముచే నుద్దిష్టుఁడు విష్ణువు కారణము - మహేశ్వర భ్యాసము సేయ మునుచే, పోతన - శ్రీమ న్నారాయణ కథా ప్రపంచ విరచనా కతూహలుఁడు. అది యునుఁ గాక, హరి కరుణా విశేషంబున కృతార్థత్వంబు సిద్ధించె నని యెంచినవాఁ డాయన. శివ కరుణా కటాక్ష విశేషంబున తనకు కృతార్థత్వంబు సిద్ధించినట్లు భావించితి నని, పోతన - భాగవతము నందుఁ గాని, పీఠ భద్ర విజయమునందుఁ గాని యెక్కడను చెప్పి యుండ లేదు. ‘శ్రీ పరమేశ్వర కరుణా కలిత కవితా విచిత్రుఁడ’ నని స్కంధాంత గద్యమునందు పోతన చెప్పి కొనుట యందును పయి భావమే గ్రాహ్యము. కావున, పోతన - భాగవతము నాంధ్రీకరించు టకు కారణము - వైష్ణవ మత ప్రభావ మునుట స్పష్టము.

ఆంధ్ర మహా భాగవతములోని శిథిల భాగములను పూరించిన వారిలో - వెలిగిందల నారయ, పోతనకు ప్రിയ శిష్యుఁడు. అగుట - వైష్ణవ మతాభిమాని యగుటస్పష్టము. వైష్ణవమతాభిమానికానిచో - భాగవతము నాంధ్రీకరించిన పోతనకు ప్రിയ శిష్యుఁ డగుట, భాగ వత దశమ స్కంధోత్తర భాగమునందు కొంత తాను పూరించినను, అక్కడ తన పేరు చెప్పికొన కుండుట పొసంగదు. గంగనార్యుఁడు - తాను పూరించిన దశమ స్కంధమును శ్రీకృష్ణుని కంకితము చేసి నాఁడు. తన పూర్వులు శైవు లయినను, భాగవత షష్ఠ స్కంధమును పూరించి, శ్రీ కృష్ణున కంకిత మిచ్చినాఁడు - ఏర్పూరి సింగన.

వరాహ పురాణము

నంది మల్ల య్య - ఘంట సింగయలు, వరాహ పురాణమును తెనిగించినారు. మలయ మారుతము సింగన్న యొక్క కవుల షష్ఠ మూలోనిదిగ జెప్పఁ బడు నొక పద్యము నందలి యీ క్రింది పంక్తుల యందు వైష్ణవ మతము యొక్క తీక్షణత కొంత వ్యక్త మగుచున్నది :-

వారిది శయనుఁ చేయారఁ బూజింపని

ఖలుఁ బట్టి పెడ కేలు గట్టి తెండు

హరి మందీరమున కత్యాఖండై నడవని

హీనాత్ముఁ గాల్పట్టి యిడ్చి తెండు

వలనదు భయంబు - వా రెంతవార రైన

నట్టి వారలు మన కగ్గ మైనవారు

వారు నిరయంబునకుఁ గావు వచ్చు వార" లు.

విష్ణువును పూజింపని వారిని చేతులు గట్టి తెచ్చుట, విష్ణ్వా లయమునకు వెళ్ళని వానిని కాలు బట్టి యిడ్చి తెచ్చుట, అట్టి వారలకు నరకమే గతి యనుట, అట్టి వా రెంతటి వా రైనను వాని యెడ భయపడ వలసిన పని లే దనుట - వైష్ణవ మతము యొక్క ప్రభావమునకును, తీవ్రతకును నిదర్శనములు.

పద్మ పురాణోత్తర ఖండము

మడికి సింగన - తన పద్మ పురా ణోత్తర ఖండము నందు కృత్యాదిని మొట్ట మొదట దుగ్ధ వారాశి నమమ, శేషాహి తల్ప శయనమున, ఇందిరా సహితుడై యున్న వేల్పును స్తుతించినాడు. పాద్యము వస్తుతః వైష్ణవ పురాణ మనుట స్పష్టము. మడికి సింగనయే

తన వాసిష్ఠ రామాయణ ప్రారంభమున, రాము నొక శ్లోకములో
 ఈ క్రింది విధముగా స్తుతించినాడు :-

“ శ్రీమ ద్వివ్య మునీంద్ర చిత్త నిలయం సీతా మనోనాయకం
 వర్మికోద్భవ వా క్పయోధి శశినం స్మేరాననం చిన్మయమ్
 నిత్యం సీరద సీలకాయ మమలం నివాసా నంద్యాయనం
 శాంతం నిత్య మనామయం శివకరం శ్రీరామ చంద్రం భజే. ”

పయి శ్లోకము నందు, రాముని పర బ్రహ్మముగ సింగన
 దర్శించు చున్నాడనుట స్పష్టము. ఇంకను స్పష్టముగా ‘వారిజ
 దళ నయన చరణ వారిజ సేనా సారమతి’ నని చెప్పి కొనినాడు.

హరిభట్టు రచనలు

శ్రీ రామానుజ పాద పద్మ యుగళీ చింతా సమా యుక్తుః
 డయిన హరి భట్టు-వరాహ పురాణ పూర్వ భాగమును, మత్స్యపురా
 ణము నందు విష్ణు ధర్మోత్తర ఖండమును, భాగవత షష్ఠ స్కంధ
 మును, నారసింహ పురాణోత్తర భాగమును ఆంధ్రీకరించినాడు. తిరు
 మల నారాయణ గురు చరణాబ్జ ధ్యాన మధు రస స్థిర మతి ష ట్చర
 ణుఁడు - ఫలిత కృష్ణ స్మరణుఁడు నైన యెఱ్ఱమామాత్యుని కంకితము
 చేసినాఁడు తన వరాహ పురాణము పూర్వ భాగమును హరిభట్టు.
 విష్ణు పూజా ఫలము. దాన ఫలము, తులసీ మాహాత్యము మున్నగు
 విషయములు కలిగినది మత్స్య పురాణము నందలి విష్ణు ధర్మోత్తర
 ఖండము. మత్స్య పురాణ విష్ణు ధర్మోత్తర ఖండమును శ్రీరంగము
 నందలి రంగ శాయికి అంకితము చేయుచు, హరిభట్టు వ్రాసిన యీ
 క్రింది పద్యము - ఆతని వైష్ణవ మతాభిమానమున కొక నిదర్శనము.

“ ఆయు రారోగ్య నిత్యైశ్వర్యములు గల్గి
 నిభవంబుతో ధాత్రి వెలయు కొఱకు
 భనమునకై సరాధముల సన్నుతి సేయఁ
 దొడమిన పాపముల్ చెడుట కొఱకు
 హృదయంబు లక్ష్మీక వద సంకజములందు
 నిశ్చల వృత్తితో నిలుచు కొఱకు
 గౌరవంబులఁ బాసి రయమున వైకుంఠ
 సదనంబున వేడ్కఁ జనెడు కొఱకు
 పరమ వైష్ణవ బిను లెల్లఁ బ్రస్తుతింప
 మత్కృతం బియ్య హరికథా మాన్య మగుచు
 సుత్తమం బగు విష్ణు ధర్మోత్తరంబు
 రంగ నాథుని కర్పింతు రాణ మెఱసి. ”

వైకుంఠ సదనమునకు వేడ్కఁ జన వలె ననెడి కోరికయు,
 వైష్ణవ జను లెల్ల ప్రస్తుతింపవలె ననెడి యిచ్ఛయు, వైష్ణవ మత్
 కృతము లనుట స్పష్టము. సరాంకితము సేయుట కిచ్ఛగింపని
 పయి భావమునే హరిభట్టు - తన భాగవత షష్ఠ స్కంధమునందుఁ
 గూడ వెలిపుచ్చి యున్నాడు. ఈ విషయమున వత్తఁడు - పోతనా
 మాత్యుని సన్నిహితుఁ డనుట స్పష్టము.

భాగవత షష్ఠ స్కంధమును హరిభట్టు - కృష్ణ ప్రీతిగా
 తెనుఁగు జేసి, జగన్నాథ క్షేత్రము నందలి జగన్నాథ స్వామికి అంకి
 తము చేసినాడు. నారసింహ పురాణోత్తర భాగము నితఁడు
 శ్రీకృష్ణుని కంకితము చేసి యుండు నని విమర్శకుల యభిప్రాయము.
 ఏ మయినను, హరిభట్టు తెనుఁగుఁ జేసిన నృసింహ పురాణోత్తర
 భాగమును, హరిభట్టు యొక్క కుమారుడైన రాఘవ మనీషి, రంగన
 మంత్రికి అంకితము చేసినాడు. కందాళ భావనాచార్యుల కుమారుఁ
 డయిన శ్రీరంగ గురునికి శిష్యుఁడు రంగన మంత్రి. ఈయన, అశ్రాంత

హరిస్తోత్రుఁడు. బ్రాహ్మగంటి పురమునందలి చెన్న కేశవ మూర్తికి మణి భూషణ లాసంగినవాఁడు, ఈ రంగన మంత్రి యొక్క తాత తండ్రిలు గూడ విష్ణు భక్తులే. తాత యైన తిప్ప మంత్రి - హంపీ విజయనగరము నందలి విఠల పతికి మహానీయ తర భోగ మంటపంబు గావించి యర్పణము చేసిన వాఁడు, మాంల్యవంతము నందలి రఘుత్నానధూభర్తకు ఘన కిరీటమును ఉపాయనముగా నొసంగినవాఁడు. ఆత్మ మధు వివాహమును శ్రీమ దహోబలస్వామి పాదాబ్జములయందుమరగించిన వాఁడు. రంగన మంత్రి యొక్క తండ్రియైన నరసింహ మంత్రి - హరికి సమర్పింపఁ బడిన కృతి, శుక్తి మధ్యమమున నున్న నీటిబిందువు వంటిది యనియు, హరికి సమర్పింపఁబడని కృతి - తప్త లోహముచే నావృత మైన జలము వంటి దనియు విష్ణువు యొక్క యాధిక్యమును హరిభట్టు తన మత్స్య పురాణ విష్ణు ధర్మోత్తర ఖండము నందు స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁడు.

భో జ రా జీ య ము

అనంతమాత్యుఁడు అచ్చముగా వైష్ణవుఁడు. అతఁడు తన భోజరాజీయములో - 'ఏను వైష్ణవ ధ్యాన సమాహితాత్ముఁడ' నని స్పష్టముగాఁ జెప్పికొనినాఁడు. అట్లు స్పష్టముగాఁ జెప్పటయే అతఁడు అసామాన్యఁ డని నిరూపించును. తన భోజరాజీయమును అహోబల నృసింహ స్వామి కంకితము నేయుచు, ఆ స్వామి - అబల జగన్నాథుఁ డని చెప్పినాఁడు. భోజరాజీయమున తన వంశమును వర్ణించుచు, లోక రక్షణార్థమై, విష్ణువు త్రేతా యుగమునరావలక్ష్మణులుగను, ద్వాపరమున రామకృష్ణులుగను - జన్మించినట్లు, తన తాతలైన గంగన మంత్రియు, మమ్మ డమ్మయు జన్మించినారని చెప్పినాఁడు. రాముఁడు నీతను పఠించినట్లు, ముమ్మడి ప్రెగడ యెట్లమాంబను పఠిణయ మాడినాఁ డట !

తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల స్వభావము తాళ్ళపాక పెద తిరుమలాచార్యులలోఁ గనిపించిన పిమ్మట, మరల మనకు అనంతామాత్యునియందే విశేషముగా గనిపించును. ఇందుల కాతని భోజరాజీయమే ప్రబల నిదర్శనము. పురాణ కథల ధోరణిలో గల భోజరాజీయము నందలి యాఖ్యానము లన్నియును, అనంతామాత్యునికుఁ గల్పింపఁ బడినవి యైనను గావచ్చును; లేక - ఆ నాఁడు జన సామాన్యములో - బహుళ ప్రచారమున నుండినవి యైన గావచ్చును. ఏమైనను, ఆ కథ లన్నింటి యందును కొంత సూతనత్వము లేక పోలేదు. విష్ణువు నెడ, వైష్ణవ మతము నెడ, తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులకు గల భావములే అనంతామాత్యునకును ఉన్నట్లుభోజరాజీయమును బట్టి యూహించవచ్చును. కథా గమనమునందు విష్ణువు అనేక సందర్భములలో ప్రత్యక్షమై, భక్తులకు ఉత్తమ లోకమును, వరములను ప్రసాదించినాఁడు. దత్తాత్రేయుఁడు మహానికీఁ జెప్పిన శ్రీరంగాది దివ్య ఔత్త్ర మాహాత్యము నభినర్తించు వ్యాజమున, తనకు విష్ణువు నెడను, వైష్ణవము నెడను గల మమకారమును వెల్లడించినాఁడు.

హరి శబ్ద సమంచిత మైన ఓంకారమే సకల వేదములకు మూలమనియు, అదియే మహా మంత్ర మనియు, అది - 'బహు జన్మ సంచిత సమస్తాఘాఘము'ను హరించు ననియు, దానిని విష్ణువునుండి ఉపదేశమును పొందియే బ్రహ్మ - సమస్త భువన ప్రపంచమును సృజించినాఁడనియుఁ జెప్పబడినది. విష్ణువు యొక్క రూపమును చేయారగఁబూజించుట, విష్ణువును దలంచుట, చూచుట, కదియుట, ప్రణామము - ప్రదక్షిణము చేయుట మున్నగు సంశయములు భాగవత కారుని నవ విధ భక్త్యనుసారముగ కొన్ని వర్ణింపఁబడినవి. విష్ణువు యొక్క అవతార భేదములందు భేద బుద్ధి నేరుక, విష్ణువుగనే నేవించువాఁడు సత్పురుషుఁ డని చెప్పబడినది. 'భక్తి మీమాంస, యనుపేరున నూలు సూత్రములను రచించినట్లు చెప్పబడు శాండిల్యుఁడు

గూడ, భక్తునికి ముక్తినిచ్చు సందర్భమున-పరబ్రహ్మకును, పరబ్రహ్మ యొక్క అనంతారములకును, భేదము లేదని - 'ఏవం ప్రసిద్ధేషు చ' (95) అను సూత్రమునందు స్పష్టము చేసినాఁడు. సకల భువనములను సృజించిన సిద్ధుట, సత్య లోకమున తాను నివసించుచు - 'మథా కాల జనితం బగు నిత్యారాధనంబునకు నొక్క దివ్య మంగళ విగ్రహంబు' వారిది కావలయునని యూహించి, ఆయనను గూర్చి ఘోరమైన తపము చేసినాఁడు బ్రహ్మ. అప్పుడు విష్ణువు ప్రత్యక్షమై, నీ తపముల కెల్ల నెల్ల యగు మూర్తిఁ జూచి' అని పలెను. ఇట్లే, మిగిలిన క్షేత్రముల వర్ణనము గూడ సాగినది. ఏ మైనను-అనంతామాత్యుఁడు తన భోజరాజీయమున విష్ణువును ఇంచు మించుగ, నవ విధ సంబంధము లందును దర్శించినాఁడని చెప్పవచ్చును. రసాభరణమునందుఁ గూడ, అనంతా మాత్యునికి లక్ష్య ప్రదర్శన సందర్భములలో - కంజదళాయతాక్షుఁడే యుపాదేయుఁడైనాఁడు.

విష్ణు మాయా విలాసము

తన కంటెను ఇతరులైన వారియం దహంకార మావహించినపుడు, వారి యహంకారము నడచి, తన సర్వేశ్వరత్వమును విష్ణు వెట్లు జ్ఞప్తి కెలయించు నను విషయమును ఆఖ్యాన ద్వారమున తన విష్ణు మాయా నాటకములో నిరూపించినాడు మడికి అనంతయ్య.

వైకుంఠము నందలి సమస్త సంపదలకును తానే కారణ మని భావించినది లక్ష్మీ దేవి. సృష్టి యంతటికిని, తానే మూల మని భావించి నాడు బ్రహ్మ. మన్మథుని భస్మము చేసిన తన యింద్రియ విజయమును విశేషయముగ భావించినాఁడు శివుఁడు. విష్ణు భక్తుడైన తన కెవ్వరును సాటి రారని తలంచినాఁడు నారదుఁడు. వారి యందరి భ్రాంతిని తన మాయా నాటకముచే పోగొట్టి, వారి విజ

యము, లెట్లు అసంపూర్ణము లైనదియు తెలియజేసినాఁడు మహా విష్ణువు. మడికి అసంతయ్య - మదన గోపాల వర ప్రసాద విలాస నాటకమును. మదన గోపాలునకే అంకిత మొనర్చినాఁడు.

ఆముక్త మాల్యద

శ్రీ వైష్ణవ మత ప్రభావము గలిగిన యాంధ్ర వాఙ్మయమున కొక యెత్తిన పతాక - శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల యాముక్త మాల్యద. కృష్ణ దేవరాయలు సంస్కృతమునందు సత్యా వధూ ప్రేమ నాది గ్రంథములను రచించినట్లు తెలియుచున్నది గాని, యని నేఁ డుపలబ్ధములు గావు. విశిష్టాద్వైత మత సంప్రదాయమున కొక పెట్టని కోట గోడ వంటిది యాముక్త మాల్యద. గ్రంథము మొదటి నుండియు తుది దాఁక, ప్రత్యేకపు సందును విశిష్టాద్వైతము నిండి యున్నది.

కళింగ దేశముపై దండెత్తఁ బోవుచు, ఆంధ్ర విష్ణువును నేనించుట కయ్యి, విజయ వాటికయం దాఁగి, హరి వాసరూపవాసం బచ్చట గావించినాఁడు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు. ఆ నాటి రాత్రి యాంధ్ర విష్ణు వాయనకు కలలో గనిపించి, ఆముక్త మాల్యదా గ్రంథమును రచింప వలసినదిగను, తానే యైన శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి దాని శంకితము నేయవలసినదిగను ఆదేశించినాఁడు

ఆముక్త మాల్యద యందు ప్రధాన కథ - పన్నిద్దరాళ్వారులలో నొకరుక యైన ఆండాళ్ యొక్క చరిత్రము. ఆండాళ్ గోదాదేవి. ఆమెను బెంచి, పెద్ద చేసినవాడే వెరియాళ్వారులుగఁ బ్రసిద్ధి చెందిన విష్ణుచిత్తఁడు. ఆనుషంగికముగ యామునాచార్య చరిత్రమును, మాల దాసరి కథయును, ఖండిక్య కేశిద్వజుల కథయును అనుసంధించి

నాఁడు కృష్ణ దేవరాయలు. గోదాదేవి కథకు, అనఁగా - విష్ణుచిత్తుని కథకు, యమునాచార్యుని చరిత్రకు మూలము గురు పరంపరా ప్రభావ మను ద్రావిడ గ్రంథము. వరాహ పురాణము నందలి నలువది నాలుగవ సర్గలోఁ జెప్పఁ బడిన చండాల బ్రహ్మ రక్ష స్సంవాద రూప కథ - గురు పరంపరా ప్రభావము నందును జెప్పఁబడినది. ఖండిక్య కేశిధ్వజోపాఖ్యానము విష్ణు పురాణము నందలి ష షాంశములోని నవమ స్కంధము నందలి పదమూడవ యధ్యాయము నందును జెప్పఁ బడినది.

విష్ణు దాస్య ప్రభావమును, అన్య మతములను ఖండించి, విశిష్టాద్వైత మతము యొక్క యద్వితీయతను స్థాపించుటయు, విష్ణు చిత్తుని కథ యందు రాయ లుద్దేశించిన ప్రధాన ప్రమోజనములు. విష్ణుచిత్తుఁడు ద్వయ సద్మ పద్మ వదనుఁడు, అద్వంద్వఁడు, ఆశ్రాంత యోగాందూ బద్ధ మధు ద్విషద్విరదుఁడు, అన్వర్తాభిధానుఁడు. ప్రకృతి కంటెను పరుం డగు తన్నును, తన కంటెను పరుం డగు పరమాత్మను, ఆత్మీయ తదీయ శేష శేషిత్వంబును అనాద్యంబుగాఁ దెలిసినవాఁడు. చదువులం బని యేమి? వివేకంబు లేని వాని హేతు వాదంబు ధాతు వాదంబు, కాణాదంబు ప్రాణాదంబు, కాపిలంబు చాపలంబు, మీమాంస హింస, వ్యాకరణం శరణంబని భావించు వాఁడు. మన్ననా రును ఆరామ త్మో ఖనన క్రియా ఖరఖనిత గ్రాహితోద్య త్కణ స్తోమా స్నిగ్ధ కరుఁడు. గృహసమ్మార్జనము, జలాహరణము, శృంగార పల్యంకికా సహనము, వన మాలికా కరణము, చాల్లభ్యలబ్ధధ్వజ గ్రహ ణము, వ్యజ నాతపత్ర ధృతి, ప్రాగ్దీపి కారోపణము ము న్నగు పనులతో కాలము వెళ్ళ బుచ్చుతాఁడు. పర తత్త్వము - హరుఁ డని, యుమ యని, హరి యని, యర్కుఁ డని, కరి ముఖుఁ డని, రజ నీశ్వరుఁ డని, వా దైన సాండ్య మత్స్య ధ్వజుని పండిత పరిషత్తునకు షువిని యాదేశమున వెళ్ళినాఁడు. ఈతఁ డ్యాదులచే జగ దుద్గతికిని

బీజము ప్రధాన మను నశబ్ద వాచిని, భోగా మాత్రే త్యా ద్యుదా
హృతి స్ఫూర్తిచే ఈశుఁడే నని యను మాయా వివాదిని, ఫల మత
యి త్యాది వచనములచే ఫలియించు క్రియ యని సర్వేశ్వరుఁ గొనని
యపూర్వ వాదిని, శాస్త్ర యోని త్యాది సరణిచే అనుమాన మీశ్వ
రుని దెలుపు నను పీలువాదిని, నిత్యులం దెల్ల నిత్యుఁడను శ్రు త్యునూ
క్తిని, క్షణిక సర్వజ్ఞ తేషి యయిన సౌగత వివాదిని, అనుపపత్తే ర్న
యను సూత్ర మాది యైన వానిచే నృపతీశుఁ డయిన ప్రత్యక్ష వాదిని
జయించి, యాత్ర మాది యైన వానిచే నృపతీశుఁ డయిన ప్రత్యక్ష
వాదిని జయించి, అది నారాయణుం డాయె నొక్కఁడ, బ్రహ్మ లేఁడు
హేమశుఁడు లేడు ఏదియ లేదని, ప్రమాణములతో విశిష్టాద్వైతం
బును తేటగాఁ దెలుప మాటాడినాఁ డక్కడ. మధురాధీశుఁడును
రూఢి కొఱ కయి విష్ణు చిత్తుని గజహుఁడు జేసి, తూర్య స్వనంబు
న్నిరంతర వంది స్తుతులుం జేలంగ గజ ఘంటా వార కాంతాంఘ్రి
నూపురము లోగ్రియఁగ మధురయం దూరేగించినాఁడు. మార్గ మధ్య
మమున శంఖ చక్రాంకి తోరు హస్తములఁ దనరఁ జతుర్భుజుఁ డైన
కమలేక్షుఁడును ప్రత్యక్షము కాఁగాఁ అయినను దశావతారముల
యందు స్తుతించి నాఁడు విష్ణు చిత్తుఁడు. విల్లి పుత్తూరునకుఁ జేరు
కొనినాఁ డాతఁడు. విల్లి పుత్తూరు నందలి స్థానికులు త న్ముని దిదృక్షా
నందితు లగుచు, పురమును గైనేసి ప్రజలతో, నరుగ, నాగవాసముతో
తూర్యము లులియఁగా భగవత్ప్రసాద తీర్థంబు లుపాయనంబులుగా
నెదు రేగి, ప్రణామంబు లాచరించి, భర్మ పరికర్మ వక్రీశం బైన
బ్రహ్మ రథంబున న బౌగవత వతంసంబు నునిచి కొని తీసికొని
వెళ్ళినారు.

గోదాదేవి కథ యందు రాయలు మధుర భక్తిని జక్కఁగ
నిరూపించినాడు. భక్తుఁడు తన్ను స్త్రీగ భావించుకొని, భగవంతుని

యందు పురుషత్వము నానోపించి, భర్తృ సంబంధ మైన భావ బాంధవ్యము ననుభవించుటయే మధుర భక్తి. ఇట్టి మధుర భక్తి ఋగ్వేదము నందే సమృద్ధిగ నున్నను, అది యొక సంప్రదాయముగ రూపొందినది. శ్రీ: శ: 1485-1527 సంవత్సరముల ప్రాంతమునందున్న చైతన్యనికాలమునందే, అనగా - ఇంచు మించుగ కృష్ణదేవరాయలకు సమమైన కాలము నందే యన్న మాట-చిశిష్టాద్వైతమునందుమరధుభక్తి కొక ప్రముఖ మైన స్థాన మున్నది. గోపికలది మఱి మధుర భక్తియే గదా! గోదాదేవి పూర్వ జన్మము నందు భూదేవి. వరాహరూపుడైన విష్ణువుచే ఆ జన్మము నందు భగవత్ స్వాహాత్మ్య గానము యొక్క మాహాత్మ్యమును విని, ఆ విధముగ రంగ శాయిని సేవించుట కయి గోదాదేవిగ జన్మించినది. తులసీ వనమును త్రవ్వించుండగా - విష్ణుచిత్తుని కామె లభించినది. విష్ణుచిత్తుఁడు విష్ణువుని కర్పింపబోవు పూల మాలికలను మొదట నామె తన కబరిపై ధరియించిగాని యిచ్చెడిది గాదు. దినమున కొక్కొక్క గాథ చొప్పున ద్రావిడ భాష యందు 'తిరుప్పావై' యనబడు గీతములను విష్ణువుపై తన కున్న పరమ మైన యనురాగమును పట్టలేక రచియించినది. కాలము గడచిన కొలదియు - రంగ శాయిపై నున్న యనురాగము వలన విరహ మధికమై, దుర్భరమైనది. తుద కామెకు విష్ణువుతో పరిణయమైనది. సహ్యా కన్యా తటోద్భావ చందన ద్రు కుంజములను ఆ గోదాదేవిని గుప్తరించి, కంతు సామ్రాజ్య మేలించి, కరుణఁ జిత్త మొలయ నామెను తనలో ఐక్యము చేసినాఁడు శ్రీ రంగేశుఁడు. శ్రవణ కీర్తన స్మరణ పాద సేవ నార్చన వందన దాస్య సఖ్యా ద్యవస్థల నన్నిటిని అనుభవించిన పిమ్మట, ఆమె రంగేశుని కాత్మ నివేదనము గావించికొన్నది.

మానవుఁడు తా నెంతటివాఁడైనను, పరిసరముల యానుకూల్యము లేనిదే యాతని సంస్కార జన్య జ్ఞాన మంతయు నిపులుగప్పిన నిప్పు వలెనే యుండి పోవక తప్ప దనియు, పరిస్థితు లనుకూ

లించినంతనే అతని జ్ఞానము విజృంభింపఁగా - ఆతఁడు పరమార్థమును పొందఁ గలఁ డనియు నిరూపించినాఁడు. రాయలు యామునాచార్య చరిత్రము నందు. పరిసరముల యానుకూల్యమును గలిగి యుండుట మతము నందు ప్రధాన మైన యంశము గదా ! అనుషంగికముగ ఆహార నియమము, ప్రతిమార్చనము మున్నగు సంశయముల ప్రాధాన్యమును వివరించినాఁడు రాయలు యామున చరిత్రము నందు.

యామునఁడు నాథముని యొక్క మనుమఁడు. అప్పటి పాండ్య రాజు - వెట్టి శైవము తల కెక్కిన వాఁడు. ఆ రాజు భార్య పరమ వైష్ణవి. రాజు భార్య యొక్క యాదరణము లభించినది యాముననికి. వాడము నందు పేరు బడిసిన శైవ పండితుని నోడించినాఁడు. రాజును వైష్ణవుని జేసి, యాతని కూతురును బెండ్లి యాడి, పరమార్థమును మఱచి, సుఖముగా కాలక్షేపము చేయుచున్నాఁడు. నాథముని యొక్క ప్రశిష్యుడైన శ్రీరామ మిత్రుఁడు యామునని యొక్క జ్ఞాన వర్తి శైవద్రోశినాఁడు ; రంగశాయి యొక్క పాద ద్వయమే నిక్షేప మని చూపినాఁడు. రాజ్యమును కుమారున కిచ్చి, రంగశాయి యొక్క సేవలో తరించినాఁడు యామునాచార్యుఁడు. భక్తుని యొగ డేమములు భగవానుడే చూచు నను సంశయమును రమ్యముగా ప్రతిపాదించినాఁడు రాయలు యామున చరిత్రము నందు.

నారాయణ గుణ గాన మాహాత్మ్యమును, జ్ఞానము కంటె భక్తికి గల యాధిక్యమును, భక్తి యొక్క - భక్తుని యొక్క మాహాత్మ్య మద్వితీయ మనుటను నిరూపించినాఁడు రాయలు చండాల బ్రహ్మరక్ష స్సంవాద కథ యందు. పేరు కొనఁ గాని కులమునం దొక విష్ణు భక్తుఁ డున్నాఁడు. శంఖ చక్ర కుండలములు, విష్ణు పాద రక్ష, చిటి తాళములు, వన మాల కంటె, పట్టె తిరు మన్ను,

వీణ మున్నగు వానిని ధరించి, మూఁడు యోజనముల దూరమున నున్న వైష్ణవాలయమునకు వెళ్ళి, బ్రాహ్మ్య ముహూర్తము నందు మంగళ నామక కైశికి గానముచే విష్ణువును స్తుతించి, సాష్టాంగ మెఱిగి, గర్భ మంటపిఁగడగిన కలఁక జలములోని తోట్టినిండి, కాలు నగఁ జాగి, గుడి వెడలి వచ్చునది శూద్రుఁ డిడఁగఁ గ్రోలి, యెంతో తడవుం బ్రసాద వినియోగము వార్చి వసించుచుం ద్రివర్ణేతర జాతి మెచ్చి దయ నిడ్డ ప్రసాదము దండె సాచి శృద్ధాతిశయంబున వినతి నంది భుజించి, త దంబువును గొని, ముఖ్య జాతిఁ గని నంతన పాయుచు, ఇంటికి తిరిగి వచ్చు వాఁడు. ఒక కార్తిక శుక్ల ద్వాదశీ నాఁటి రాత్రి అతఁడు విష్ణ్వాలయమునకు వెళ్ళుచుండ, త్రోవలో నొక బ్రహ్మ రాక్షసుఁ డడ్డగించినాఁ డాతనిని. గానము చేసి తిరిగి వచ్చిన పిదప భక్షింప వచ్చు నని యతఁ డెన్ని చెప్పినను, రాక్షసుఁడు నమ్మలేదు. తుదకు -

“ ఎవ్వని చూడ్కిఁ జేసి జనియించు వసించు ని జ్జగం
 ఔవ్వని యందు డిందు మఱి యెవ్వనియందు దది యట్టి విష్ణుతో
 నివ్వల నొక్క వేల్పు గణించిన పాతకి నొదు నేడ నే
 నెవ్విధివైన ని న్గదియనేని. ”

యని ప్రమాణము చేయఁగా - రాక్షసుఁడు మాల దాసరిని వదలినాఁడు. దాసరి విష్ణువును సేవించి, తిరిగి వచ్చినాఁడు. రాక్షసునికి సత్కాలము దాఁ పయినది. దాసరి మాహాత్మ్యము నాతఁడు గ్రహించి, తన రాక్షస జన్మ నివృత్తికై సంగీత ఫలంబున సగ మైనఁ గాని, పాటం బాతిక పా లేని, తుదకు చరమ గీతంబు ఫలం బైన ని మ్మని దాసరి పాదములపైఁ బడి ప్రార్థించినాఁడు. దాసరి యను గ్రహించినాఁడు. రాక్షసుఁడు తన పూర్వ జన్మము నందలి సోమ శర్మ యను బ్రాహ్మణుఁ డైనాఁడు. సోమ శర్మ దాసరిచే వైష్ణవ మతమును స్వీకరించినాఁడు.

మతముపై నెంతటి ప్రత్యయ మున్నంత మాత్రమున మతా
 పరణము నతిక్రమించిన వేదాంతము యొక్క, భక్తి యొక్క ప్రాము
 ఖ్యమును గుఱుటంపని వాడగా నను సంశయమును వ్యక్తము చేసినాఁడు
 రాయలు ఖండిక్య కేశి ధ్వజోపాఖ్యానమునందు. అనుషంగికముగ
 బ్రహ్మ నిష్ఠ యద్వితీయ మైనది యను సంశయము సైతము నిరూపింపఁ
 బడినది. మత ప్రత్యయమునకు వేదాంతము వెన్నెముక కానిచో -
 పతనము చెందుట కవకాశ మున్నది యని రాయల చూపై యుండ
 వచ్చును. కర్మము, జ్ఞానము అనునవి విడఁ దీయరాని జంట
 యనియు, ఒక దాని కొకటి యవి పరస్పర పోషకములనియు,
 సంపూర్ణతకు భక్తి జ్ఞాన కర్మములు మూఁడును అవశ్యమే యనియు
 ఖండిక్య కేశిధ్వజోపాఖ్యానమునందుద్దిష్ట మైన యంశము. కేశిధ్వజ
 ఖండిక్యులన్నదమ్ముల బిడ్డలు. కేశిధ్వజుఁ డాత్మ విద్యావిశారదుఁడు.
 ఖండిక్యుఁడు కర్మజ్ఞుఁడు. కేశిధ్వజుఁడు కర్మము నాచరించినాఁడు.
 కర్మాచరణమునందు నచ్చిన సంశయమునకు ఖండిక్యునిచే నివృత్తిని
 దెలిసికొనినాఁడు. అందులకు ప్రతిఫలముగా - తన యాత్మ విద్యా
 జ్ఞానమును ఖండిక్యునికి బోధించినాఁడు.

ఏ మయినను, వైష్ణవ మత ప్రభావము గలిగిన యాంధ్ర
 వాఙ్మయమున కొక కంచు కాగడా వంటిది శ్రీకృష్ణ దేవరాయల
 యాముక్త మాల్యద.

మను చరిత్ర

అల్లసాని పెద్దన్న - మను చరిత్రను, హరి కథా సారమును
 రచించినట్లు తెలియుచున్నది. అతని హరి కథా సారము
 మాత్రము నేడు లభించుట లేదు. హరికి సంబంధించిన కథల

యందు - తన కీష్టమైన వాని నేర్చి, సార రూపముగ పెద్దన హరి కథా సారమును గూర్చి యుండు నేమో యని ఊహింప వచ్చును. శ్రీ వత్సోజ కురంగ నాథ మెదపైఁ జెన్నొంద విశ్వంభరా దేవన్ ద త్కమలా సమీపమున నిల్పినాఁడో యనఁగా వందారు సనందనాది నిజ భక్త శ్రేణి కనిపించు రాజీవాక్షుని ప్రార్థించుటతో - తన మను చరిత్రను ప్రారంభించినాఁడు పెద్దన. శత కోప యతి - పెద్దనకు తత్త్వ గురువై యుండు నని యూహించుటకు గల యవకాశము స్పష్టము. పెద్దనకు విష్ణువు నెడను, వైష్ణవము నెడను గల యభిమానము వలననే గ్రంథాంతమునందు స్వార్థోచిత మనువునకు విష్ణువు ప్రత్యక్షమై నాఁడు.

పాండు రంగ మాహాత్మ్యము

వైష్ణవ మత ప్రభావము గల యాంధ్ర నాట్యయమునం దొక యాణి పూస వంటిది పాండు రంగ మాహాత్మ్యము. పాండు రంగ మాహాత్మ్యకర్త - తెనాలి రామకృష్ణుడు. ఉద్భటారాధ్య చరిత్ర - ఘటికా చల మాహాత్మ్యములను రచించిన తెనాలి రామలింగకవియే తరువాతి కాలమున వైష్ణవమును స్వీకరించినాఁడని పెక్కురు విమర్శకుల యభి ప్రాయము. రామకృష్ణుఁడు పాండు రంగ విజయ మను గ్రంథమునుఁ గూడ రచించినట్లు తెలియుచున్నది. కాని, అందలి ఒక్క పద్యము మాత్రమే నేడు మనకు లభించుచున్నది. *

ఘర్మవీరా నది భైమీ నది యందుఁ గలియుచోట గల పాండు రంగ రూపుఁడైన బాల కృష్ణుని మహిమమును వర్ణించు కథల సంపుటికరణమే పాండు రంగ మాహాత్మ్యము. శ్రేత్ర దైవత తీర్థములు

* పాండురంగ మాహాత్మ్యము కంటెను పాండు రంగ విజయము భిన్నము కా దని పెక్కురు విమర్శకుల అభిప్రాయము.

మూఁడును సమ మైన ప్రాధాన్యమును వహించు స్థలము యొక్క పురాణమది. పాండు రంగ మాహాత్యైకధనుఁ జెప్పినవాఁడు శివుఁడు. నీచాతి నీచములు, ఘోరాతి ఘోరములు నగు ఎట్టి కార్యములతో జీవితము నంతను గడిపిన మానవులైనను, తిర్యక్కులైనను వైష్ణవ మతానుష్ఠాన పరిధిలోనికి వచ్చు ఏ యొక్క పనినైనను ఇచ్చ లేక చేసినను, వానికి పాండు రంగఁడు ముక్తి నిచ్చునని చెప్పుట - పాండు రంగ మాహాత్యైకమునం దుద్దేశింపఁబడిన ప్రధాన ప్రయోజనము. పుండరీకుఁ డను ముని యొక్క ప్రార్థన వలన, పాండు రంగఁ డక్కడ నిలచినాఁడు. ఇక నచ్చటి తేత్ర ఓర్థ దైవత మాహాత్యైకములు - ఈ క్రింది విధముగాఁ జెప్పఁబడినవి :-

ఆ తేత్రము ఖైత్రాంతరముల కంటెను ఉత్తమోత్తమము. ఆ ఖైత్రమున మరణించుట గూడ ముక్తి హేతువే. స్వామి కభిషేక మొగర్చుట ముక్తి హేతువు. స్వామి యొక్క ఆలయమునుఁ చుట ముక్తి హేతువు. స్వామి యొక్క ఆలయావరణము నలుకుట ముక్తి హేతువు. ఆలయమునందు మ్రుగ్గు నెట్టుట ముక్తి హేతువు. ఆలయము నందు దీపారాధనము చేయుట ముక్తి హేతువు. స్వామి శ్రీపాద తీర్థమును సేవించుట ముక్తి హేతువు. జీవితము నంతను అతి నికృష్ట మైన పద్ధతిలోఁ గడిపి, తుదకు కిరాతుఁడైన బ్రాహ్మణుఁడు నిగమ శర్మ యను నాతఁ డా ఖైత్రమున తనువును జాలించుటచే, ముక్తి నందినాఁడు. మురళీ కృష్ణుని మోహన గానమునకు పాలు స్రవించిన దొక యావు. ఆ పాల తుంపర యొకటి శ్రీ కృష్ణుని నెత్తిపై నెట్టులో పడినది. కృష్ణునికి ఊరాభిషేకము చేసిన ఆ యావు, మఱు జన్మమున సుశీల యను నొక యుత్తమ స్త్రీగఁ బుట్టి తుదకు ముక్తి నందినది.

ఆలయములో బలిగ వేయఁబడిన అన్నపు మెతుకులు తినుట కయియెగిరి వచ్చిన దొక కాకి. దాని తెక్కల గాలికి కొంత మన్నెగురఁ

గొట్టఁబడి, కొంత చోటు శుభ్రము చేయఁబడిన ట్లయినది. స్వామ్యాలయము నూడ్చిన పుణ్యము లభించి మఱు జన్మమునం దా కాకి, సుశీల పుత్రుఁ డయి పుట్టి, సశరీర స్వర్గము బొందినది. ఎండ వేడిమికి తాళ లేక, నీటిలో మునిగి తడితెక్కలు టప టప కొట్టుచు, ఆలయము లోపలకు వచ్చిన దొక హంస. తెక్కల నున్న నీటి తుంప రలు పడుటచే, కొంత నేలకు తడి యంటినది. స్వామి యొక్క ఆలయము నలికిన పుణ్యము లభించిన దా హంసకు. మఱు జన్మమున సుశీలకు పుత్రుండుగఁ బుట్టిన దా హంస. సశరీర స్వర్గమును బొందినది.

దేవదాసి యొకతె పెంచు నొక చిలుక - పంజరమునుండి తప్పించుకొని, ఒక ముత్యాల హారమును నోటఁ గఱచుకొని వెళ్ళి, స్వామ్యాలయములోని యొక దండముపై వ్రాలినది. హారమును ముక్కులతోఁ బొడువఁగా - క్రింది రాలినవి కొన్ని ముత్యాలు. ఆలయ మున ముత్యాల ముగ్గులు బెట్టిన పుణ్యము లభించిన దా చిలుకకు. మఱు జన్మమున సుశీలకు పుత్రుఁ డయి పుట్టి, సశరీర స్వర్గము బొంది నది. స్వామి యొక్క ఆలయము లోనికి వచ్చిన పా మొకటి యెలుక కొఱ కయి, స్వామి పాదముల కడకు వెళ్ళినది. అచ్చట నున్న యొక మొగలి పూవు యొక్క వాసనకు పరవశమై, పడగ విప్పిన దా పాము. పడగపై నున్న మణి ప్రకాశించినది. స్వామికి దీపారాధన చేసిన పుణ్యము లభించిన దా పామునకు. మఱు జన్మమున సుశీలకు పుత్రుండుగఁ బుట్టినది. సశరీర స్వర్గమును బొందినది. తేనె టీగ యొకటి స్వామి యొక్క యద్వైతంబును కల యొక పుష్పము నాఘ్రాణించినది. స్వామి పాద తీర్థమును నేవించిన పుణ్యము లభించిన దా తేనె టీగకు. మఱు జన్మమున నా యీగ - సుశీలకు పుత్రుండుగఁ బుట్టినది. సశరీర స్వర్గమును బొందినది.

అభిషేక సమ్మార్జనాదులే ముక్తి హేతువులు. అభిషేక సమ్మార్జనాదులను జేయ వలె నను దృష్టి లేక, యాదృచ్ఛికముగఁ గలిగిన త త్స్పర్శయే సశరీర స్వర్గమునుఁ గలిగించినది. ఆ యభిషేక సమ్మార్జనాదులకు కారణ మైనవి తిర్యక్కులు. అవి అత్యల్ప మైన ప్రాణులు. ఇక, పరమ భక్తుఁ డయిన మానవుఁడు చేయవలె నను నతి నిష్ఠతో, ఆ యభిషేక సమ్మార్జనాదులనుఁ జేసినచో, గలుగు పుణ్య మెంత ? యాదృచ్ఛికముగఁ గలిగిన అభిషేక సమ్మార్జనాదుల స్పర్శ, తిర్యక్కులలో అత్యల్ప మైన ప్రాణులకే సశరీర స్వర్గ హేతు వగుచుండఁగా - జీవులలోని కెల్లను అత్యుత్తమ జీవి యైన మానవుఁడు పరమ మైన భక్తితో - ఆయననే జీవిత ధ్యేయముగ నెంచి, జీవిత మెల్ల ఆయన యందే వసించినచో, ఆ స్వామి ప్రసాదించు ఫలిత మింక నెంతయో !

ఇక, ఆ షేత్రమునం దున్న తీర్థము యొక్క మాహాత్మ్య మద్భుత మైనది. అందు స్నానము చేసినచో - సర్వ పాపములును ఆ షేత్రమునందే నశించి, పరమ పదము ప్రాప్తించును. బోయనిచే బాణ హతిని విన్న దొక లేడి. బాధను భరించలేక, ఆ తీర్థమున మునిగి నది. వెను వెంటనే దాని పాపము లన్నియు నశింపఁగా - ఒక విద్యా ధర రాజ్యు, మింటి కెగసినది. లేడి వెంట వచ్చిన బోయఁడును అది చూచి, అందు మునిగినాడు. భారత యుద్ధానంతరము ధర్మ రాజు ఆ తీర్థములో స్నానము చేసి, యుద్ధమునఁ గలిగిన పాపము నంతను పోగొట్టుకొనినాడు. సు శర్మ యను కిరాతుఁ డా తీర్థము నందు స్నానము చేసినాడు. అంతకు పూర్వము సుశర్మనుఁగూర్చి చిత్రగుప్తుని లెక్కలో నున్న పాపముల పట్టికల నన్నిటిని ఒక్క షేత్రములో తుడిచివైచినాడు శ్రీ మహా విష్ణువు. ఇక, విష్ణువు తన మంత్రమును రహస్యముగా నొక్క శివునికి మాత్రమే చెప్పినాడు.

‘కృష్ణాయ నమః’ అను ఆ మంత్రమును పఠించినచో - సర్వ పాపములు నశించి, పరమ పదము ప్రాప్తించును.

ఆ త్కేత్రము నందలి దైవము యొక్క మాహాత్మ్య మనన్యమైనది. పుండరీకుఁ డను ముని యొక్క ప్రార్థన వలన, ఆ త్కేత్రమునందక్కడ పాండు రంగ డయి వెలసినాఁడు విష్ణువు. ఎందఱో దుష్టులయిన దైత్యులను సంహరించి, ధర్మసంస్థాపనము గావించిన ఆయన యొక్క పరాక్రమ మంతు లేనిది. ప్రత్యేకముగా నొక విశేష మిక్కడ చెప్పవలసి యున్నది. గార్హస్థ్యము, సన్యాసము అను విషయమును గూర్చి, పాండు రంగ మాహాత్మ్యమునందు రామకృష్ణుఁ డొక చక్కని సమన్వయ దృష్టిని వెలువరించినాఁడు. మనస్సు సంపూర్ణముగా పరిపక్వము కానిచే, సన్న్యాసాశ్రమమును స్వీకరించుట - కాయ సాంతముగ పండక మునుపే త్వర పడి, పండుట కయి దానిని పలుమాఱు లొత్తుట వంటిదే యని ఆయన అభిప్రాయము. త్వర పడుట వలన, కాయ పండదు సరి గదా - ఉన్న స్థితి కూడ క్షీణించి, చివరకు కుళ్ళుటకుఁ గూడ అవకాశ మున్నది. రామ కృష్ణుని పై యుదాహరణమునకే యుయుతిని కథ.

పాండు రంగ మాహాత్మ్యమునందు ప్రత్యేకముగాఁ బేర్కొనవలసిన మఱి యొక ప్రధానాంశ మున్నది అది - రాధా వృత్తాంతము. ఇప్పటి నఱకు లభించిన వాఙ్మయమును దృష్టిలో నిడికొని చూచినచో, కృష్ణునికి ప్రియురాలైన రాధను మొట్ట మొదట ఆ పేరుతో ఆంధ్ర వాఙ్మయమున స్పష్టముగఁ జెప్పినది పాండురంగ మాహాత్మ్యమునందు రామ కృష్ణుఁడే. సంస్కృత వాఙ్మయమునం దామె అతి ప్రసిద్ధమైనది. విష్ణువు పాండు రంగుడుగ భూమి కవతరించునపుడే రాధను నందఁగోవుని పుత్రుకగ జన్మింపఁ జేసినాఁ డట. రాధ యెంతయో తపము

చేసి, తుదకు శ్రీ కృష్ణుని బొందినది. రాధ విషయమున రామ కృష్ణుఁడు బ్రహ్మ వైవర్త పురాణము ననుసరించినాఁ డనుట స్పష్టము.

పాండు రంగ మాహాత్యమునందు మొట్ట మొదట శ్రీ కృష్ణ ప్రార్థనలో - కృతి పతి యైన విరూరి వేదాద్రిని మంత్రిని గూర్చి, శ్రీ వైష్ణవ స్వీకారార్హుఁ డని రామకృష్ణుఁడు చెప్పినాఁడు. తేత్ర మాహాత్యమును జెప్పు స్థల పురాణముల కొక మేలు - బంతి పాండు రంగ మాహాత్యము.

రాధా మాధవము

శ్రీ కృష్ణుని సతిగ నిరూపించు రాధామాధవుల పవిత్ర ప్రణయ మును ఆంధ్ర వాఙ్మయమునం దొక ప్రకృష్ట మైన బంధము గలిగిన ప్రాకియ యందు మొట్ట మొదటగఁ జెప్పినవాఁ డిప్పటికిఁ దెలిసినంత వఱకు చింతలపూడి యెల్లనార్యుఁడు. ఆతని రాధా మాధవము ప్రసిద్ధము. ఎల్లనార్యునికి వంట బట్టిన రాధా మాధవ తత్త్వమునుఁ బట్టియే గ్రంథమును మెచ్చుకొని, రాధా మాధవ కవి యను బిరు దాయనకు శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ లిచ్చినాఁ డని, తానే గ్రంథారంభ ములోఁ జెప్పికొనినాఁడు. రాధా మాధవము మదన గోపాలుని కంకిత మీయఁబడినది. అంకితము విషయమున రాధా మాధవ కవి యభి ప్రాయ మీ క్రింది విధముగా నున్నది :-

“నన్ను గన్న ఫలము నా తల్లి దండ్రుల
వంశమునకు మిగుల వన్నె గలుగ
సకల పితృ గణము శాశ్వత బ్రహ్మ లో
తైక మఖము లందునట్లు గాను - ”

మదన గోపాలుని కంకిత మిచ్చు చున్నాఁడ నన్నాఁడు. పై పద్యము రాధా మాధవ కవి యొక్క యంత స్తత్త్వమునుఁబట్టి యిచ్చుచున్నది.

సంస్కృతమున రాధా మాధవమును రచించిన జయ దేవ కవిని ఈ క్రింది పద్యములో స్తుతించినాఁడు రాధా మాధవ కవి :-

“ నుతియింతు వా గివ్వశేష

స్థితి రాధా మాధవంబు చెప్పిన విద్యా

చతు రానను నీలావల

పతి హితు జను దేవ ను కవి పంచ ప్రవరున్. ”

కృష్ణుని యెడఁ గల మధుర భక్తి పారమ్యమున కొక చక్కని ప్రతీక రాధ. ఆండాళు వలెనే రాధ గూడ భగవానుని పరమముగ ప్రేమించినది. ఆండాళు వలెనే భగవ ద్విరహమును అతి మాత్రముగ ననుభవించినది రాధ. ప్రేమయం దామె పొందిన యవస్థల నన్నింటిని ఈమెయుఁ బొందినది. అయినచో - ఒక్కటియే భేదము. వారికి భగ వానుని యెడఁ గల ప్రేమ యొక్క పాళ్ళలలో విడ తీసి చెప్పుటకు వీలు కాని యంత ర వంత భేద మున్నది.

ఇంచు మించుగ రాధా మాధవ కాలమునందే, వంగ దేశమం దున్న చైతన్యుని యొక్క శిష్యుఁ డైన రూప గో స్వామి - రాధకు కృష్ణుని యెడఁ గల భక్తి, రస రూపమైన దని చెప్పుచు, ఆ రస జనన ప్రక్రియ నంతను సాంగోపాంగముగా నిరూపించుచు, ‘ఉజ్జ్వల నీల మణి’ యను అలంకార గ్రంథమును రచించినాఁడు.

తారక బ్రహ్మ రాజీయము

ఎల్ల నార్యుఁడు ‘రామ తారక బ్రహ్మ రాజీయ’ మను సంస్కృత గ్రంథమును - ‘తారక బ్రహ్మ రాజీయ’ మను పేర తెనిగించినాఁడు. ఈ విషయ మాతఁడే గ్రంథాది యందు - ‘శ్రీ రామ బ్రహ్మ తారక రాజీయంబు, పరమ భాగవతోత్తముండు - ప్రయాగ క్షేత్ర వాసి -

‘నారాయణాశ్రమ’ లను మహా యంత్రీంద్రుండు సంస్కృతంబు నందు రచించె నది తెలుంగున సకల జనులకుం దెలియునట్లుగా, వ్రాయు చున్నాడ నన్నాడు. తారక బ్రహ్మ రాజీయము రామున కంకిత మీయబడినది. అచ్యుత దేవరాయలు ప్రతి సంవత్సరమును ఒక కావ్యమును రచియింపించి, వేంకటేశ్వర స్వామి కర్పించు నియమము కలవాఁ డని, తారక బ్రహ్మ రాజీయము నందలి యీ క్రింది పంక్తులు స్పష్టము చేయుచున్నవి. ‘అచ్యుత దేవరాయలు ప్రతి సంవత్సరము శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు స త్కావ్య ప్రబంధ పుష్పాంజలి సమర్పించుచు, గీర్తి సుకృతంబులు నిర్వహించుకొనుచున్నవాఁడు’ అని. తారక బ్రహ్మ రాజీయ గ్రంథము సాంతముగ లభించుట లేదు. సీతా రాముల ప్రణయ వృత్తాంత మిందు వర్ణింపఁబడి యుండు నని యూహింప వచ్చును.

పింగళి సూరన రచనలు

భారతార్థముతో, బాటు రామాయణార్థమును గూడ జోడించి చెప్పినాఁడు పింగళి సూరన్న తన రాఘవ పాండవీయమును. భారతార్థము కంటె ముందు, రామాయణార్థము నుద్దేశించుట గమనింపఁ దగినది గరుడము వైష్ణవ పురాణ మనుట స్పష్టము. సూరన తన కళా పూర్ణోదయము నందు కృష్ణుని కొక ప్రముఖ స్థాన మిచ్చినాఁడు. కృష్ణుని మాహాత్మ్యమును అవకాశము గలిగిన చోటుల యందు స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁడు. సూరనకు కృష్ణుని పైనను, త న్ములమున వైష్ణవ మతము పైనను గల యాభిముఖ్యమును వ్యక్తము చేయుటకు, కృష్ణునిపై రచింపఁబడిన దండక మొక్కటి చాలును. కృష్ణుని కుమారుఁడైన ప్రద్యుమ్నుని పరిణయ వృత్తాంతము ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నము నందు వర్ణించినాడు సూరన. కృష్ణుని వైభవము, మాహాత్మ్యము,

దుష్ట శిక్షణ - శిష్ట రక్షణ కావించుట యందలి ఆయన పరాయణత్వమును చక్కగఁ జెప్పినాఁడు. సూరన తన ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నమునందు.

వైజయంతీ విలాసము

తొండరడిప్పొడి యాళ్వారుగ ప్రసిద్ధి చెందిన విప్ర నారాయణుని చరిత్రను వైజయంతీ విలాస మను పేర, సారంగు తమ్మయ రచించినాఁడు. తన గురువు కందాళ అప్పలాచార్యు లని చెప్పికొని నాఁడు తమ్మయ. అప్పలాచార్యులు తత్త్వ గురువై యుండు ననుట స్పష్టము. కథలో విష్ణువు ప్రత్యక్ష మైన పిమ్మట, వైష్ణవు లందఱును గలిసి, విప్రనారాయణుని పట్టి యోరేగించినారు.

“బ్రహ్మ సభ యెల్ల భక్తి న పురమ వైష్ణ
వోత్తముని బ్రహ్మ రథమున నునిచి, పట్ట
ణమున నేగించి రథిక సంభ్రమము మీఱ
జియ్య ముందరి కొమ్మునఁ జేరి మోవ. ”

తన తాత యైన తమ్మయ - రామ భక్తుఁ డని చెప్పినాఁడు సారంగు తమ్మయ. వైజయంతీ విలాసమును రాముని కంకితము చేసినవాఁ డీతఁడు.

విష్ణు పురాణము

నిజ కులాచార మార్గైక నిపుణుఁడు, పరమ సాత్త్వికోదయ హృదయుఁడు నైన వెన్నెల కంటి సూరన - విష్ణు పురాణమును తెలి గించినాఁడు. విష్ణు పురాణమును సూరన్న తెనుఁగు నేయుట - బంగా రమునకు సువాసన కలుగుట వంటి దని, విష్ణు పురాణ కృతి

భర్తయైన రాఘవ రెడ్డి తనతో అన్నాడని, యీ క్రింది పంక్తులలోఁ జెప్పినాఁడు :-

“ పీఠి లోనఁ బసిడి పరిమళ

యత మై రత్నమును గూడి యన్నట్లు సుమీ !

కృతి శ్రీ విష్ణు పురాణము

కృతి కర్తవు - నేను గృతిపతి నగుటన్. ”

బంగారము వంటి విష్ణు పురాణమునకు తావి వంటివాఁడు కాఁ గలిగిన వెన్నెల కంటి సూరన, విష్ణు భక్తుఁడు - వైష్ణవ మతాభిమాని యని చెప్పుటకు సంకోచింప నక్కఱలేదు.

మొల్ల రామాయణము

తండ్రి గురు లింగ జంగ మార్చన పరుఁడు - శివ భక్తిపరుఁడు నైనప్పటికిని, తాను మాత్రము రాముని భక్తురాలము, రామాయణమును రచించి, రఘు రాముని నుతించుట - భుక్తికిని, ముక్తికిని మూల మని యామె యభిప్రాయము. బల్లిమఁ డైన రామ నర పాలకుని సన్నతి సేయు జిహ్వాకు - బెల్లము దినుచు, అల్లమున కెవ రైన నాసపడుదురా యనియు ఈ విషయమున నామె వక్కణ.

విప్ర నారాయణ చరిత్ర

వైష్ణవ మత మొక్కచో - శైవు లయిన కవుల నోటి గుండ వైష్ణవ కథలను జెప్పించినది. శ్రీ రంగేశ్వర పాద పద్మారాధన నిరతుండయిన నూకరాజు తిమ్మ నృపాలుఁడు - శైవుఁ డైన చదలువాడ మల్లన చేత విప్ర నారాయణ చరిత్రను వ్రాయించినాఁడు. తిమ్మ

నృపాలుఁడే విప్ర నారాయణ చరిత్ర యొక్క కృతి భర్త. చదలవాడ మల్లన తన శైన మతమును నడలకయే, తాను శైవుఁడనని గ్రంథాది యందును, ఆశ్వాసాంత గద్య యందును జెప్పుకొనుచునే, విష్ణువు యొక్క మాలికాంశమున నవతరించిన విప్ర నారాయణుని చరిత్రను జెప్పినాఁడు.

లక్ష్మీ విలాసము

రాయసము వేంకట పతి - వేంకటేశ్వర స్వామి భక్తుఁడు. వేంకటేశ్వర స్వామి వరము వలననే పుట్టినాఁడ నను సమ్మతము గల వాఁడు. ఈతఁడు తాను రచించిన లక్ష్మీ విలాసమును వేంకటేశ్వర స్వామి కే అంకితము చేసినాఁడు. పై విషయమును వేంకట పతియే తన లక్ష్మీ విలాసమునందీ క్రింది పద్యములలో జెప్పుకొనినాఁడు :-

“ పర మతి నుదయించితి ము
ద్వారమున నటు గాన నీ వువర్ణించు కృతీ
శ్వరుఁడ నయి వరము లొసగెద
గరిమన్ లక్ష్మీ విలాస కథఁ జెప్పఁ దగున్. ”

ఇవి - వేంకటేశ్వర స్వామి - కలలోఁ గనిపించి, ఆతనితోఁ జెప్పిన మాటలు. దేవతలును, రాక్షసులును సముద్రమును ముగించు టతో ప్రారంభ మయి, లక్ష్మీని శ్రీ మహా విష్ణువు వివాహ మాకు టతో అంత మగుచున్నది లక్ష్మీ విలాస కథ.

“ విభ
వారిం బగు వేంకటాద్రి వల్లభ కరుణన్
శ్రీలం జె తొంద్రుడు. ”

నన్నాడ నని, కవి - తన్నుఁ గూర్చి చెప్పినానాఁడు తన లక్ష్మీ విలాసము నందు.

సుదక్షిణా పరిణయము

తాను శైవుడై యుండి, తన్నుఁ గూర్చి సహజ శైవాచార సంపన్నుడను - హరి పదాంభోజ సౌముఖ్యుడ నని చెప్పినానుచు నే, వైష్ణవాచార్యులైన కందాళ రంగాచార్యులు తన గురు వయి నట్టుగాఁ జెప్పి, ఆయన నొక కంద పద్యములో స్తుతించినాఁడు తెనాలి అన్నయ తన సుదక్షిణా పరిణయము నందు, కందాళ రంగాచార్యులు తెనాలి అన్నయకు మత గురు వనుట స్పష్టము. పూర్వ కవులతోఁ గలిసి, పాల గుమి భీమ గురుని సద్భక్తిఁ గొలుతు నన్నాఁ డన్నయ. పాలగుమి భీమేశ్వరుఁడు తెనాలి అన్నయకు విద్యా గురువై యుండు నని విమర్శకుల యభిప్రాయము. ఏ మయినను శైవుఁడైన వ్యక్తి - వైష్ణవ మతమును స్వీకరించె ననుటయందు వైష్ణవ మతము యొక్క ప్రభావము స్పష్టము. 'నత జన బుధ మందారు'డని రంగాచార్యులను స్తుతించుటలో - అతనికి వైష్ణవమునఁ గల యభిరుత మవగతము గాఁగలదు.

అర్థ పంచక వివరణము

కావూరి యల్లయ కవి బ్రహ్మాండ పురాణము నందలి అర్థ పంచక వివరణమును తెనిగించి, దానిని శ్రీరామున కంకిత మిచ్చి నాఁడు. తన గురు వైన తిరుమల వేంగళాచార్యులను, ఈ క్రింది విధముగా - బ్రహ్మాండ పురాణమునందు స్తుతించినాఁడు యెల్లయ కవి :-

“ హరి పాద కమల సేవా

నిరతు - విశుద్ధాంతరంగు - నిర్మల

తిరుమల వేంగళ న

ద్గురు నాశ్రిత ముక్తి దాయకుని స్మరియింతున్. ”

ఎల్లయ కవి యాంధ్రీకరించిన అర్థ పంచక వివరణ కథా భాగమున విష్ణువు యొక్క పరశురామ - బలరామ - శ్రీ కృష్ణావతార ముల చరిత్ర వర్ణింపబడినది. ఎల్లయ కవి - మిత్ర విందాపరిణయ మను గ్రంథమును గూడ రచించినట్లు తెలియుచున్నది గాని, అది యంత వఱకును లభింప లేదు.

ముక్తి చింతామణి

కోన తిమ్మరాజు ప్రేరణముచే, వేంకటాచార్యులు - 'గురు పరంపరానుసంధాన పూర్వకంబుగా శ్రీ జగన్నాథుని కంకితంబుగా ముక్తి చింతామణి ప్రబంధంబు తెనుంగు చేసినాఁడు. ఈ ప్రబంధము - జగన్నాథ తేత్ర మాహాత్మ్యమును వర్ణించు చున్నది. యతిరాజ కుల పెరుమాళ్ళాచార్యుల కుమారుఁ డీ వేంకటాచార్యుఁడు. పురుషోత్తమ స్థలములో, అనగా - జగన్నాథ తేత్రములో - భగవన్నిర్మాల్యమును గ్రహించినచో, ధర్మాధర్మ విచార సంధ్యా పూర్వ యజ్ఞాది సత్కర్మ లన్నియు వ్యర్థమే యట. ఈ విషయము - 'మర్త్యాళి కెల్లన్ వర్తించు' నట. జగన్నాథ తేత్ర వాసులు చేసిన వ్యర్థ హింస గూడ పుణ్యమే యగు ననియు, నిరతాన్నమా చచ్చి గూడ మహా ప్రసాదమే యగు ననియుఁ జెప్పబడినది. జగన్నాథుని ప్రసాద మాహాత్మ్యమును కవి యీ క్రింది విధముగా వర్ణించుచున్నాఁడు :-

“ హినుఁడు ముట్టినాఁ డనుచు నెంచి మదీయ మహా ప్రసాదమున్
దా నుపభోగ్య యోగ్య మని త త్పర వృత్తిఁ బరిగ్రహింపకే
మానిన నద్వితాండు హృత మంగళుడై, భవరోగ భారియై
న్యూనతః జెంది పంచమ వియోగమునందు వసించు నెవ్వడున్.

రఘు నాథ నాయకాభ్యుదయము

తంజావూరు సంస్థానమును పరిపాలించిన చెవ్వప్ప నాయకుఁడు శైవుఁడు. అతని కుమారుఁ డైన అచ్యుత నాయకుఁడు శ్రీరంగము నందలి స్వామి యొక్క భక్తుఁడు. అతఁడు రంగనాయకునకు గావించిన కైంకర్య విశేషములు రఘు నాథ నాయకాభ్యుదయము నందు, ఈ క్రింది విధముగాఁ జెప్పఁబడినవి :-

“ రంగ ఛామునకు శ్రీ రంగంబునందు

బంగారు నజ్జలుఁ బ్రాకారములును

రంగు మీఱు కిరీట రాజంబు వేసిలి

శృంగార వనములుఁ జెలువొందఁ జేసి. ”

అచ్యుత నాయకుఁడు - తాను మృతుఁడు కాక పూర్వమే రాజ్య భారమును తన కుమారుఁ డైన రఘునాథ నాయకునిపై నునిచి, నిశ్చింతగా భగవ దారాధనమున కాలము గడిపె ననుట కనేక నిదర్శనము లున్నవి. రఘునాథ నాయకుఁడు -

“ పశవానేరి నగర

నామ తీర్థము పురాణ శ్రవణంబు

శ్రీమూర్తి దాన ద్యుతేష దానములు

గావించి విజయంబు గలుగ నక్షతలు

శ్రీ వైష్ణవు లొసంగ శిరమునఁ దాల్చి. ”

తోవూరు యుద్ధమునకు వెళ్ళినాఁ డని రఘునాథ నాయకాభ్యుదయము చెప్పుచున్నది. రఘునాథ రాయలు తన సభా మందిరములకుఁ గూడ, ఇందిరా మందిరము, లక్ష్మీ విలాసము; శ్రీరామ సాధము అని పేరులు పెట్టినట్లు సంగీత సుధ, రఘునాథ నాయకాభ్యుదయము చెప్పుచున్నది.

రఘునాథ రామలు రామ భక్తుఁ డనుట స్పష్టము. నేతువు నందును, కుంభ ఘోణము నందును, శ్రీరంగము నందును ఈతఁడు రామ భద్రుని ప్రతిష్ఠించి, మహోన్నత గోపుర విరాజ మానము లగు మంటపములను గట్టించినాఁడు. శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు, శ్రీ రంగ నాథునకు - మహోజ్జ్వల మంటప రాజములను గట్టించినాఁడు. తులా పురుషాది దానముల చేతను, నిరతాన్న దానము చేతను బహు భూసురుల దన్నినాఁడు.

వాల్మీకి చరిత్ర

శ్రీ రాముఁడు రఘునాథునకు కలలోఁ గనిపించి, వాల్మీకి చరిత్రను రచింపవలసినదిగా ఆనతిచ్చినాఁడు. వాల్మీకి చరిత్ర - శ్రీరామునికే అంకితము చేయబడినది. వాల్మీకి చరిత్ర యొక్క కథా గమనమునందు విష్ణు సేవకుఁబోవుచున్నాఁడు నారదుఁడు. హరి నామ సంకీర్తనము గావించినాఁడు. సప్తర్షులు వైకుంఠమునకు వెళ్ళినారు. నారాయణుఁడు నర్తకింపఁబడినాఁడు. మహా విష్ణువు ప్రసన్నుడైనాఁడు. భాగవతమునందలి కథ సంగ్రహముగఁ జెప్పఁబడినది. శ్రీ రంగ శాయి, వేంకటేశ్వర స్వామి, అహోబల సరసింహస్వామి వర్ణింపఁబడినారు. 'సర్వ వర్ణ సాధారణంబును, నిఖిల మంత్ర ఫలదంబును, దేశ కాల నియమోపేతంబును, సత్య కామంబును శ్రు త్యభిరామంబును, మను సార్వభౌమంబును' వైనది రామ నామ మని చెప్పు బడినది. రామాయణమును రచింపవలసిన దని కూడ రాముఁడు రఘునాథునకు స్వప్నమున సాక్షాత్కరించి చెప్పినాఁడు.

పారిజాతాపహరణ ప్రబంధమును, గంధోద్ర మోక్షమును, రుక్మిణీ కృష్ణుల వివాహ యక్ష గానమును రఘునాథుఁడు రచించినాఁడని తెలియుచున్నది గాని, అవి నేడు లభించుట లేదు.

రఘునాథ రామల యాష్టానమున నున్న రామ భద్రాంబ -
 శ్రీ రామ భద్ర కరుణా కటాక్ష లబ్ధ సారస్వతే, రఘునాథ నాయ
 కుని కుమారుఁ డగు విజయ రాఘవ నాయకుఁడు - మూర్తీభవించిన
 వైష్ణవ మతము.

రఘు నాథ నాయకా భ్యుదయము

తన తండ్రి యైన రఘునాథ నాయకుని దిన చర్యను, తన రఘు
 నాథ నాయకాభ్యుదయము నందు విజయ రాఘవఁడు వర్ణించినాఁడు.
 రాజ కుటుంబమునకు సంబంధించిన కొలువునకు వెళ్ళుటకు ముందు -
 రఘునాథుఁడు బంగారు చంగులు గల పీతాంబరములు కట్టును.
 కంఠ మాలికలు, కంట సరము ధరించును. స్నానము చేసిన పిదప,
 శ్రీ సతికి లక్ష్మ్యమగు లక్ష్మీ విలాస భవనమును జేరి, వావన మగు
 గురు పాద ద్వయము సేవించును. దర్పణమును జూచిన తర్వాత,
 తిరుమూర్తి కేళితో - తిరుమణి నుదుట ధరియించి, మేన ద్వాదశోర్ధ్వ
 పుండ్రములను సవరించి, హస్తానికి జప సరం బూని, అష్టాక్షరిని జపించి,
 ఆనంతరము - తళకు బంగారు శివార్థ తమ్మి పూవుల సకల సంపూర్ణ
 వైభవ మొప్పు రాజ గోపాలునకు తిరువారాధనము భక్తి పూర్వకముగ
 గురువు నానతి రీతి నాచరించును. ఆరాధనానంతరము భాగవత రామా
 యణ పారాయణము సేయుచున్న పరమ భాగవతులను కేరు పే
 ర్వరున బిలిచి, చందన తాంబూలము లర్పించి, నిత్య దానములు
 పెద్దల కొసంగి, ఆచార్యుల మంత్రతాక్షతలు సహజ సద్భక్తి మస్తక
 మునఁ దాల్చి, ఆచార్య పాద పద్మములకు నిజ శిర మానించి నమస్క
 రించి, దేశికోత్తముల తిరుమాళిగలకుఁ బయనించును.

రామ చంద్రుఁడు, రామ బాణము, విష్ణు చక్రము మున్నగునవి
 రఘు నాథుని యేనుఁగుల పేళ్ళు. రామ భద్రుని భంగి, భద్ర

గజేంద్రము నధిరోపించునట రఘునాథుఁడు. తరువాత, శ్రీ రామ భద్రుని నేవించును. న్వారి చేసి తిరిగి వచ్చిన తరువాత, రఘు నాథుఁడు లక్ష్మీ విలాస భవనమును ప్రవేశించి, రంగనాయకుల కడ కేగి, ఆ దేవిని నేవించును. తరువాత, శ్రీ రామ సాధంబు చెంత నున్న రాజ గోపాలుని నేవించును. అభ్యంతర మండిరమున కేగిన తరువాత, రఘు నాథుఁడు పంచ మహా యజ్ఞములు కావించును. భోజనానంతరము శత పద న్యాసము చేసిన తరువాత, బాల రామాయణమును పఠించును.

రామ భద్ర శాల యందు శ్రీ రామచంద్రుని భావ చిత్ర ముండెను. పట్టాభి రాముని భావ చిత్ర మున్న సాధమే శ్రీరామ సాధ రాజము. శ్రీ రామ సాధమునకు ముందు, మదనావతారుడై, మన్నార్కు ఁన్న మదన గోప విలాస మందిరాంగణ మున్నది.

విప్ర నారాయణ చరిత్ర

విజయ రాఘవుఁడు - తాను శ్రీ కృష్ణుని యవతారమే యని భావించెను. పరమ భక్తాగ్రగణ్యుడైన విప్రనారాయణుని చరిత్రను యత్న గాన నాటకముగా హావణించుట, తన విద్యుక్త ధర్మమని పరమ వైష్ణవుఁ డగు విజయ రాఘవుఁడు భావించి యుండును. విజయ రాఘవుని విప్ర నారాయణుని చరిత్ర - విష్ణు భక్తికి నిధానము. ఇంద్రామూలాగ్రముగ వైష్ణవ మగు తేజము తాండవించు చుండును. తమ కుల దైవ మగు రాజ గోపాలుని, ఆ స్వామి దివ్య సన్నిధిచే పవిత్రంబగు దక్షిణ ద్వారకా స్థలిని నిల్పుటలో - కవి యుద్దేశ మిదియునై యుండును :-

ప్రతి దినము శ్రీ రంగ దేవాలయ శిఖరమును దర్శింపనిదే,
విజయ రాఘవుఁ డారగించువాఁడు కాఁ డట. త న్నిమిత్త

మేడంతస్తుల గోపుర మొకటి నిర్మింపఁ బడెను. విజయ రాఘవునకు రంగ నాథుఁ డన్నచో - భక్తి ప్రపత్తులు మెండే కాని, తన కుల దైవమును త దావిర్భావమునకు కారణ మైన దివ్య క్షేత్రమును వర్ణించు నభిలాష తీవ్ర తరమై యుండును.

విప్ర నారాయణ చరిత్ర యందు విజయ రాఘవుఁడు విష్ణు లీలా వినోదమును వర్ణింప శెంచెను. తల్లిలా వినోదమున బాహ్య ప్రపంచమునకు పతితులుగాఁ గన్నట్టినను, పరమ పదమును జూర గొన్న ధన్యులు దేవదేవీ విప్రనారాయణులు. భక్తుని పతనము విష్ణు మాయా ప్రభావమున కొక ప్రబల నిదర్శనము. 'మమ మాయా దురత్యయా' అను మహా విష్ణు వాక్యమునకు విప్రనారాయణుని జీవిత మొక మహా భాష్యము. కావుననే, భక్త ప్రపంచమున కొక యమూల్య సందేశము ; దివ్యానుభూతి విశేషములను దెచ్చుచు, తత్ప్రాప్త్యవసరమున సంభవించు భ్రమ ప్రమాదములను వ్యక్తము సేయు నొక యమర సందేశము. భగవంతుఁడు భక్తుని పరీక్షించుట యుక్త మగునా కాదా యను తర్క వితర్కముల కిందు తావే లేదు. అట్టి సమన్వయమును ఆ నాటి వా రంగీకరించెడినారు కారు. సర్వ జ్ఞుడు - సర్వ శక్తి యగు భగవంతుని దివ్య సంకల్ప మెఱుంగ, మానవుఁ డెంతవాఁ డని వారు సమాధానపడి యుందురు. ఈ నాటి వారికిని, వారిచ్చు సమాధాన మదియే. మన యిచ్చ వచ్చినట్లు భావించుటకు మన కెంతటి స్వాతంత్ర్యము గలదో - వారి యిచ్చ వచ్చినట్లు భావించుట - వారికిని అంత స్వాతంత్ర్యమే కలదు.

విప్ర నారాయణుని గర్భ వైష్ణవత్వము స్పష్టముగా ప్రస్తుతింపఁ బడినది. విప్ర నారాయణుఁడు కావ్య నాటక వేది, దివ్య ప్రబంధోప దేశి దేశికుఁడు, యోగ విద్యాశాలి, ఉపనిష ద్వేది, పరమ పావనుఁడు ఏకపత్నీ వ్రతుఁడు, గురు భక్తి పరుఁడు, సద్గుణముల ప్రోవు. ఇట్లా

ఛరమ భక్త కలగ్రామ్య నెంత వర్ణించినను, విజయ రాఘవునకు సంకృప్తి కలుగ లేదు. జప తప స్వాధ్యాయ హోమ దేవ పూజా వైశ్య దేవాది విధు లెన్ని కావించినను, పాప మా విష్ణు భక్తునకు వైరాగ్య ముదయింపలే దంట ! సంతత పీర వైష్ణవ గోష్ఠి వలననే, అతనికి సర్వ సంగ పరిత్యాగ బుద్ధి కలిగినది. వైరాగ్య ముదయింప వచ్చును కాని, చక్రాంతితములు లేని వైరాగ్యము చక్ర ధరునకు రుచించునా !

ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్ర ధారణము, తిరుమంత్ర ద్వయ విచారణము, ఛరమ గీతా స్తోత్ర జపము విప్ర నారాయణుని పీర వైష్ణవ గోష్ఠికి నిదర్శనములుగాఁ జెప్పబడినవి. తీర్థ యాత్రలు సేయుచు, విప్ర నారాయణుఁడు చివరకు మన్నారు గుడికి వచ్చినాఁడు. అక్కడ - విజయ రాఘవ భూపాలుఁ డర్పించిన కిరీటి పచ్చల కిరీటంబు మొదలైన పెద్ద సొమ్ములుఁ జెక్కి, ముదురు కెంపుల గుంపులు, పది వేల భాను బింబంబు లావిర్భవించినట్లు, గర్భ గృహభ్యంతర ర్భహిః ప్రదేశంబు లెల్ల బ్రకాశింపజేయఁ గంగేలఁ గీలించిన చెంగోలు డాలు జాలువార, రుక్మిణీ సత్యభామలతో, జెన్నారచున్న మన్నారు దేవునిఁ గన్నార నేవించి, త న్ముర్తి భావించి, శ్రీ భూ నీళా సమేతుఁ డైన పరవాసు దేవుని భజించి, యానంద బాష్ప ధారలు జాలుకొనఁ బులకలు గీలుకొన ననురాంగపు ములకలు మొలవ నను నేలుకొను మని ప్రార్థించినాఁడు. 'పలుమాట నీదు పదంబులు తలంచినవారలకు సుకవితా స్ఫురణంబుల్ గలుగుట యరుదె' యనుచున్నాఁడు - వాసుదేవ ప్రసాదాసాదిత మైన కవితను, తల్లిలా వినోద వర్ణనమునకే వినియోగించి, కవితారూప మగు కైంకర్యమును గావించి, ధన్యుఁ డైనట్టి భక్త శిఖామణి యైన కవి - విజయరాఘవ భూపాలుఁడు.

విప్ర నారాయణుఁడు - 'మాయా వాది మద గజ కంఠీర వుండు.' ఇల్లు నెడలి పొమ్మన్న విట కంటకితో - ఈ క్రింది విధముగా ననుచున్నాఁ డాతఁడు :- ధనశోధ్య పుండ్ర ధారణంబు మా కసాధారణంబు. పరమ మాయా వాద భంజనంబు మాకు దివ్యాంజనంబు. ఈ ప్రపంచంబు విష్ణు మాయ యని యెఱుంగుదుము గాని, తక్కిన మాయ లెఱుంగము. మా వంటి వారు మీ యిల్లు జేరుట హరి ప్రేరణం బని తెలిసికొందురు గాని, యీలా గందురా?' యని.

విజయ రాఘవ నాయకుని ఇతర రచనలు

విజయ రాఘవుఁడు తన కాళియ మర్దన యక్ష గానము నందు కృష్ణుఁడు కాళియ మర్దనము గావించిన కథను వర్ణించినాఁడు. పూతనా హరణమునందు పూతన వృత్తాంతము వర్ణింపఁ బడినది. రాజ గోపాల స్తవము, చెంగమ్మ స్తవము తన పూతనా హరణ యక్ష గానము నందు మన స్సంపూర్తిగఁ జేసినాఁడు. విజయ రాఘవుఁడు. తన ప్రహ్లాద చరిత్ర యక్ష గానమున - రాజ గోపాలునితో పాటుగ, కనకాబ్జ వల్లిని స్తుతించి, ప్రహ్లాద చరిత్రను జెప్పనారంభించినాఁడు. ఇందు విజయ రాఘవుఁడు - విష్ణు భక్తిని అత్యాశక్తితో నిరూపించినాఁడు. రాజ గోపాల విలాసము, గోవర్ధనోద్ధరణము, రాస క్రీడా నవనీత, చోరము, పారిజాతాపహరణము, దుష్కిణీ కల్యాణము, రాధా మాధవము, సత్య భామా వివాహము, ఉషా పరిణయము, దక్షిణ ద్వారకా స్థల వర్ణనము, సముద్ర మథన నాటకము, పాదుకా సహస్రము, గోపికా గీతలు, భ్రమర గీతలు, రాజ గోపాల దండకము. మున్నగు సాంగత్యము, వేడి కోలలు, విన్నపములు, దరువులు, ఏలలు వీడి పదములు మున్నగు వానిని గూడ విజయ రాఘవుఁడు రచించినట్లు తెలియుచున్నవి గాని, అవి ఇంత వఱకు లభింపలేదు.

హేమాబ్జ నాయికా స్వయంవరము

విజయ రాఘవుని కుమారుఁడైన మన్నారు దేవుఁడును - తండ్రి వలెనే విష్ణు భక్తుఁడు. ఈతని రచన - హేమాబ్జ నాయికా స్వయంవరము. సముద్ర మథనము, లక్ష్మీయైన చెంగమ దేవి యుద్భవించుట, ఆమె మన్నారు దేవుని వరించుటయు హేమాబ్జ నాయికా స్వయంవరం నందలి కథ. సముద్రునకు, మన్నారు దేవునికి చెంగమ్మ విషయమై విజయ రాఘవుఁడు రాయబారము చేసినట్లును, చెంగమ్మ వివాహము చేసికొనిన తరువాత మన్నారు దేవుఁడు తంజావూరు వేంచేసి, విజయ రాఘవుని యర్చన లందుకొని, అతని నాశీర్వాదించినట్లును కవి యీ గ్రంథమునందు, జెప్పట - అతని వైష్ణవ మత దృష్టి కొక చక్కని నిదర్శనము. రాజగోపాల స్తుతితో పాటుగ, హేమాబ్జ నాయికా స్వయంవర గ్రంథాది యందు - విష్ణుకృతుని, అనంతని, గరుడని, విష్ణు పంచాముఖములను, పన్నిద్ద రాళ్వారులను సంభావించి నమస్కనాఁడు. శత క్రతు శ్రీనివాస తాతా చారులకు నమస్కరించి నాఁడు. తనను ప్రసితామహుని - మహా మహుని - వీర వైష్ణవ సార్వభౌముని అచ్యుతాళ్వారుల నభినుతించినాఁడు. చెంగమ్మ స్వయంవరమునకు - కంచి వరదరాజులును, శ్రీరంగశాయియు, వేంకటేశ్వరుఁడును విచ్చేసిరి ! అయినను, చెంగమ్మ - వారి నందఱిని వీడి, మన్నారు దేవునే నరించినది.

మన్నారు దాస విలాసము

రాజగోపాల కరుణా కటాక్ష వీక్షణనుక్షణ ప్రవర్ధమాన సారస్వత ధురీణ యయిన రంగాజమ్మ - తన మన్నారు దాస విలాస నాటక ప్రారంభమునందు రాజగోపాలుని, దశావతారములను, హేమాంబుజవల్లి విష్ణుకృతులను, పన్నిద్ద రాళ్వారులను, తిరుమల

తాతాచార్య - రామానుజాచార్య - వేదాంతదేశిక - శ్రీనివాసాచార్యులను స్తుతించినది.

మన్నారు దాస విలాస నాటకా కథా గమనమునందు విజయ రాఘవుఁడు మన్నారు స్వామిని స్తుతించినాఁడు. శత క్రతు శ్రీనివాస తాతాచార్యులు - అగ్ర భాగంబునఁ గూర్చుండ, స్వామికి పోడశోప చారము లొనర్చినాఁడు. శోణాంబు రుహ కీరవాణి యైన మహా లక్ష్మీ యెఱుకతయై, కాంతిమతి దగ్గరకు వచ్చి, ఆమెను విజయ రాఘవుఁడు తప్పక వివాహ మాడు నని చెప్పినది. రాజ కొలువు నేసినంతనే అర్చకులు వచ్చి, స్వామి యొక్క తీర్థ ప్రసాదములు నాయన కిచ్చి యాశీర్వదెందురు. మహా విష్ణువుచే నాయకునిగ భావించి, వార ననితలు పద కేళి వినిపింతురు. అవసరముల - వారు స్వామికి విన్న పములు సేయుదురు. గోవర్ధనోద్ధరణ, గోపికా వస్త్రాప్రహరణ భావ ప్రతిమలు తిరువీధి యందు స్వామికి ఇరు ప్రక్కల నున్నవి.

మన్నారు దాస విలాస నాటక కథనే ప్రబంధముగ, మన్నారు దాస విలాస మను పేరుతో రంగాజమ్మ రచించినది. మన్నారు దాస విలాసమును రచింప వలసిన దని చెప్పఁచు, ఆ ప్రబంధమును రాజ గోపాలుని కంకితము సేయ వలెననియు, ఏ త ప్రబంధమునకు అత్యధిక మహత్త్వంబు గలుగఁ గల దన వీటం జెన్నారు మన్నారుల ఘోష మహోత్సవాది దివ్య వైభవంబులు పన్నింపవలయు ననియు విజయ రాఘవుఁడు రంగాజమ్మతోఁ జెప్పినాఁడు. రఘునాథ రాయలు పుత్ర ప్రాప్తికై రాజ గోపాలుని ప్రార్థించినట్లును, అంతట రాజ గోపాలుఁడు ప్రత్యక్షమై, 'విజయాధ్యుఁడగు సుతుని వేడికివి గనుక, లీల మము రాఘవునిగఁ గొల్పితివి గనుక, విజయ రాఘవ నామంబు దాల్చి, వెయ్యేండ్ల పుడమి రక్షింతు' నని రఘునాథునితోఁ జెప్పినట్లును గ్రంథారంభము నందలి పంచావళిలో ప్రథమాశ్వాసమున రాజ గోపా

లోత్సవ ప్రసంగ మున్నది. ద్వితీయాశ్వాసమున రాజ గోపాలుని తిరు
పీఠి మహోత్సవము చెప్పబడినది. గ్రంథాది యందు విజయ రాఘ
వుని వర్ణించు సందర్భమున, ఆయనను గూర్చి - 'హేమాబ్జ నాయకా
వర తనూభవుఁ' డని విస్పష్టముగాఁ జెప్పినది రంగాజమ్మ.

“ మా యవతారమై మహి నుదయించి

మీ యయ్య యై ధైర్య మేరులై మించి

యటట నమర్చుడై వెలయు. ” వాఁడు - రఘునాథుఁ

డని, రాజగోపాలుఁడు విజయ రాఘవునికి కలలోఁ గనిపించి చెప్పినట్లు,
రఘు నాథ నాయకాభ్యుదయమే చెప్పుచున్నది.

రాజ గోపాల విలాసము

శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర కరుణా కటాక్ష లబ్ధ సిద్ధ సారస్వత
నయనుడైన చెంగల్వ కాళ కవి - రాజ గోపాల విలాసమును రచించు
టకు హేతు భూత మైనది వైష్ణవ మత ప్రభావమే యనుట స్పష్టము.
రాజ గోపాల విలాసము నందలి మొదటి నాలు గాశ్వాసముల
యందును, శ్రీకృష్ణుని దక్షిణ నాయకత్వమును విపులముగ వర్ణించు
టగో తృప్తి చెందని కవి - తరువాతి యాశ్వాసమునందు దక్షిణ
ద్వారకగా ప్రసిద్ధి నందిన మన్నారు క్షేత్రము యొక్క ఉత్పత్తి
మాహాస్మ్యములను వర్ణించినాఁడు విష్ణువు ప్రత్యక్షమైనాఁడు. రుక్మిణ్యా
ద్యష్ట మహిమీ నేవితుడై, పోదశ సహస్ర గోపికా గణ పరివృతుఁ
డైన శ్రీకృష్ణుని రూపమున, ఆ చంపక వనము నందు వసింప వలసి
నదిగా - గో ప్రళయుఁడు విష్ణువును వరము కోరినాఁడు. ఆ ప్రకారమే
జరిగినది. ఆ చంపక వనమే దక్షిణ ద్వారక. గో ప్రళయుఁ డచ్చట
కృష్ణ తీర్థమును, హరిద్రా నదిని, విష్ణు పుష్కరిణిని, బృందావనమును
సృజించినాఁడు. గో ప్రళయుఁడు చివరకు విష్ణు సాయుజ్యము నంది
నాఁడు.

ఆ త్రేత్రము యొక్క మాహాత్యము అద్భుత మైనది. బ్రహ్మయు-లక్ష్మీయు తపము చేసి, విష్ణువును మెప్పించి, వరములను బొందినది ఆ త్రేత్రమునందే. అచ్చటి హరిద్రా నది యందు క్రుంకరు లిడినవో, కృతఘ్నత వలన గలిగిన పాపము గూడఁ బోవును. తన్ను సత్కరించిన యజ్ఞ శీలుఁ డను మునిని, రాజ శేఖరుఁ డను రాజు అవమానించి, కృతఘ్నత వలనఁ గలిగిన పాపముచే నున్మత్తుఁ డైనాఁడు. తరువాత, ఆ రాజు - షోడశ మహా దానములు గావించి, ఆ త్రేత్ర స్వామి యొక్క కైంకర్యమున కపార ధన మిచ్చినాఁడు. రాజ గోపాల విలాస గ్రంథము యొక్క మంతమున, అష్టాక్షరీ - ద్వాదశాక్షరీ మంత్ర మాహాత్యమును కాళ కవి స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁడు.

జయ విజ యాభ్యుదయము

జయ విజ యాభ్యుదయ మను తన గ్రంథమును వేంకటేశ్వర స్వామి కంకితము చేసినాఁడు రాజవోలు సుబ్బరాయ కవి. సుబ్బరాయ కవి యొక్క యన్న దమ్ములు నలువురు గూడ, హరి చరణ భజన తత్పరులు. శేషాద్రిశు కారుణ్యత వలననే తన జయ విజ యాభ్యుదయ మును రచింతు నని చెప్పినాఁడు రాజవోలు సుబ్బరాయ కవి :-

“ విమల సుతి న్యహా కృతులు వేడుకతో రచించి, మూఢ భూ రమణుల కిచ్చి, వారు సుకంఠుగఁ బ్రోవక యున్నఁ గూటికై శ్రమ పడి చచ్చి, దుర్గతి నజస్రము బొందుట కన్నఁ, బక్షి రా గ్గమనసుకున్ సమర్పణముగా నొనరించినఁ గల్గె సౌఖ్యముల్. ”

అను దృష్టి కలవాఁడు సుబ్బరాయకవి.

“ వన రుహ లోచనం డిటుల వర్తి లెనే యను నొప్ప ధీ యుతున్ విసుతి యొనర్తు ము ద్గురుని దేంకట భట్టరు దేశికేంద్రునిన్. ”

అని చెప్పినాఁడు సుబ్బయ కవి. జను విజ యాభ్యుదయమే కాక, సుబ్బరాయ కవి యింకను - గరు డాంజనేయ వా గ్వాద కథను, సుదంతా వివాహ ద్విపదను, కృష్ణార్జున సంవాదమును గూడ రచించి నట్లు చెప్పుకొన్నాడు గాని, ఆ గ్రంథము లింతవఱకును లభింపలేదు.

అధ్యాత్మ రామాయణము

రాణ ఇమ్మడి జగదేవరాయలు - అధ్యాత్మ రామాయణమును వ్రాసినట్లుగా, పొన్నతోట యశాబళ కవి - తన వామన పురాణము నందుఁ జెప్పినాఁడు గాని, ఆ గ్రంథ మింత వఱకును లభింప లేదు. ఇమ్మడి జగదేవరాయలు - ఇతఁడు గీత ప్రబంధములను గూడ రచించినాఁ డట. ఈతఁడు వైష్ణవుడై యుండు నని యూహింప వచ్చును. అందులకు కారణము - పొన్నతోట యశాబళ కవి, తాను - కందాళ భావనాచార్యుని తనయుడైన శ్రీ రంగ గురుని శిష్యుడ ననియు, శ్రీమ ద్వేంకట రమణ పరిచరణ ధురంధరుడ ననియు తన వామన పురాణము నందుఁ జెప్పుకొనినాఁడు.

వరద రాజు వాఙ్మయము

వేంకటేశ్వర స్వామి భక్తుడైన కట్టా వరదరాజు - తన పరమ భాగవత చరిత్రను, శ్రీ రంగ మహాత్మ్యమును, రామాయణద్విపదను వేంకటేశ్వరునకే అంకితము చేసినాఁడు. వరద రాజు యొక్క తాత తండ్రియు వైష్ణవులే. తన ప్రతి గ్రంథము నందును తనకు వేంకటేశ్వరుఁడు కలలోఁ గనిపించి, ఆ గ్రంథమును తనకే అంకిత మియవలసి నదిగాఁ జెప్పినట్లు చెప్పకొనినాఁడు వరద రాజు.

చారు చంద్రదాయము

తాడిపర్తి యందు తాను ప్రతిష్ఠించిన గోపాల కృష్ణునికి చెన్నమరాజు - తన చారు చంద్రదాయమును అంకితము చేసినాడు. చెన్నమరాజు యొక్క పూర్వులు - హరి ధ్యాన ఘనులు. చెన్నమరాజు - తాను ప్రతిష్ఠించిన గోపాల కృష్ణునికి కిరీట పీతాంబరములు చేయించినాడు. గోపాల కృష్ణాలయము సమీపమున కోనేరు కట్టించి, అచటనే వనమును వేయించినాడు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర విజయ విలాసము

వేంకట నాథ వర ప్రసాద ప్రసాదిత కవితా విలాసుఁడైన గణపవరపు వేంకట కవి - తన ప్రబంధ రాజ మగు వేంకటేశ్వర విజయ విలాసము నందు, వేంకటేశ్వరునకు అలమేలు మంగతో నైన పరిణయ వృత్తాంతమును వర్ణించినాడు. ఇతఁ డీ ప్రబంధ రాజమును వేంకటేశ్వర స్వామి కే అంకిత మిచ్చినాడు. ఇతఁడు - జాంబవతీ విలాసమును, పరమ భాగవత చరిత్రమును, బాల రామాయణ ద్విపదను గూడ రచించినట్లు తెలియుచున్నది కాని, ఆ గ్రంథములం దొక్కటి గూడ నేటి వఱకు లభింప లేదు. ప్రాయీకముగా - ఈతని గ్రంథములన్నియు - వేంకటేశ్వరునికే అంకితము సేయఁబడి యుండునని యూహింప వచ్చును.

క్షేత్రయ్య పదములు

జగత్తు నందలి యేకైక పురుషుఁడైన మువ్వ గోపాలుని తోడి శృంగారానుభవమున తల మున్నులుగ ఈతలు వైచినాడు క్షేత్రయ్య. మువ్వ గోపాలుని శృంగారమును తనివి తీర వర్ణించి, ధన్యుఁడైన

ఆంధ్ర వాఙ్మయము - వైష్ణవ మత ప్రభావము

యమరుఁ డాయన. మువ్వ గోపాలుని మీఁద డేత్రయ్య - సుమారు నలుబది యైదు వందల పదములకుఁ బైగ రచించి యుండు నని విమర్శకు లూహించుచున్నారు. కాని, అందు సుమారు మూఁడువందల యెనుబది పదములు మాత్రమే నేఁడు లభించుచున్నవి. పరమ వైష్ణవుఁడైన తంజావూరు విజయ రాఘవుని యాస్థానమును సందర్శించి, అతనిపై కొన్ని పదములను గూడఁ జెప్పినాఁడట డేత్రయ్య. శృంగార మును చాల పచ్చిగ వర్ణించినంత మాత్రమున, అతఁడు తన జీవితము నందును అట్టి శృంగారమునే జునుభవించి యుండునని యూహింప వలసిన యశావశ్యకత లే దనియే పలువురు పండిత విమర్శకుల యభిప్రాయము. ఇక్కడ ఒక విషయమును స్పష్టము చేయవలసి యున్నది. నూనవుని యందలి మేధ యొక్క - హృదయము యొక్క సంబంధ మెంతటి పటుత్వము గలిగినది యైనను గావచ్చును. కాని ఆ రెంటి యునికి యందు సామ్యము నూహించుట కవకాశ మే మాత్రమును లేదు. మహాత్ము లందఱును మహా మేధావులే. మాహాత్మ్యము నందే మహా మేధావిత యున్నది. అది కా దనుట కాదు. మేధ - యూహించిన యంశముల నన్నిటిని హృదయ మంగీకరించు నని చెప్పటకుఁ గల యవకాశము తక్కువ యనుట మాత్రమే యిట నుద్దేశింపఁబడిన విషయము. మానవుని యందు శృంగార ముండుట దోషము గాదు. మనస్సు గలిగిన మానవునిలోఁ గానిచో - మనస్సు లేని బండ తాయిలో శృంగార మే ముండును ? శృంగార ముండుటే దోష మని యన్నచో - భక్తి యోగమే అర్థ రహిత మైనది కావలసి వచ్చును. మానివుని కే భావము గలుగుటయందైనను దోష మేమియు లేదు. భావము పరమాత్మ స్వరూపమే గదా ! అయినచో నొక్కటి - మానవుని యందలి ఆ భావము లన్నియును ఉన్నత మైన పరమార్థము నెడ నున్ముఖులు కావలెను. ఇట శృంగార శబ్దముచే నుద్దేశింపఁబడిన యంశము తుచ్చ మైన కామ సుఖానుభూతి మాత్రమే కాదు. శృంగా

రము నందు కామ సుఖానుభూతి యొక లేశ మైనచోఁ గావచ్చును. 'కామ క్రోధాభిమానాదికం తస్మిన్నేవ కరణీయమ్' (కామ క్రోధాభిమానాది భావములను భగవానుని పైనఁ జూపవలయును.) అను నారద భక్తి సూత్రమున కర్థము, పైఁ జెప్పఁబడినదియే. రామకృష్ణ పరమ హంస యందుఁ గలిగిన కామము - ఆయన యున్నతికే హేతు వైనది. వివేకానందుని యందుఁ గలిగిన కామము ఆయన వైరాగ్య మెక్కువ యగుటకే కారణ మైనది. వివేకము తగిన యంత లేని యప్పుడు, కామము మానవుని పతనమునకు హేతువగుచున్నది. క్రియ యను నది సంకల్పము యొక్క స్థూల రూపము మాత్రమే. 'కామ సంకల్ప వర్జితాః' అని భగవద్గీత చెప్పునప్పు డుద్దేశింపఁబడినది సూక్ష్మ రూప మైన సంకల్పమే. సంకల్ప మధిక మైనది. క్రియ యల్ప మైనది. కారణము-సంకల్పము కలిగిన క్షణము నందేజగచ్ఛక్తియందు త దనుగుణ మైన చలనము గలుగుచున్నది. జగ చ్ఛక్తియం దట్టి వికార రూప చలన మే మాత్రము గలుగుట కై నను, తాను హేతు భూతుఁడు కాకుండ నుండవలయును. అట్లుండుటయే సంపూర్ణ త నొక సోపానము అనియే కదా మనస్సు నరికట్టవలయును. నాశము చేయవలయు ననుటయం దుద్దేశింపఁబడిన యర్థము ! 'తమక్రతుం పశ్యతి వీత శోకో ధాతుః ప్రసాదా నృహిమాన మిశమ్' (ధాతుప్రసాదము వలన వీత శోకుఁడై, యక్రతువు - మహిమాన్వితుఁడు నైన యీశ్వరుని గనుకొనుచున్నాఁడు) అను నుపనిష ద్వచనముచే నుద్దేశింపఁబడిన విషయము పైఁ జెప్పఁబడినదియే. తాను రచించిన పదములను బట్టియే క్షేత్రయ్య శృంగార పురుషుఁ డన్నచో - శృంగార సంకీర్తనలను రచించిన తాళ్ళపాక అన్నమాచార్య, పెద తిరుమలాచార్యాదులు గూడ శృంగార పురుషు లనియే చెప్పవలసి వచ్చును. శృంగార నర్తనమునందు వారు క్షేత్రయ్య కే మాత్రమును తీసిపోవు వారు కారు. అయినచో నొక మాట మాత్రము సత్యము. శృంగార

వర్ణ నమునందు శ్రేత్రయ్య కొన్ని చోటుల యందు - 'మామూలు
 హద్దుల నతిక్రమించినాఁడు. అది కాదనుట కెవరికిని వీలులేదు. అంత
 మాత్రమున, అది అసభ్య శృంగార మనియే యేల చెప్పవలయును ?
 పాత్రోచిత్యమును గూడ విస్మరించి, ఆస్థాన పతిత మని భావింపక,
 వర్ణించిన దక్షిణాంధ్ర కవుల శృంగారము కంటెను తక్కువ యైనది
 కాదు - శ్రేత్రయ్య వర్ణించిన శృంగారము. ఆ దృష్టితోఁ జూచినచో -
 'అసలు' శృంగారమే యసభ్య మైనది. దాని యందు సభ్యత యను
 నది వేఱుగా నుండుట కవకాశ మెక్క-ఁడున్నది ? స్నానము చేయుట,
 భోజనము చేయుట యెటువంటివో - ప్రాణు లన్నింటికిని శృంగారము
 కూడ నలువంటిదే. అయినచో - మానవుని యున్నతికి శృంగారము
 ఆటంకము కాఁ గూడదు తాకిక దృష్టితోఁ జూచినపుడు మానవుని
 పారమార్థికాభ్యున్నతికిని ఆటంకము గలిగించు స్వభావముశృంగారము
 నందు తప్పకుండ నున్నది. ఓజస్సు విజృంభించుట యనివార్యము.
 యోగి - జాగరూకత నహించవలసినది యీ సమయమునందే.
 పాతాళమునఁ బడుటకును, పరమేశ్వరునితో నేకత్వమును బొందుట
 కును మార్గములు వీలునట్టి కూడలి చో టిదియే. అ త్యున్నతికిని,
 అథః పశేనమునకును మధ్యమమునఁ గల యవకాశము - గుఱివించు
 టకు వీలు కాని యంతటి సూక్ష్మ మైనది. పరమ తపో నిష్ఠు లైన
 మహాద్దులు గూడ, అస్పరల వెంట బడి రని చెప్పుటలో - ఉద్దేశింపఁ
 బడిన యర్థ మిదియే.

వేంకట నృసింహ కవి రచనలు

నరహరి వేంకటఁ బోయి చెంచెతను వివాహ మాడిన కథను
 దీసికొని, నృసింహ విలాస మను పేర నొక ప్రబంధమును రచించి
 నాఁడు ప్రైడిచాటి వేంకట నృసింహ కవి. మన్నారు కృష్ణ శతకము,

రామ చంద్ర శతకము ఇతని యితర కృతులు. 'వారితామిత కృష్ణ మన్నారు కృష్ణ!' అను నది మన్నారు కృష్ణ శతకము యొక్క మకుటము. దాస సంగ దశకము, స్తుతి దశకము, సిత్త మాతృ దశకము, బాల దశకము, చోర దశకము, జార దశకము, గోపాల దశకము, దుష్ట నిగ్రహ దశకము, శిష్ట ప్రతిపాలన దశకము, అవతార దశకము నని పది భాగములుగా విభజించి, కృష్ణుని బాల్యమును - తల్లి దండ్రులను - అతని జారత్వ దుష్ట శిక్షణ శిష్ట రక్షణాది లీలలను - అవతారములను - మాహాత్మ్యమును ప్రశంసించి, స్తుతించి, తన్ను గూర్చి విన్నవించు కొన్నాఁడీ వేంకట నృసింహ కవి తన మన్నారు శతకమునందు. 'నన్ను గైకొను ముప్పేంద్రా! రామ చంద్రా హరీ!' యను నది యీతని రామ చంద్ర శతకము యొక్క మకుటము. మన్నారు కృష్ణ శతకము నందు వలెనే రామచంద్ర శతకము నందును కవి - రామచంద్రుని మాహాత్మ్యమును, స్తుతి - వాక్యోన్నతి - దాస సంగతి - మనో వృత్తి - సంసార - అభేద - దీన త్రాణ - అవతార - నీతి దశక నామములచే నేర్పఱచి, స్తుతించి, తన్ను గైకొనవలసినదిగా శరణము వేడికొనినాఁడు. పయి రెండు శతకము లందును పైఁడిపాటి వేంకట నృసింహ కవి ప్రపన్నుఁ డనుట స్పష్టము.

లక్ష్మణ కవి రచనలు

నరసింహస్వామి యొక్క మాహాత్మ్యమును స్తుతించుచు నరసింహ దండకమును, రామాయణ కథను దీసికొని రామ విలాసమును ఏనుగు లక్ష్మణ కవి రచించినాఁడు. ఈతని రామ విలాసమును కృతి నందిన వత్సవాయ గోపరాజు - 'పురవైరి ధరసీరి గిరి దారి హరి శౌరు చరణ నిర్గర వారి సురుచిఁ గేరి'నవాఁడు. గోపరాజు యొక్క పూర్వ లహో నాక డైన తిమ్మరాజు - 'నృహరి గేహ తటాక నిక్షేప

వనములు' పెద్దాపురమున నునిచినాఁడు. తిరుపతి వల్లీకి గిరి యందుఁ బూల పల్లెను, ఫల వృక్షములను జాల నిలిపినాఁడు. బిరుదాంక పురి యందుఁ బాల మున్నీటిని బోలు చెఱువును నిర్మించినాఁడు. పైఁ జెప్పిన తిమ్మరాజు యొక్క కుమారుఁడైన రాయపరాజు గూడ విష్ణు భక్తుఁడే. ఆయన, హరి భక్తి సుఖోదయ మను మహా కృతి రత్నము నందుకున్నవాఁడు; కట్టమూరిలో శ్రీరామునకు గుళ్ళో, మంటపములు, గోపురము కట్టించినవాఁడు; వాల్మీకి పురి కాగ్రధ కోటయందు ఫల భూజ వాటికలు పదిలపఱచినవాఁడు.

వత్సవాయ రచనలు

మన యేనుఁగు లక్ష్మణ కవి యొక్క తాత యైన యేనుఁగు లక్ష్మణ కవి వలన, వత్సవాయ జగ్గరాజు ధ్రువ చరిత్రమును కృతి నందినాఁడు. వత్సవాయ బలభద్రరాజు - భద్రాద్రి రాముని భక్తుఁడు. పదములు, కీర్తనలు, పద్య శతకములు, రాగ మాలికలు, దండకములు రచించి, భద్రాద్రి రామునకు కానుకగా నిచ్చినాఁడు. వత్సవాయ జగపతిరాజు, వత్సవాయ వంశము నందలి విష్ణు భక్తులకు సంబంధించిన పలు విషయ మంతయును - ఏనుఁగు లక్ష్మణ కవి యొక్క రామ విలాసము నందలి యవతారిక వలనఁ దెలియుచున్నది.

శహాజీ రచనలు

కృష్ణ లీలా విలాసము, జల క్రీడలు, రామ పట్టాభిషేకము, రుక్మిణీ సత్య భామా సంవాదము, విష్ణు పల్లకి సేవా ప్రబంధము, సీతా కల్యాణము మున్నగు గ్రంథములను శహాజీ మహారాజు రచించినాఁడు. శ్రీకృష్ణుని జననము, బాల్యక్రీడలు, సత్యభామను వివాహ మాచుట మున్నగు విషయములు గలిగిన కృష్ణ లీలా విలాసమును

శ్రీ కృష్ణునికే అంకితము చేసినాఁడు శహాశీ. గోపికా వస్త్రాప్రహరణ విషయము గలిగిన జల క్రీడలు కృష్ణునికే అంకితము చేయఁబడినది. రాముని పట్టాభిషేక విషయముగాఁ గలిగిన రామ పట్టాభిషేకము శ్రీరాముని కంకితము చేయఁబడినది. రుక్మిణి యొక్క, సత్యభామ యొక్క సంవాద విషయముగాఁ గలిగిన రుక్మిణీ సత్యభామా సంవాదము శ్రీ కృష్ణుని కంకితము చేయఁబడినది. విష్ణువు యొక్క విరహమును సహింప లేని లక్ష్మీదేవి - విష్ణుని కడకు తన చెలికత్తెలను బంపుట, చెలికత్తెలు పల్లకిలో విష్ణువును లక్ష్మీదేవి యొద్దకుఁ దీసికొని వచ్చుట, అయ్యవారి యొక్క, అమ్మవారి యొక్క అరగింపు నేవ, పవలింపు నేవ మున్నగు విషయములు గలిగిన పల్లకి నేవా ప్రబంధము కృష్ణుని కంకితము చేయఁ బడినది. స్వామి యొక్క ఉత్సవ దినముల యందు ఊరేగింపు సమయమున నట్టువరాండ్రచే ఈ విష్ణు పల్లకి నేవా ప్రబంధము ప్రదర్శింపఁబడెడి దట దక్షిణ దేశమున. సీత, రాముని వివాహ మాడుట విషయముగాఁ గల సీతా రామ కల్యాణము రాముని కంకితము చేయఁబడినది.

✓ దేవకీ నందన శతకము

తన తండ్రి తాతలు జైపు లయినను, తాను మాత్రము కృష్ణ భక్తుడయి, కృష్ణునిపై, 'కృష్ణ! దేవకీ నందనా !' యను మకుట ముతో - నూఱు పద్యములు గల దేవకీ నందన శతకమును రచించి నాఁడు వెన్నెల కంటి జన్నయ.

‘పరమ హృద్యం బైన పద్య శతమున

దేవకీ తనయు విధేయఁ జేసె’ నని

జన్నయను, పేరమరాజు జక్కన తన విక్రమార్కు చరిత్ర యందు

వెన్నెలకంటి

స్తుతించినాఁడు. పలు విధములయిన కృష్ణుని రూపమును, ఆయన చేతలను మనసు దీర వర్ణించుచు, తన్ను కృతార్థుని జేయవలసిన దని, జన్మయ తన దేవకీ నందన శతకము నందు వేడిగొనినాఁడు. ఉదాహరణమున కొక్క పద్యము :-

“లలనా కుంచిత వేణీయం దడవి మొల్లల్ జార, కస్తూరికా
తిలకంబున్ గరుగంగ, లేత నగవుల్ దీపింప నెమ్మొమునన్
దళకుల్ జూపెడి చూపు లోరగిల నాన రీతులన్ వేణు పు
ష్కల నాదంబులఁ బెంపు జూపుదువు కృష్ణా ! దేవకీనందనా ! ”

ఈ దేవకీ నందన శతకమునందు కవి, కృష్ణుని ప్రధానముగా - రక్షకునిగను, స్వామిగను దర్శించినాఁడు.

దా శ ర థి శ త క ము

రామ దాసుగ కంచర్ల గోపన్న ప్రసిద్ధుఁడు. భద్రదాచల రాముని భక్తుఁడు. భద్రదాచల ప్రాంతమునకు ‘తహశీలుదారు’గ నున్న గోపన్న తాను ప్రజల నుండి వసూలు చేసిన ధనము ఆట వేల రూపాయలు నెచ్చించి, భద్రదాచల రామునికి ఆలయము, ప్రాకారము, గోపురము మున్నగు వానిని గట్టించి, రామునికి సీతకు ఆధరణములు చేయించినాఁడు. శిస్తు ధనమును అప్పటి గోలకొండ తానీషాకు గోపన్న చెల్లింపనే లేదు. అందులకు తానీషా - గోపన్నను చెఱలో నుంచి, పెక్కు విధముల బాధించినాఁడు. తుదకు రామ లక్ష్మణులు వచ్చి, తానీషాకు ధనము చెల్లించి, గోపన్నను వైదు నుండి విడిపించి రవిజన శ్రుతియందున్న కథ. రాముని దాసుడైన గోపన్న - ‘దాశరథి! కరుణాపయోనిధి!’యను మకుటముతో నొక శతకమును రచించినాఁడు. ఈ దాశరథి శతకము ప్రధానముగా - రామ భక్తితో నిండినది.

రాముడే గోపన్నకు పర దైవము, సర్వ బాంధవ్యములను రాముని యందే ఆరోపించి దర్శించిన శరణాగతుఁడు గోపన్న. రాముని మాహాత్మ్యము శతకమునం దంటును గనిపించును, శ్రీరమ నీత గాగ, విరజానది గౌతమిగా - భద్రదాచలమునే వైకుంఠముగా దర్శించినాఁడు గోపన్న. చక్కెర మాని, వేముఁ దినఁ జాలిన కైచడి, మానవాధములు పెక్కురు బక్క దైవములను వేముఁ గొల్చెద రట్ల కాదయా, మొక్కిన నీకు మొక్కి వలె, మోక్ష మొసంగిన నీవ యీ వలెం దక్కిన మాట లేమిటికి నని మొగమాటమి లేకుండ రామునితోఁ జెప్పి, ఆయన యొక్క సర్వోత్కృష్టతను స్థాపించినాఁడు రామ దా సైన గోపన్న. భండవ భీముఁ డార్త జన బాంధవుఁ డుజ్వల బాణ తూణ కోదండ కళా ప్రచండ భుజ తాండవ కీర్తికి రామ మూర్తికి రెండవ సాటి దైవ మింక లేదనుచు గడ గట్టి, భేరికా డాండ డడాండ డాండ నినదంబు లజాండము నిండ, మత్త వేదండము నెక్కి చాటినవాఁడు గోపన్న. రామ కథామృతమును, రాముని పద పంకజ తోయమును, రామ నామ సుధా రసమును జాఱినవాఁడు గోపన్న. ఆయనకు రాముని కంటె మహాత్ముఁడు వేల్పుల యందు లేడు. సలలిత రామ నామ జప సార మెఱిగినవాఁడు గోపన్న. ఆయనకు దైవము, తల్లి, తండ్రీ, గురువు, సఖుఁడు - భద్రదాచల రాముడే. అన్య దైవములు, జేరి భజించినవారి పొందు చేసితి ననియు, నా తప్పనకు చిక్కులు వెట్ట వల దనియు రాముని వేడికొన్నాఁడు రామ దాసు. విష్ణువు యొక్క దశావతారములను తన శతకము నందు స్తుతించినాఁ డాయన. ఆయన జీవము రాముడే. భవము నొల్ల నివాఁడు రామ దాసు.

నరసింహ శతకము

శేషప్ప కవి రచించిన నరసింహ శతకమున కాంధ్ర దేశమున బహుళ ప్రచార మున్నది.

“ భూషణ వికాశ ! శ్రీ ధర్మ పుర నివాస !
దుష్ట సంహార ! నర సింహ ! దురిత దూర ! ”

అనునది - శేషప్ప కవి యొక్క నరసింహ శతకమునకు మకుటము. ధర్మ పుర నివాసుఁ డైన నరసింహస్వామి - శేషప్ప కవికి ఇష్ట దైవ మనుట స్పష్టము. నరసింహ శతకము నందు శేషప్ప కవి ప్రధానముగా ప్రవన్నుడు. తా నతి నీచుఁడ ననియు, పరమ పాపిష్టుఁడ ననియు, తన పాపములకు లెక్కయే లే దనియు, తన దోషముల శెల్ల తుమించి మోక్షము నీయవలసిన దనియు, తల్లి యైనను - మఱి యే మయినను - తనకు నరసింహ రూపుఁ డైన విష్ణువే యనియు దీనుఁడై, ఆయనతోనే మొఱ పెట్టుకొన్నాఁడు. సఖుఁడై విష్ణువు నాజ్ఞాపించినాఁడు. విష్ణువుపై కోపించినాఁడు. విష్ణు వును మందలించినాఁడు. ప్రార్థించినాఁడు. ఎత్తిపొడిచినాఁడు. తనకు ప్రత్యక్షము కావలసినదిగా విలపించినాఁడు. నరసింహ శతకమునుఁ బట్టి శేషప్ప కవి - యాచనా వృత్తితో - అతి దుర్భరమైన జీవితము గడిపిన ట్లూహింప వచ్చును.

“ ధరణిలో నరు లెంత దండివా రైనను
నిన్నుఁ గానని వారి నే స్మరింప ” నని గట్టిగా జెప్పి వేసినాఁడు.

నరసింహస్వామితో శేషప్ప కవి, ఉత్తమ ధర్మములను కొన్నిటిని జెప్పుచు, చివరకు -

“ జలజ దళనేత్ర ! నీ భక్త జనుల తోడ
జగద మాడెడు పనికంటెఁ జావు మేలు. ”

అని శేషప్ప కవి సిద్ధాంతము చేసినాఁడు. తినువులొఁ బ్రాణ ములు తరలి పోయెడు వేళ విష్ణు స్వరూపమును ధ్యానించు నతఁడు

నిమిష మాత్రములో విష్ణువును జేరుగు గాని, యముని చేతను జిక్కి-
 శ్రమల బడఁ డని శేషప్ప కవి నమ్మకము. విష్ణువును గొలుచుటే సర్వ
 భూషణ మనియు, విష్ణువు మీద భక్తి లేని మానవుఁడు - రెండు
 పాదాల మహిష మనియు శేషప్ప కవి యభిప్రాయము. తరు మణి
 శ్రీ చూర్ణ గురు రేఖ లిడినను, విష్ణు నెఱుంగ కున్నచో వైష్ణవుఁడు
 గాఁ డని ఆయన వక్కణ.

విష్ణు భక్తులను కన్నుల నిండఁ జూచి జోహారు చేయువాఁడు,
 హరి కథలు విన్నెడివాఁడు, హరి దాసు లింటికి వచ్చు నపుడు వీటపైఁ
 గూర్చుండఁ బెట్టువాఁడు, హరి నేవకుల జాతి నీతు లెన్నక, వారికి
 దాసోఽహ మనువాఁడు పరమ భక్తు డనియు, పుణ్యుఁ డనియు,
 అట్టి వానిని గనుఁగొన్ననే పుణ్య మనియు స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁ
 డాయన.

“ గర్వమునఁ గష్టపడి నిన్నుఁ గానకున్న
 మోక్ష సామ్రాజ్య మొందఁడు. ”

“ నిన్ను నమ్మిన భక్తుండు నిశ్చయముగఁ
 గోరి చిల్లర దైవములఁ గొలువఁబోడు. ”

“ నిన్ను గొనియాడుచుండెనా నిశ్చయముగ
 వాడు మోక్షాధికారి యీ వసుధ లోన. ”

“ తామరసగర్భ హర పురందరుల కైన
 నిన్ను వర్ణింపఁ దరమానె ?

అని, ప్రత్యక్షముగ విష్ణువుతోఁ జెప్పఁ గలిగినవాఁడు శేషప్ప కవి.

“ ఎందుఁ బోవక నేను నీ మందిరమున
 నిలిచితిని. ”

“ నన్నుఁ గాపాడినచో - నీకు కైంకర్యపరుఁడనై
 సేవలు చేయ గలను. ”

అంతే యని, శేషపు కవి - తన నరసింహ శతకము నందు విష్ణువుతో చివరి మాటగఁ జెప్పినాఁడు. ఇతఁడు ధర్మపురిరామాయణమునుగూడ రచించినాఁడు.

కఱి వేల్పు శతకము - ఉపమాక వేంకటేశ్వర శతకము

పైజర్పు అప్పయ కవి - కఱివేల్పు శతకమును, ఉపమాక వేంకటేశ్వర శతకమును రచించినాఁడు. 'బళిర కఱివేల్పు పసిడి ను న్వలువ దాల్చు, అనునది కఱివేల్పు శతకము యొక్క మకుటము. కఱివేల్పు శతకము నందు రాధా కృష్ణుల శృంగారము వర్ణింపఁ బడినది. ఉపమాక వేంకటేశ్వర వివాహము మున్నగు విషయములు వర్ణింపఁబడినవి. ప్రౌఢ యైన రాధ యొక్క శృంగారమున కఱివేల్పు శతకమునందు పచ్చిగ వర్ణించుటచే, అప్పయ్య కవికి అంధత్వము కలిగినదనియు, ఉపమాక వేంకటేశ్వర శతకము నందు అలమేలు మంగను ముగ్ధగఁ జెప్పి, శృంగారము యొక్క పాలు తగ్గించుటచే, అంధత్వము పోయిన దనియును ఒక వాడుక యున్నది. ఏ మయినను, ఆంధ్ర వాఙ్మయమున రాధా కృష్ణుల శృంగారము విషయముగాఁ గలిగిన మొట్టమొదటి శతకము - కఱివేల్పు శతక మనియే చెప్పవలసి యున్నది.

సింహాద్రి నారసింహ శతకము

ఆంధ్ర వాఙ్మయమునందు ప్రసిద్ధ మైన శతకములలో - సింహాద్రి నారసింహ శతక మొకటి. 'వైరి హర రంహ సింహాద్రి నారసింహ !' అను నది యీ శతకము యొక్క మకుటము. ఈ శతకము గోగులపాటి కూర్మనాథుఁడు రచించినాఁడు. ఇతఁడు రామ

తీర్థము, పద్మనాభము, సింహాచలము మున్నగు దేవస్థానముల మీఁద అధికారిగ నుండినవాఁడు. పది నెనిమిదియవ శతాబ్ది యుష్ట రార్థమున మరాటీలు, పిండారీలు మున్నగు మైచ్చులు హైందవ దేవాలయములను బెక్కింటిని కొల్ల గొట్టి, వానిని సర్వ నాశము చేసిరి. తురకలు వచ్చి, సింహాచల నరసింహస్వామి దేవాలయమును ముట్ట డించి, అచ్చటి దేవతా విగ్రహములను బగులఁ గొట్టుచు, దేవాలయమునందే గో హింస చేయుచు, హైందవ స్త్రీలను జేరఁ బట్టుచు, పెక్కు దుండగములను గావించినారు. ఆ దుర్జయమును జూచి సహింప లేని కూర్మనాథుఁడు విషయము నంతను నరసింహ స్వామితో మెఱ పెట్టికొని, తురుష్కుల బారి నుండి రక్షింప నలసిన దని పెక్కు విధముల ఆయనను ప్రార్థించినాఁడు. నరసింహ స్వామిపై ఆయన కోపించినాఁడు. నిందించినాఁడు. బెదిరించినాఁడు. బలిమాలుకొని నాఁడు. లాలించినాఁడు. ఏ మయినను, కొంత కాల మగు సరికి, తుమ్మెదల - తేనె టీగల దం డొకటి లేచి, రక్తము కాఱి, కండలు బయటికి వచ్చునట్లుగ తురుష్కుల బాధించినది. తురుష్కులు సింహాచలము విడిచి వెళ్ళిపోయినారు. ఆనందమున నుప్పొంగి పోయిన కూర్మనాథుఁడు నరసింహ స్వామిని, ఆయన మాహాత్మ్యమునకు పెక్కు విధములఁ బ్రశంసించినాఁడు. స్తుతించినాఁడు. సింహాద్రి నారసింహ శతకము నందలి విషయ మిదియే.

గోగులపాటి కూర్మనాథుఁడు సింహాద్రి నారసింహ శతకము నందు, భగవానుని ప్రధానముగా - రక్షకునిగను, స్వామిగను దర్శించి నట్లు కనిపించును. చోర సంవాద మను నామాంతముగల లక్ష్మీ నారాయణ సంవాద మను గేయ సంకలిత గ్రంథమును, విజయ రామ శతకమును గూడ రచించినాఁడు కూర్మనాథుఁడు. నేటికిని కొన్ని విష్ణ్వాలయము నందు - 'దోపుడు' ఉత్సవము యొక్క సందర్భమున అర్చకులు లక్ష్మీ నారాయణ సంవాదమును జదువుదు రట.

పశ్చిమ రంగ శతకము - రంగ ధామ శతకము

శత్రువులను సంహరింపు మనుచు, సింహాద్రి నారసింహ శతకము యొక్క ధోరణిలోఁ జెప్పబడినదే శత్రు సంహారక శతక మని ప్రసిద్ధ మైన వేంకటాచల రమణ శతకము. 'శత్రు సంహార ! వేంకటాచల విహార !' యను నది శత్రు సంహార శతకము యొక్క మకుటము. ఔరంగజేబు కాలము నందు తురకలు - చిత్తూరు. నెల్లూరు ప్రాంతముల యందు దోపిడి జరిపి నప్పు డీ శత్రు సంహారక శతకము పుట్టి యుండు నని విమర్శకుల యభిప్రాయము.

శత్రు సంహారము చేయు మనియు, శత్రు సంహారమునకు ప్రయత్నించు దేవరాణు ధరాశరునకుఁ దోడ్పడు మనియుఁ జెప్పిన పశ్చిమ రంగ శతకము - పయి శతకముల కోవలోనిదే. 'పశ్చిమ రంగ !' యనునది యీ శతకము యొక్క మకుటము.

రాక్షస విరామ కస్తూరి రంగ ధామ !' అను మకుటముతోఁ జెప్పబడిన రంగ ధామ శతకమును - 'రాత్రి చర వైరీ కస్తూరి రంగ శౌరి !' యను మకుటముతోఁ జెప్పబడిన రంగ శౌరి శతకమును పయి సింహాద్రి నారసింహ శతకము యొక్క పద్ధతి లోనివే.

పంచాయుధ కల్లె - లక్ష్మీ విలాసము

పంచాయుధ కల్లెను, లక్ష్మీ విలాసమును రచించినాడు కంఠీరవ రాజు. విష్ణుదేవుని పంచాయుధములను కంఠీరవ రాజును రక్షించవలసినదిగాఁ జెప్పబడినది పంచాయుధ కల్లె. కంఠీరవ రాజును లక్ష్మీదేవి యాశీర్వదించుట విషయముగాఁ గల్గినది లక్ష్మీ విలాసము. కంఠీరవ రాజు కొన్ని పదములను గూడ రచించినట్లు తెలియుచున్నది.

పానకాలరాయని రచనలు

హరి భక్తి సుమహితుఁడు - వేణు గోపాల భక్తుఁడు నైన
తాడేల్ల పానకాల రాయఁడు - మానస బోధ శతకమును, చిత్త
బోధ శతకమును, పార్థ సారథి శతకమును, లక్ష్మీ దేవి శతకమును.
మంగళగిరి లక్ష్మీనృసింహ శతకమును, రుక్మిణీ పతి శతకమును రచించి
నాఁడు. 'మనసా! శ్రీహరి పాదము లాశ్రయింపుమా!' యనునది
మానస బోధ శతకము యొక్క మకుటము. 'శ్రీహరి పద్మములు కోరి
భజింపుము చిత్తమా! యనునది పార్థసారథి శతకము యొక్క
మకుటము. 'శ్రీమంగళ శైల నారసింహుని రాణి!' యనునది రుక్మిణీ
పతి శతకము యొక్క మకుటము.

పానకాల రాయని మానస బోధ శతకమునకు ఆంధ్ర దేశమున
బహుళ ప్రచార మున్నది. మానస బోధ శతకమునందు పానకాల
రాయఁడు - 'శంఖ చక్ర జల జాభయ హస్తము లొప్పువాఁడు, ఉరు రత్న
సువర్ణ కిరీట శిరింబువాఁడు, కోమల తులసీ విభాసుర రమా యుత
వక్షమువాఁడు' నైన విష్ణువును గొలిచినాఁడు. హరి సరి యైన దైవత
మజాండమున న్నహి' యని స్పష్టముగాఁ జెప్పినాఁ జాతఁడు. మనస్సు
హరి పాదముల నాశ్రయించుట - 'యుత్తమ సాన్వి వల్లభం
గూడఁగ నేగుట' వంటిదే.

ప్రాణులలో మానవులు - వారిలో ద్విజులు - వారిలో నిగమార్థ
విదులు ఎక్కువ యని చెప్పుచు, వారి కంటెను - 'జల రుహ నాభ
పాద జల జార్చకు లుత్తము లంఘ' అని నొక్కి వక్కాణించినాఁడు
పానకాల రాయఁడు. హరిని వదలి, యన్యులనుఁ గొలుచుట - కామిని
తన పతిని వదలి, జారులను గలియుట యంటిది యట. అంబుజా
క్షుని కంటెను అన్య లైన వా రందఱును ఆయన ప్రకారము కొఱ

మూలినవారే. మొత్తము మీద, సితా రక్షకాది నన విధ సంబంధముల తోను విష్ణువును పానకాల రాయఁడు తన శత్రుకముల యందు సందర్శించినాఁ డని చెప్పవచ్చును.

“ హరిమితోడ నైన, దగు కోరిక నైనను, బ్రాజు ఏటిచే
దూఱుచు నైన, వైరమునఁ దూఱుచు నైనను, భక్తి నైన వే
మాటు హరిం దలంప ననమాన సుఖంబు ఘటిల్లు. ”

ఇదియే పానకాల రాయని పరమాశయము.

పాపరాజు రచనలు

శ్రీ మదన గోపాల కృపా కలిత కలాక్ష వీక్షా సమావాదిన చతు ర్విధానవద్య కవిత్వ విద్య కలవాఁడైన కంకంటి పాప రాజు - ఉత్తర రామాయణమును, విష్ణు మాయా విలాస మను యక్ష గాన మును రచించినాఁడు. రాఘవేశ్వరు చారిత్రము నెందఁడెన్ని గతుల స్వర్ణించినను గ్రాలు ననియు, కర్మ భూమి పలు మానుష దేహ ముతో నుండి జానకీ జాని కథలు రచింపక, అస త్కథ లెన్ని రచించినను - అట్టి వాని వివేక మేటికి ? వాని కవిత్వ మేటికి ? అనుచు న్నాఁడు పాప రాజు - తన ఉత్తర రామాయణారంభమునందు. కాంచన గర్భ శంకర ముఖ త్రిదశేంద్రులు ప్రౌఢ రీతిఁ గీర్తించినను, మెప్పుతో వినని కృష్ణుఁడు తనకు కలలోఁ గనిపించి, ఉత్తర రామాయణ మును అంకిత మీయవలసిన దని చెప్పగా, ఆయనకే అంకితము చేసితి నన్నాఁడు పాప రాజు. ఉత్తర రామాయణమును అంకిత మొనర్చుటకు ముందే, తన విష్ణు మాయా విలాసమును కృష్ణునికే అంకితము చేసి యున్నాఁడు పాప రాజు. విష్ణువు తన కృష్ణావతార ములోఁ జేసిన మాయలు - విష్ణు మాయా విలాసము నందలి

విషయము. విష్ణు మాయా విలాసమును ద్విపదగ రచించినాడు. పాప రాజు తమ్ముడైన కంకంటి నరసింహ కవి.

దశావతార చరిత్ర

శ్రీరామ కరుణా రసానూఢుడయిన ధరణి దేవుల రామ మంత్రి - విష్ణుని దశావతారముల యందలి విషయములను దశావతార చరిత్ర మను పేర రచించినాడు. కృష్ణునిపై రాగా మంత్రికిఁ గల ప్రత్యేక దృష్టి వలననే రాధా కృష్ణుల వృత్తాంతమును నూతన దశావతారములతోపాటు వర్ణించినాఁ డాతఁడు. రామ మంత్రి యొక్క దశావతార చరిత్ర కృతి పతికి తండ్రి యైన పద్మనాభ మంత్రి - 'రామ కథలను, బాయన విభాగంబులను, నేక రీతిగ నిర్వహించు పతిమయు, నపరిహార్యంబుగా నన్య మతంబుల యందు శంక పుటించు సౌఘళంబు'ను గలవాడు.

తేర పావన శతకము

తన్ను రక్షింపవలసినదిగ శ్రీరాముని ప్రార్థించుచు, ఆయన గుణ మాహాశ్ల్యముల వర్ణించుచు, ఆయనకే యంకితముగ -

“ అనఁ ! కడ్డాట తేర పావన నరేంద్ర !

రమ్మ గుణ సాంద్ర ! దశరథ రామ పంద్ర ! ”

అను మకుటముతో నొక శతకమును జెప్పినాడు కడ్డాట తేరప కవి. అదియే తేర పావన శతకము. తేరప కవి - శ్రీ రామ పద పద్మ సార సంగ్రహ మత్త మఘపాయమాన మానసుఁడు, శ్రీ రామ నామ విశేష లేఖన నర్తకాయమాన కరాంగుళాంచితుఁడు, చిర విప్ర

పాద సంగసేవనాపయాత కల్మషుఁడు. విష్ణువును ప్రధానముగ స్వామి గను, క్వాచిత్కముగ సఖునిగను తేర వావన శతకము నందు దర్శించి నాఁడు తేరప కవి. పట్టాభి రాముఁడే అతని కిష్ట దైవము గూడ. పాపములను బాపి, భయము లుడుపువారు రాముని కంటెను అన్యులీ లోకమున లే రని తేరప కవి నొక్కి చెప్పినాఁడు తన శతకమునందు. రాముఁ డతనికి నవ రస మూర్తి. దశావతారములలో - రాముని స్తుతించిననేకాని తృప్తి కలుగ దాతనికి.

“ నీవు తప్పిన నా కెవ్వ రింక దిక్కు. ”

“ ముందు చేసిన పాప మొందకుండ

నన్నుఁ గాపాడి రక్షించు ” మనియే పట్టాభి రాముని

గూర్చి తేరప కవి వేడికొలు.

భద్రాద్రి రామ శతకము

‘శ్రీమ ద్భద్రాద్రి ధామ శ్రీ రఘు రామా!’ అను మకుటముతో - పావులూరి యందలి శ్రీరాముని గుణ మాహాత్యములను స్తుతించుచు, భద్రాద్రి రామ శతకమును రచించినాఁడు పావులూరి మల్లన్న. ‘రాముని కన్నను రెండవ సామియు లేఁ డనుచు’ - నాతఁడే ‘సర్వం బనుచున్ వే మాటు విన్నవించి’నాఁడు మల్లన తన భద్రాద్రి రామ శతకము నందు. రాముఁ డాతనికి రాజాధి రాజు. రాముఁడే యాతని కిలవేలుపు. చామఁతులతో - చంపకములతో రాముని పూజించినాఁడు మల్లన. రాము నాశ్రయించి, ఆయన నామమునే ‘యచ్చార్ణవః జేసి’ నాఁడు మల్లన.

మల్లనకు శ్రీరాముఁడు ప్రధానముగా స్వామి, పిత వంటి వాఁడు, రక్షకుఁడు, శేషి. రామ బ్రహ్మము యొక్క మహిమోక్తుల

నెన్నుట యీశ్వరుని తరము గూడ గా దనియు, శివుని పత్ని గూడ రామ నామమునే కామిత మతిని జపము చేసిన దని స్పష్టముగాఁ జెప్పి నాఁడు మల్లన. రాముని కన్న, తన్నుఁ బ్రోచు రాజుఁక లేఁడు మల్లన్నకు.

రాజ గోపాల శతకము

“ సురుచికార ! ఉన్నవ పుర విహార !

రాజ గోపాల ! రాధా మనోజ ఛేల ! ”

అను మకుటముతో - ఉన్నవ పురము నందలి రాజ గోపాల స్వామిపై నొక శతకమును రచించినాఁడు - ఉన్నవ యోగానందుఁడు. ఇదియే రాజ గోపాల శతక మని చెప్పబడుచున్నది. ‘రాధా మనోజ ఛేల !’ యను శ్రీకృష్ణ సంబోధనమును కవి తన శతకము యొక్క మకుటముతోఁ జేర్చుట గమనింపఁదగినది. యోగానందుఁడు ప్రధానముగా శాంత భక్తుఁడు. దాస్య సఖ్యా ద్యవస్థలును ఈతని శతకమందఁట నఁట గనిపించును.

“ ధరలోన నే జాతి నరుఁడైన శంఖ చ

త్రాంకితుడై భక్తి నలరె నేని

చి ప్రోర్థ్వ పుండ్రంబుఁ జెన్ను మీఱి ధరించి

దాస నామంబున దనరె నేని.... ”

ఆతని కలుషము లన్నియు హతము చేసి, పరమ పదమును విష్ణు విచ్ఛు ననుచున్నాఁడు యోగానందుఁడు.

“ పరగ శ్రీ వైష్ణవార్పణము సేయని కల్మి
కల్మి కా దది పెద్ద కౌల్మి గాని
పరమ భాగవత సంస్కర్మఁ జెందని నోము
నోము గా దది పెను గాము గాని. ”

అని యోగానందుని నక్కణ.

“ నాలుకా ! కేశవ నామమ్ము నుడుపుము
చిత్తమా ! హరి మీఁదఁ జింత నిలుపు
పాణి యుగంబి ! శ్రీ పతి పూజ సేయుము
కర్ణ ద్వయము ! విష్ణు కథలు వినుము. ”

అని తన సర్వస్వమును విష్ణు సేవ సేయవలసినదిగా ఆజ్ఞాపించి
నాఁడు. మనసులోని మాటను ఈ క్రింది విధముగా విష్ణువుతో విప్పి
చెప్పుచున్నాఁడు యోగానందుఁడు :-

“ భవదీయ దివ్య నామామృతంబు
గ్రోలు నరుఁ డేల యితరంబు గ్రోల నేర్పు. ”
“ సంతతము నీ ప్రదక్షిణము సేయని కాళ్ళు
కాళ్ళు గా వని పుర గాళ్ళు గాని
అనయము నీ పడార్చన సేయని కరము
కరము గా దది దర్శి కరము గాని. ”

యని, ఆయని ప్రకారము కమలాక్ష భక్త సంగతిఁ గోరని త్రిదండి -
దండి గాఁడు హరి నామ జపావశ్యకతను బహుధా నొక్కి చెప్పి
నాఁడు. ఆయన యొక్క దశావతార స్తుతులను స్తుతించిననే కాని తృప్తి
లేదు యోగానందునికి. ‘సకల యోనుల యందు జన్మించి జన్మించి,
చచ్చి, చచ్చి, మరలఁ బుట్ట లేక’, హరి చరణ యుగళ సేవను గోరిన
వాఁడు - ఉన్నన యోగానందుఁడు.

కృష్ణ శతకము

తన తల్లియు - తండ్రియు - తోడు నీడ - సఖుఁడు - గురుఁడు -
దైవము - పతియు - గతియు - ప్రాపును - దాఁపును - సర్వమును
కృష్ణుఁడే యని చెప్పినాఁడు 'కృష్ణా ! యను మకుటముతో' తాను
రచించిన కృష్ణ శతకమునందు సృసింహ కవి. ఈ కృష్ణ శతకము
ఆంధ్ర దేశమున ఆబాల గోపాలమునకు కంఠస్థ మని చెప్పవచ్చును.
సృసింహ కవి కాధారము కృష్ణుఁడు. ఆ కృష్ణుఁ డాతనికి వేదంబులు
గన నేరని యాది పర బ్రహ్మ మూర్తి. కృష్ణుని యందే బ్రహ్మ
యున్నాఁడు, విష్ణు వున్నాఁడు, శివుఁ డున్నాఁడు సృసింహ కవికి.

తిరుమణి పెట్టిన మనుజుఁడు పరమ పవిత్రుఁ డనియు, భాగ్య
వంతుఁ డనియు, హరి యను రెం డక్షరముల పాతకముల నన్నిటిని
హరించు ననియు, హరి నామ మహత్త్వము పొగడుటకు నశము కాని
దనియు చెప్పినాఁడు సృసింహ కవి తన కృష్ణ శతకము నందు.
హరిని దలఁచిన వారికి కైవల్య పదవి లభించు నని ఆయన మతము.

“ కంటికి రెప్ప విధంబున

విలుము నను నీ బంటుగ

జాలా నిను నమ్మినను ” అనియె సృసింహ కవి

కృష్ణుని ప్రార్థించునది కృష్ణ శతకము నందు.

పురుషోత్తమ కవి రచనలు

అద్దంకి తిరుమలాచార్య శ్రీ చరణ పద్మ భవ్య తీర్థ మరంద పాన
ద్విరేఖాయమాన మానసుఁ డయిన కాసుల పురుషోత్తమ కవి - భక్త
కల్ప ద్రుమ శతకము, మానస బోధ శతకము, హంసల దీవి గోపాల

శతకము, ఆంధ్ర నాయక శతకము రచించినాడు. మానస బోధ శతక మింత వఱకు లభింప లేదు. భక్త కల్ప ద్రుమ శతకము నందలి కొన్ని పద్యములు మాత్ర మిపుడు లభించు చున్నవి. మిగత రెండు శతకములు సంపూర్ణముగా లభించినవి.

‘పరాకు భద్ర శైల రామ భక్త ద్రుమా !’ యను నది భక్త కల్ప ద్రుమ శతక మకుటము. ‘భావజ విలాస! హంసల దీవి వాస ! లలిత కృష్ణాబ్ధి సంగమ స్థల విహార ! పరమ కరుణా స్వభావ గోపాల దేవ !’ యను నది హంసల దీవి శతకము యొక్క మకుటము. ‘చిత్ర చిత్ర ప్రభావ దాక్షిణ్య భావ ! హత విమత జీవ శ్రీ కాకుళాంధ్ర దేవ !’ యనునది ఆంధ్ర నాయక శతకము యొక్క మకుటము. మానస బోధ శతకము పురుషోత్తమ కవి రచన యగునా కాదా యను విషయమున పండిత విమర్శకులలో మత భేదము లున్నవి. భద్రాద్రి రాముని గూర్చి చెప్పినది భక్త కల్ప ద్రుమ శతకము. కృష్ణా జిల్లా యందలి హంసల దీవి గ్రామము లోని గోపాల స్వామిని గూర్చి చెప్పినది హంసల దీవి గోపాల శతకము. కృష్ణా జిల్లా విజయవాడకు సమీపమున నున్న శ్రీ కాకుళము నందలి ఆంధ్ర విష్ణువును గురించి చెప్పినది ఆంధ్ర నాయక శతకము. లభించిన పద్యములను బట్టి, భద్రాద్రి రాముని గుణమాహాస్యమునను స్తుతించుచు చెప్పబడినది భక్త కల్ప ద్రుమ శతక మని చెప్ప నచ్చును. భద్రాద్రి రాముఁ డీ శతకము నందు పురుషోత్తమ కవికి ప్రభానముగా స్వామి. హంసల దీవి గోపాల స్వామి యొక్క మహత్త్వమును, చేతలను బహు విధముల ప్రశంసించినాడు పురుషోత్తమ కవి తన హంసల దీవి శతకము నందు. ఈ శతకము నందు గోపాలుఁడు పురుషోత్తమ కవికి ప్రభానముగా స్వామి, రక్షకుఁడు, శేషి, జ్ఞేయుఁడు.

విష్ణువు యొక్క మహత్త్వమును జాటి చెప్పు చేతలను పెక్కింటిని పలు విధముల నిందాస్తుతులతోఁ జెప్పినాఁడు పురుషోత్తమ కవి తన ఆంధ్ర నాయక శతకము నందు. పురుషోత్తమ కవి ఈ శతకము నందు ప్రధానముగా విష్ణునికి సఖుఁడు. రాముని యెడ, కృష్ణుని యెడ ప్రత్యేక మైన దృష్టి యున్నను - విష్ణువు యొక్క దశావతారములును భజనీయములే పురుషోత్తమ కవికి. ఒక్క మాటలోఁ జెప్ప వలె నన్న, విష్ణువు యొక్క పాద దాసుఁడు, సఖుఁడు కాసుల పురుషోత్తమ కవి.

సంజీవ కవి రచనలు

శ్రీ కృష్ణ పద యుగార్చితఁడైన రావూరి సంజీవ కవి - రుక్మిణీ పరిణయమును, వీర నారాయణ శతకమును, నసుదేవ నందశ శతకమును, త్రివిత్రమ విలాసమును, భాగవతము నందలి యేకాదశ చ్చాదశ స్కంధములను రచించినాఁడు. రుక్మిణీ పరిణయము సంజీవ కవి రచన యగునా కాదా యను విషయమున పండిత విమర్శకు లింకను ఏకాభిప్రాయమునకు రాలేదు. '..... కొలనుపాక వీర నారాయణ ముకుంద ! విశ్వతుంద !' యనునది వీరనారాయణ శతకము యొక్క మకుటము. విష్ణువే, కృష్ణుఁడే సకలాత్ముఁ డనియు, తా నాతని దాసుఁడ ననియు సంజీవ కవి యభిప్రాయ మైనట్లు పై రెండు శతకములను బట్టి స్పష్టముగఁ జెప్ప వచ్చును. విష్ణు మాహాత్మ్య ప్రధానము లైనవే రావూరి సంజీవ కవియొక్క పై రెండు శతకములు గూడ.

కృష్ణ దాసు రచనలు

అంతా రామ మయముగ - జగ మంతా రామ మయముగ నర్పించి రామ దాసుఁ డయిన కంచర్ల గోపన్న యొక్క చరిత్రను

‘రామ దాసు చరిత్ర’మను పేర హరి కథగను, ‘కృష్ణా!’ యను ముకుటముతో నొక కృష్ణ శతకమును రచించినాడు - తిరుక్కడయూరి కృష్ణ దాసు. భగవత్ స్వామీశ్వరమును ప్రధానముగా నుల్లేఖించునది కృష్ణ దాసు యొక్క కృష్ణ శతకము. భగవత్ స్వామీ నూహాశ్వమిందు బహు విధముల శ్లాఘింపబడినది. ‘విశ్వమున బాధ లొందక కనిపెట్టి కావ వలసిన’దనియే కృష్ణ శతకము నందు తిరుక్కడయూరి కృష్ణ దాసు యొక్క ప్రార్థన.

జానకీ పతి శతకము

‘జానకీ పతీ!’ యను ముకుటముతో - జానకీ పతి శతకమును రచించినాడు రామ భక్తుఁ డైన రామ భద్ర కవి. ఈ శతకమునకు కర్త - రామ భద్ర కవి యగునా కాదా యను విషయమున పండిత విమర్శకుల యందు మత భేదము లున్నవి. వైష్ణవ భక్తి భావనా పంచకము నందలి దాస్య సఖ్య వాత్సల్యా ద్యవస్థలు ప్రధానముగా ఈ శతకము నందుఁ గనుపించు నని చెప్పవచ్చును. రామ భద్ర కవికి తల్లియు, తండ్రియు, శాశ్వత బంధుఁడును, దిక్కును, చెలికాడును రాముఁడే.

“ రాముడు రక్షకుండు, రాఘు రాఘుని నమ్మిన బంటును నేను, నా

తేమి భయంబు ? చింత లిత నేమిటి తేమి ఘటించినన్

స్వామిది కీర్తి సత్య మిది సత్యము, నాకుఁ బ నేమి ? — ” అని, తన

సర్వ భారమును ఆర్తుఁడై, భగవానునిపైఁ బెట్టి, ఆయననే శరణము వేడినాడు రామ భద్ర కవి జానకీ పతి శతకము నందు. ఆయనకు రాముఁడే పితయు, రక్షకుఁడు, స్వామియు, ఆధారము గూడ.

కస్తూరి రంగ శతకము

కృష్ణుడు తన స్ర్మియరాండ్రతో నాడిన జల క్రీడలను విషయముగఁ దీసికొని, జల క్రీడా నాటకమును, కృష్ణ లీలలను విషయముగఁ దీసికొని కృష్ణ లీలలను, 'శత్రు మద భంగ ! నన ఘన శ్యామభాంగ ! సూరి చిత్రాబ్జ భంగ ! కస్తూరి రంగ !' యను మకుటములా కస్తూరి రంగ శతకమును రచించినాఁడు - రామభట్టు వీర రాఘవ కవి. ఈ కస్తూరి రంగ శతకము నందలి పద్యములను కొన్నింటిని ఎంచు నలననో - వాఁడేపు కామరాజు పూరింప వలసి నచ్చినది. భగవంతుని స్తుతించుటయే కస్తూరి రంగ శతకము యొక్క ప్రధా నోద్దేశము. కస్తూరి రంగఁడు స్వామి, రాయ భట్టు వీర రాఘవ కవి దాసుఁడు. ప్రధానముగా - 'అధిక సిరు లీయకున్న నిన్నిష్పడె తీడ్చ' అని బెదరింపఁ గలిగినంత చనువు - కస్తూరి రంగని యొద్ద వీర రాఘవ కవికి నున్నది. శత్రు మద భంగము చేయువాఁడు గదా కస్తూరి రంగఁడు మొట్ట మొదటగా వీర రాఘవ కవికి !

కోన రా ట్కవి రచనలు

పద్మ పురాణమునందలి శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణుల వివాహ విషయమును దీసికొని, సింహాచల నరసింహ స్వామికి అంకితముగ మహా లక్ష్మీ పరిణయమును, వేంకటేశ్వరోపాఖ్యానమును, 'జానకీ రామ ! రవికుల సార్వ భామ !' యను మకుటముతో జానకీ రామ శతకమును రచించినాఁడు - వద్దిపర్తి కోన రా ట్కవి. ఈ శతకమున నితఁడు తన విషయము నంతను జానకీ రామునితో విప్పి చెప్పి కొన్నాఁడు.

నరసింహ శతకము

‘హరి ! అల్లూరి పురీ విహార నరసింహ ! భక్త సంరక్షకా !’
అను మకుటముతో నరసింహ శతకమును రచించినాఁడు కర్లపాలెము
సింగన. ఇతఁడు నరసింహ మంత్రోపాసకుఁడు. గుంటూరు జిల్లా లోని
రేపల్లె తాలూకాలో నున్న నిజాము పట్టణమునకు సమీపముగా గల
అల్లూరి గ్రామము నందలి లక్ష్మీ నరసింహ స్వామి - యిష్ట దైవ మీ
కవికి. ఇతఁడు సత్య వాక్య పరిపాలకుఁ డని తెలియుచున్నది. సింగన
యొక్క తాత - అనఘాతయై, సిద్ధిని బొందినవాఁడు. నరసింహ
స్వామికి దాసుఁ డనియు, ఆయన పాద పంక దుహ న్నంద్యము
నెమ్మది నిలిపి, ‘ఓ కంజాక్ష ! రక్షింపవే శరణం’ బంచ స్తుతించినాఁడు
సింగన్న తన శతకమునందు. మానవుఁడు -

“ కేశవ నామ సంస్కరణచే దారిద్ర్యముల్ వాసి,

సుస్థిర లక్ష్మీ విభవాధ్యుడై, జనులలో ప్రేమమునై

తత్త్వ మార్గ రహస్యంబు లశేషముల్ ” తెలిసికొన గల డని

చెప్పినాఁడు సింగన్న తన శతకము నందు. అందువలననే, విష్ణువు
యొక్క ఒక్కొక్క నామమున కొక్కొక్క పద్యము చెప్పినాఁడు
కర్లపాలెము సింగన్న తన నరసింహ శతకము నందు.

కృష్ణ కవి రచనలు

పూరుష ముఖ్య, రంగ, రఘు పుంగవ, వేంకట నాథ, కృష్ణ
శతకములను రచించినాఁడు మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి. వీనిలో - రఘు
పుంగవ శతక మింత నఱకును లభింపలేదు. ఈ కవి యొక్క కృష్ణ
శతక మిద మిద్దముగా నిదియే యని చెప్పు విషయమున విమర్శకుల

యందు భేదాభిప్రాయములున్నవి. కృష్ణ కర్తృత్వము క్రింద ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు వారిచే ప్రకటించబడిన నరద రాజ శతకమే మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి యొక్క శతకమని యొక యభిప్రాయము. మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి యొక్క కృష్ణ శతకము 'అసలు' ఇంత వజ్రులభింపలేదని వేరొక యభిప్రాయము. 'పూరుష ముఖ్యుఁడౌ ఘనన పూజ్యుఁడు నాకుఁ బ్రహ్మం జయ్యెమన' అను నది పూరుష ముఖ్య శతకము యొక్క మకుటము. 'రంగ శాయి మనపాల గలండు విచార మేటికిన్' అను నది రంగ శతకము యొక్క మకుటము. 'వేంకట నగాధిపతీ ! విలస స్కృపాపతీ ! యనునది రంగ శతకము యొక్క మకుటము. వేంకట నాథ శతకము యొక్క మకుటము వేంకట నగాధిపతి శతకమనియు, వేంకట నగాధిప శతకమనియు స్వవహారములో వాడుట యున్నది. కృష్ణ శతకమని చెప్పఁబడెడు నరద రాజ శతకము యొక్క మకుటము - '... మందర ధర ! మందర రదా ! ముర దానవాంతక !' యనునది.

పై శతకము లన్నింటి బట్టి, మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి యొక్క స్వరూపము నొక్క మాటలోఁ జెప్ప వలె నన్నచో - అతఁడు ప్రహ్మండు. విష్ణువే, కృష్ణుడే, రాముడే యాతని సర్వస్వము. ప్రధానముగా శ్రీ కృష్ణ లీలలను నర్తించినాఁడు పూరుష ముఖ్య శతకమునందు మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి. అష్ట మహిమలను కృష్ణుఁడు వివాహము చేసికొను విషయములను ప్రత్యేకముగా నెనిమిది పద్యములలోఁ జెప్పినాఁడు. రాధారమణీ ఘనాధర సుధా రసమాని చెలంగు నట్టియు, ఓర మొగంబుతో సిగ మయూర కలాపము జేర్చి పాదముల్ పూరిత వంశ నాదమున భూత గణములఁ జొక్కఁ జేయు కృష్ణుని కలదికొనినంతనే మై మఱచువాఁడు - మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి.

సింగపు మోమువాఁడు తులసీ దళ దామమువాఁడు, కామిసీ రంగ దురంబువాఁడు, నలరాయనిఁ గాచిన వాఁడు, భక్తి కుప్పొంగెడువాఁడు, దానపుల పొంక మడంచెడువాఁడు, నేఁడు మా బంగారు రంగ శాయి పాన పాల గలండు విచార మేటికి నని అతి లోక మైన మన శ్శాంతి ననుభవించినవాఁడు మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి.

‘ స స్థురత్వార్థ్య దృష్టి ర

పింపక నీ వనాదరణ చేసిన నెవ్వరు సన్ను నింక ర

పిండెడు వారు ? రాన - నిరసింపక నా పయి నుండు నీ కలా

జెంచలరీల — ’ యని అతి దీనుడై వేంకట నగాధి పతిని

వేఁడికొన్న వాఁడు మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి ‘ఇంక నన్యులఁ దలఁపఁబోను - నీ మహిమ భాశకు శక్యమై యెన్న - ననుఁ బాద దాసకునిగా దయ చేలి, మనో వికార దుర్వ్యసనము మాన్పు’ మని యాత్మ సిగ్గహ నచః ప్రకృతీంద్రియ హస్త పాద హృ స్మృతి కృత మెల్ల’ వేంకట నగాధి పతి పదముల యందు సమర్పించినవాఁడు మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి. ప్రభావతః విష్ణు పారమ్య ప్రబోధక మైనది వరద రాజ శతకము. విష్ణుని దశావతారముతో పాటు కృష్ణుని గూడఁ గలిసి, ఇతని రాస క్రీడను నిర్ణయించినాఁడు కృష్ణ కవి యీ శతకమునందు. హరునిఁ గృతాన్తుఁ జేసి, యబ్జజనిం ఘను జేసి, గరుడునిపై వసించి, నర కౌన్తూభ హారము దాల్చి, గట్టి బంగారు నలువన్ ధరించి, పాబునైన కిరీటము నుంచి, చక్రమున్ దరము నమర్చి, దేవరాయఁ డైవట్టి మందర ధర కుండ నుండర రమఁ డైన వరదుండు, ముర దానవాంత కుండఁ మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి.

‘ — — — నీ పదాబ్జమే

యిర వని నమ్మినాడ మది నిష్ఠము చేసుక పోవు మయ్య — , యనియే మంచెళ్ళ కృష్ణ కవి యొక్క ప్రార్థన.

గేయ ! నిత్య భాగ్యోదయా ! యను మకుటముతో గొట్టు ముక్కల రాట గోపాల శతకమును, '... రఘు కుల తిలక ! నిటల దలకా !' యను మకుటముతో రఘు కుల తిలక శతకమును రచించినాఁడు. కిందటి జన్మ జన్మముల నినున్ బ్రార్థింపలే నైతి. శ్రీ జగ త్సృజ్యము లైన నీ పదము లద్భిన్ నేనఁ గావించు, ని న్భజియింతు నిరతంబు మ్రొక్కుదు మదిం భావించి కీర్తింతు, 'త్వా మంతరేణ న హి శరణం మే' యని విష్ణువునే తన పరస్పరముగ భావించినవాఁడు రామ చంద్ర కవి. ఆయన నోటికి రామాభిధానము 'తేనై, చెఱకై, యనంతి టెఱుకై, టెఱయై' అనంద మొసఁగినది.

త్యాగ రాజు రచనలు

రామ భక్తి సామ్రాజ్యమున మకుటము లేని మహా రాజు త్యాగ రాజు. ఈయన యిరువది నాలుగు వందల కీర్తనలను రచించి నాఁ డని ప్రసిద్ధి. వానియం దిప్పుడు సుమారు రైదు వందల కీర్తనలు మాత్రమే లభించుచున్నవి. త్యాగరాజు కీర్తనలనే కాక, శ్రీకృష్ణాఁడు గోపికలతో నాకా విహారము చేసిన కథను దీసికొని, ప్రహ్లాద విజయ మను యక్ష గానమును రచించినాఁడు. రామ భక్తిలోఁ బుట్టి, రామ భక్తిలోఁ జీవించి, రామ భక్తిలో లీన మైన రామ భక్త మూర్తి త్యాగయ్య.

పరి నిష్ఠ రచనలు

ఆంధ్ర కవి రామయ్య విష్ణు కాంచీ మాహాత్మ్యమును రచించి నాఁడు. అందలి కొన్ని పద్యములు మాత్రమే నేడు లభించుచున్నవి. వేంకటేశ్వరా ! యను మకుటముతో తిరుపతి వేంకటేశ్వర స్వామిని

స్తుతించుచు, నలునది సంచ చామరలను రచించినాఁడు నామ యోగి. కొండ్రవేటి రామానుజాచార్యులు 'ఆంధ్ర తిరుపాయి మొడి' యను గ్రంథమును రచించినట్లు తెలియుచున్నది. కాని, అది యంతవఱకు లభింప లేదు. 'యతిపతీ మానుమ ద్దిరి రాజ మందిరా!' యను మకుట ముతో విశ్వస్తాద్వైత మత ప్రబోధక మగు నొక శతకమును రచియించి యున్నాఁడు తిరువేంకటాచార్యులు. కులశేఖరాళ్వార్ల చరిత్రను 'విష్ణు ధక్కి సుధాకర' మను పేరుతో నొక ప్రబంధమును రచించినాఁడు పూసపాటి విజయ రామ రాజు. 'రాధా కృష్ణ విలాస' మను పేర జయ దేవుని గీత గోవిందము నాంధ్రీకరించినాఁడు కృష్ణ దాస కవి. శకుంతలా పరిణయమును రచించిన కృష్ణ కవి, రామానుజ పాద పద్మ యుగళీ నానన్యావ్యయ ధ్యాన పావన హృద్భాగవతానంతంస సద సేవాసక్త చిత్తుఁడు.

శ్రీరంగ మాహాశ్మ్యమును వచనములోఁ జెప్పినాఁడు విజయ రంగ చొక్కనాథుఁడు. విష్ణు పురాణమును, రామాయణ సుందరా కాండమును వచనముతో నాంధ్రీకరించినాఁడు - తుపాకుల అనంత భూపాలుఁడు. పరమ భాగవత చరిత్రమును, హరి కథా సుధా రసమును రచించినాఁడు శ్రీ కృష్ణ పాదార్చన జనత లస త్కవితా చాతుర్య గుణాధ్యుఁడైన ఆలూరి కుష్మన కవి. ద్రావిడ భాష యందు గోదా దేవి రచించిన 'తిరుప్పావై' ప్రబంధమున కనువాద రూప మైన సప్త పనులను రచించినది ముద్దు పళేని. పరమ భాగవత చరిత్రను రచించినాఁడు శృంగార కవి తిరుమలనాథ కవి. సంస్కృత ములో నాయణ తీర్థులు రచించిన కృష్ణ లీలా తరంగిణిని 'ఆంధ్రాష్ట పది' యను పేరను, యథా శ్లోక తాత్పర్య రామాయణము నందలి కిష్కింధా కాండమును కామ సముద్రము అప్పలాచార్యులు, రంగ

నాథుని భక్తుఁడైన ముద్దు రంగ చొక్క నాథుఁడు శ్రీ రంగ మాహా శ్లోమును గూర్చి యొక గ్రంథమును రచించినట్లు తెలియుచున్నది.

పై గ్రంథములే గాక, ప్రాచీనాంధ్ర వాఙ్మయ మహోదధిలో అన్వేషించిన కొలదియు ఇట్టి గ్రంథము లనేకములు కానవచ్చును.

19, 20 శతాబ్దము లందును వైష్ణవ మత ప్రభావము విశేషముగా గల కావ్యములు, ప్రబంధములు, నాటకములు, యక్ష గానములు, శతకములు మున్నగున వెన్నియో వచ్చి యున్నవి.

Rb. 30/1

SRI RAMANUJA KEERTHI KOUMUDI

(*Encyclopedia of Vaishnavism*)

VOL : III

[This book is published with the financial assistance of
Tirumala Tirupati Devasthanams under their Scheme
Aid to publish religious books.]

Editor:

Dh. VARADACHARYULU
(Vidya Bhushana - Kavita visarada)

Publishers

**SRI RAMANUJA
KEERTHI KOUMUDI GRANTHA MALA**
Sri Lakshminarayana Puram
GUNTUR - 522 006

Price:

Rup

01 2 1

Y.

